

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ (INSTITUT) „ANDREI LUPAN”

ENCICLOPEDIA MOLDOVEI

REGISTRUL TEMATIC ADNOTAT
ECONOMIA

Chișinău, 2023

Lucrarea a fost elaborată în cadrul Programului de Stat (2020-2023), nr. 20.80009.1606.04 „Elaborarea științifică a Enciclopediei Moldovei și a Platformei electronice enciclopedice naționale în contextul dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”.

Alcătuitori:

dr. hab. Constantin Manolache, Ion Vârțanu, Dan Adauge,
Liviu Mancuș, Mihail Adauge, Silvia Donici, Valeriu Oprea,
Lidia Zasavițchi, Janna Nikolaeva, Marina Ticu,
Silvia Mîțcu, Natalia Niș, Maria Nichitenciu, Daniela Hadărcă,
Aliona Bujor, Tatiana Țoncu, Vladislav Nichitenciu

Editor: dr. hab. Constantin MANOLACHE

Redactor: Ion VĂRȚANU

Corector: Nadejda PASCARI

Copertă: Valeriu OPREA

Machetă: Maria NICHITENCIUC, Valeriu OPREA

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Economia : Registrul tematic adnotat / Ministerul Educației și Cercetării, Universitatea de Stat din Moldova, Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan” ; alcătuitori: Constantin Manolache [et al.] ; editor: Constantin Manolache. – Chișinău : [S. n.], 2023 ([Blitz Poligraf]). – 128 p. – (Enciclopedia Moldovei, ISBN 978-9975-62-632-3 ; 10).

[80] ex.

ISBN 978-9975-62-642-2.

81’374.2:33

E 15

ARGUMENT

Registrul de termeni în domeniul matematicii este elaborat de Centrul de Cercetări Enciclopedice al Bibliotecii Științifice (Institut) „Andrei Lupan” în perimetrul proiectului nr. 20.80009.1606.04 „Elaborarea științifică a Enciclopediei Moldovei și a Platformei electronice enciclopedice naționale în contextul dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”, încadrat în „Prioritatea Strategică IV Provocări sociale” a Programului de Stat (2020-2023) și constituie bilanțul cercetărilor enciclopedice a termenilor din unul dintre cele 18 domenii ale Registrului general de termeni pentru „Enciclopedia Moldovei” și „Platforma electronică enciclopedică națională”.

Aplicând metodele de cercetare științifico-enciclopedică, pe baza surselor lexicografice și enciclopedice elaborate în perioada 1971-2022 în RSS Moldovenească/Republica Moldova, și a publicațiilor de specialitate recente, editate în Marea Britanie, Franța, Lituania, Ucraina, Federația Rusă, Spania, Bulgaria în domeniul științelor economice, au fost identificați, cercetați, analizați, precizați și adnotați 1 350 de termeni, fără personalități. Potrivit Concepției „Enciclopedia Moldovei”: compartimentului economie îi sunt rezervate până la 4 % din numărul total de termeni (cca 40 000 de termeni)¹. Așa că practic s-a respectat distribuția planificată.

Registrul enciclopedic propus include termeni de noțiuni și fenomene cu conținut cognitiv inovativ ce reflectă noile realități din toate ramurile economiei în condițiile globalizării și informatizării: relații economice internaționale, agricultură, finanțe, industrie, valorificarea capitalului uman, sfera politică, infrastructură, capital, management economic, cost, relații de piață, investiții, inovații etc. La selectarea termenilor enciclopedici s-a ținut cont de integrarea materialului enciclopedic pe verticală și orizontală în cadrul domeniului și în baza principiului interdisciplinarității, cu posibilitatea completării și ajustării ulterioare a acestora la zi.

¹ Constantin Manolache, Didina Țăruș, Ion Xenofontov, *Concepția „Enciclopediei Moldovei”* [în 10 vol.] /Red. șt.: Demir Dragnev, Chișinău, Inst. de Studii Enciclopedice, 2011, p. 31.

Conținutul registrului este unul integrat, toți termenii enciclopedici au fost abordați din perspectiva unui cadru structural unic, în funcție de categoria de materiale enciclopedice, pentru a oferi eventualilor utilizatori ai „Enciclopediei Moldovei” o imagine integrală și profundă asupra dezvoltării lumii în ansamblu, societății și activității umane, culturii, științelor, tehnologiilor.

A

ABATERE, deviere de la prevederile stabilite; Abatere standard, abatere medie pătratică, abatere tip.

ABILITATE DE CREDIT, capacitatea împrumutatului de a obține un împrumut, precum și la timp a-și onora obligațiunile sale față de bancă.

ACCEPT, consimțământ în scris acordat pentru realizarea unui acord economic; Acceptare, acceptarea cambiei, acceptarea ofertei.

ACCIZĂ, impozit indirect, taxă suportată de consumatori inclusă în prețul de vânzare al unor mărfuri.

ACHITĂRI RECIPROCE, metodă de plăți fără numerar între întreprinderi în cadrul comerțului intern și extern prin compensarea obligațiunilor reciproce pentru furnizarea de bunuri și prestarea de servicii.

ACHIZIȚIE, procurarea de produse în baza unor contracte speciale; Achiziție publică, achiziție speculativă.

ACONT, suma de bani achitată în avans, drept garanție pentru îndeplinirea unui acord comercial încheiat; Avans, arvună.

ACOPERIRE, plata unei obligațiuni financiare; Acoperire bancară, acoperire financiară, acoperire monetară, acoperirea/eliminarea riscului de schimb valutar, acoperire-aur, acoperire-forex.

ACORD DE COOPERARE ECONOMICĂ ȘI TEHNICĂ, tratat internațional între două sau mai multe state în domeniu.

ACORD DE EVITARE A DUBLEI IMPUNERI, tratat internațional între două sau mai multe state în domeniu.

ACORD DE GARANTARE A INVESTIȚIILOR, tratat internațional între două sau mai multe state în domeniu.

ACORD DE PARTAJARE A PRODUCȚIEI, formă de parteneriat între întreprinderea de stat și cea privată, de regulă străină, în

cadrul căreia, printr-un acord special sunt definite condițiile și procedura de partajare a producției între parteneri.

ACORD, înțelegere contractuală între două părți; Acord comercial, acord de barter, acord de clearing, acord „swap”, acord vamal.

ACORDARE DE ÎMPRUMUT BANCAR, tratat internațional între două sau mai multe state sau între o bancă și un agent economic în domeniu.

ACORDUL DE LA BRETTON WOODS, 1944, a fost adoptat în luna iulie 1944, dar nu a devenit operativ până la sfârșitul lunii decembrie 1958, când toate monedele europene au devenit convertibile; au fost înființate FMI și BIRD.

ACORDUL DE LIBER SCHIMB CENTRAL EUROPEAN, (engl. Central European Free Trade Agreement), (**CEFTA**), tratat internațional, a fost încheiat în 1992 între Polonia, Ungaria și Cehoslovacia.

ACORDUL DE LIBER SCHIMB NORD-AMERICAN, (engl. North American Free Trade Agreement), (**NAFTA**), tratat internațional de liber schimb între SUA, Canada și Mexic, în vigoare din 1 ianuarie 1991.

ACORDUL GENERAL PENTRU TARIFE ȘI COMERȚ, (engl. The General Agreement on Tariffs and Trade), (**GATT**), tratat internațional negociat în timpul conferinței ONU pentru comerț și ocuparea forței de muncă, care a fost valabil în perioada 1947-1994.

ACORDUL MONETAR EUROPEAN, tratat internațional încheiat între statele UE în domeniu, în vigoare de la 1 iulie 1990.

ACORDUL SCHENGEN, tratat internațional între statele uniunii economice Belgia, Franța, Germania, Luxemburg și Olanda, privind eliminarea controalelor la frontierele comune, încheiat la Schengen, Luxemburg, la 14 iunie 1985.

ACREDITIV, angajament al băncii, făcut la cererea clientului său, pentru a achita o datorie; aviz de încasare/prelevare, prin intermediul băncii, decontare internațională; Acreditiv avizat, acreditiv circular, acreditiv de rambursare, acreditiv revolving.

ACT JURIDIC DE COMERȚ EXTERIOR, tratat internațional între două sau mai multe state în domeniu.

ACTIVE, totalitatea mijloacelor economice care aparțin unei persoane juridice; Active fixe sau active imobilizate, active brute, active circulante/curente, active corporale/materiale/tangibile, active de exploatare (comerciale), active financiare, active de rezervă (oficiale) sau rezerve internaționale, active latente, active lichide, active nete, active reale, active intangibile/necorporale, active sociale.

ACTIVITATE BANCARĂ, activitatea unei instituții creditar-monetare care includ operațiunile bancare, evidența bancară, controlul bancar propriu.

ACTIVITATE FĂRĂ PIERDERI, mod de activitate economică în care venitul obținut depășește costurile legate de ea sau este egal cu costurile.

ACTIVITATE PRINCIPALĂ A ÎNTREPRINDERII/FIRMEI, activitatea de bază, efectuată de către un agent economic în scopul obținerii de venit.

ACTIVITATEA DE HEDGE, este o investiție destinată să asigure riscurile financiare.

ACȚIONAR, persoană juridică sau fizică ce deține una sau mai multe acțiuni; acționar semnificativ, acționar strategic.

ACȚIUNE, hârtie de valoare emisă de o societate pe acțiuni; Acțiune cambială, acțiune de regres, acțiuni preferențiale/prioritare/privilegiate.

ACUMULARE DE VÂRSTĂ, concentrare la anumite vârste, de cele mai multe ori care se finalizează cu 0 sau 5 ani, a numărului populației sau a evenimentelor demografice care sunt semnificativ mai mari, decât la vârstele vecine.

ACUMULARE, activitate economică de formare și de utilizare a unei părți din venit pentru lărgirea producției în viitor; Acumulare de capital, acumulări bănești.

ACUMULAREA PRIMITIVĂ A CAPITALULUI, concept care semnifică faza inițială a formării capitalismului.

ADAOS COMERCIAL, sumă adăugată la preț de către comercianți la prețul cu ridicata al unui produs.

ADMINISTRARE FISCALĂ, sistem de gestionare a proceselor fiscale de către instituțiile statului.

ADMINISTRAREA FALIMENTULUI, acțiuni întreprinse de fondatorul unui agent economic în perioada de falimentare/lichidare.

ADMINISTRAREA INVESTIȚIILOR, acțiuni întreprinse de fondator/donator/beneficiar în vederea valorificării eficiente a creditelor/investițiilor/granturilor nerambursabile.

ADMINISTRATOR, persoană împuternicită să administreze un serviciu, un agent economic.

ADUNARE GENERALĂ A ACȚIONARILOR, organ suprem de deliberare al unei societăți pe acțiuni, prin intermediul căruia se exprimă voința acționarilor.

AFACERE, activitate antreprenorială comercială, industrială (productivă), financiară, cu rezultat favorabil; Afacere de familie.

AGENT, persoană oficială a unui stat, a unei instituții sau organizații, împuternicit cu anumite însărcinări; Agent de asigurare, agent de bursă, agent economic, agent de schimb.

AGENȚIA ACHIZIȚII PUBLICE, instituție de stat care supraveghează efectuarea licitațiilor publice.

AGREGAT STATISTIC, totalitatea unităților unui fenomen studiat, având o singură caracteristică calitativă, dar diferite semne.

AGREGATE MONETARE, set de indicatori ai volumului și structurii ofertei de bani, grupați în funcție de gradul de lichiditate al elementelor constitutive și constituite în funcție de principiul scăderii lichidității acestora.

AJUSTARE, adaptare la condițiile curente; Ajustare conjuncturală, ajustare economică, ajustare fiscală, ajustare fiscală la frontieră,

ajustare la șocurile externe, ajustare structurală sau restructurare, ajustarea balanței de plăți, ajustarea cursului de schimb.

AJUTOR, sprijin acordat conform legislației, la solicitare sau benevol; Ajutor de stat, ajutor de șomaj, ajutor economic, ajutor mutual, ajutor pentru dezvoltare, ajutor social, ajutor umanitar.

ALOCAȚIE, sumă de bani din bugetul de stat, destinată satisfacerii anumitor nevoi ale cetățenilor; Alocăție bugetară, alocație socială de stat.

AMÂNARE A PLĂȚII, prelungire legală a termenul limită de achitare a unui impozit sau a unei plăți.

AMENDĂ, sancțiune contravențională, ce reprezintă o sumă în bani pe care, conform dreptului administrativ, contravenientul trebuie să o plătească, când săvârșește o contravenție.

AMNISTIE FISCALĂ, stingere legală a datoriei fiscale.

AMORTIZARE, recuperarea treptată, pe măsura uzării valoarea mijloacelor fixe din costul producției sau din cheltuielile de circulație; Amortizare (depreciere) accelerată (fiscală), amortizare degresivă, amortizare liniară (constantă, proporțională), amortizare progresivă (crescătoare), amortizare proporțională cu ordine numerică inversă a anilor, amortizare regresivă, amortizarea accelerată.

AN DE BAZĂ, anul luat ca bază pentru determinarea indicilor economici; An de gestiune, an fiscal, an bugetar.

ANALIZA INPUT-OUTPUT, estimarea repercusiunilor unui efect direct ce au loc într-o economie.

ANALIZA MACROECONOMICĂ, metodă de cercetare științifică a proceselor economice, care prin evaluarea indicatorilor macroeconomici agregați permite identificarea problemelor de echilibru macroeconomic, utilizarea factorilor de producție, a relațiilor monetare și financiare etc.

ANALIZĂ FUNDAMENTALĂ, constituie un studiu al raporturilor financiare, al managementului și poziției pe piață a unei companii sau al indicatorilor economici ai unei țări sau regiuni.

ANALIZĂ TEHNICĂ, în economie, metodă de proiectare a prețului instrumentelor financiare în baza modificărilor anterioare a acestora.

ANALIZĂ, metodă sistemică de examinare amănunțită a unei probleme; Analiza bugetului, analiza prețurilor, analiza riscului, analiză armonică, analiză cluster, analiză contabilă, analiză cost-beneficiu, analiză economică, analiză financiară, analiză multidimensională, analiză sistemică, analiză statistică, analiză Swot.

ANATOCISM, capitalizare a dobânzii unei sume împrumutate.

ANCHETA POPULAȚIEI, Anchetă demografică, culegerea informațiilor privind populația sau anumite grupuri ale populației necesare pentru studiul fenomenelor demografice, etnice, politice, sociologice sau de altă natură, precum și a opiniei publice; metodă de obținere a informației statistice care completează statistica curentă și recensămintele.

ANDOSAMENT, inscripție pe versoul unei polițe, unui cec, etc. prin care se transferă proprietatea actului respectiv unei alte persoane; Gir, girant.

ANGAJAREA, forței de muncă, recrutare de personal în cadrul organizației.

ANTI-DUMPING, instrument economic și juridic de protecție comercială folosit împotriva practicilor comerciale neloiale.

ANTREPRENOR, persoană care conduce o afacere particulară, care execută diferite tipuri de lucrări industriale, comerciale etc.

ANTREPRENORIAT KIRZNERIAN, curent în teoria economică referitor la antreprenoriat, el fiind considerat o activitate umană universală, motorul mecanismului de piață.

ANTREPRENORIAT, activitate economică a unei persoane fizice sau a unui grup de persoane, realizată în condiții de risc, care presupune utilizarea și gestionarea proprietății comune în procesul producției, distribuției, schimbului și consumului de bunuri materiale și nemateriale în scopul obținerii unui profit comercial.

ANUITATE, sumă fixă plătită anual spre a achita treptat o datorie, un credit.

ANULARE, declarare nulă a unor acte legale; Anularea datoriei, anularea obligației fiscale (amnistie fiscală).

ARBITRAJ COMERCIAL INTERNAȚIONAL, instituție judiciară internațională care examinează litigiile dintre state sau subiecții economici din diferite state.

ARENDĂ, cedare a dreptului de folosință a unui bun, pe un timp determinat, în schimbul unei plăți, folosirea unui bun astfel cedat, sumă plătită proprietarului pentru arendare.

ARITMETICA POLITICĂ, curent în cercetarea socială empirică în secolele XVII–XIX-lea.

ARMONIZARE FISCALĂ, ajustare a prevederilor legislației.

ARTICOL BUGETAR, diviziune într-un buget, care conține denumirea surselor de venit sau de cheltuieli.

ARVUNĂ, suma de bani achitată în avans, drept garanție pentru îndeplinirea unui acord comercial încheiat; Acont, avans.

ASIGURAREA TURIȘTILOR PENTRU CAZURI DE ACCIDENTE, achitarea unei plăți pentru asigurarea acoperirii despăgubirilor suportate pe traseu în caz de accidente.

ASIGURAT, partea care a achiziționat asigurarea și care are dreptul de a solicita despăgubiri pentru o daună stipulată în contract; Asigurare, asigurare agricolă, asigurare cargo, asigurare complexă a gospodăriei persoanei fizice, asigurare contra incendiului și altor riscuri a persoanelor juridice, asigurare cumulativă de viață, asigurare de accidente, asigurare de boală/sănătate, asigurare de bunuri, asigurare de deces, asigurare de pensie, asigurare de persoane, asigurare de pierderi financiare, asigurare facultativă, asigurare familială mixtă de viață, asigurarea turiștilor pentru cazuri de accidente.

ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT, formă de protejare a populației prin asigurarea de către stat, în schimbul unei cotizații lunare, în cazul bolii, invalidității, bătrâneții etc; Asigurări sociale private.

ASIGURĂRI, metodă de gestionare a riscurilor, tip de afacere.

ASIGURĂTOR, societate de asigurare a diferitor tipuri de activități.

ASISTENȚĂ FINANCIARĂ EXTERNĂ, activități derulate cu scopul de a atrage mijloace financiare externe pentru suplimentarea surselor bugetare.

ASISTENȚĂ SOCIALĂ, servicii sau prestații bănești care facilitează, simplifică asigurarea unui trai decent unui individ sau familiei sale.

ASOCIAȚIA DE INTEGRARE AMERICANĂ LATINĂ, asociație comercială și economică regională a 12 state din America Latină.

ASOCIAȚIA ECONOMIȘTILOR DIN MOLDOVA, organizație benevolă a economiștilor din RM.

ASOCIAȚIA EUROPEANĂ A LIBERULUI SCHIMB, grup economic regional înființat în 1960 prin semnarea Convenției de la Stockholm de un șir de state care nu erau membre ale Comunității Economice Europene.

ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ PENTRU SECURITATE SOCIALĂ, este o organizație internațională fondată în 1927, care reunește administrațiile și agențiile naționale de securitate socială din 158 de țări.

ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ DE DEZVOLTARE, instituție a Băncii Mondiale care oferă asistență celor mai sărace țări din lume, creată la 24 septembrie 1960.

ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ DE ȘTIINȚE ECONOMICE, organizație internațională nestatală în domeniu.

ASOCIAȚIA ÎNTREPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII, este o organizație pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii (ODIMM), care activează în coordonarea ministerului de resort și asigură suport în afaceri cu acoperire națională.

ASOCIAȚIA LATINO-AMERICANĂ A COMERȚULUI LIBER, asociație comercială regională a mai multor state din America Latină.

ASOCIAȚIE, organizație constituită din persoane fizice sau juridice pe baza unui interes comun și a liberei inițiative, în scopul folosirii în comun a anumitor mijloace; Asociație de protecție și asigurare, asociație economică, asociație în participație.

AUDIT DE MEDIU, evaluarea conformității mediului.

AUDIT FISCAL, activitate managerială, menită să evalueze activitatea subiecților fiscali în domeniu.

AUDIT, principala formă de evidență a populației supuse impozitării; sistem de proceduri obligatorii pentru verificarea documentară și efectivă a activității organizației controlate pentru o anumită perioadă de timp, în privința legalității și validității tranzacțiilor financiare și de afaceri efectuate de organizația auditată, fiabilității și acurateței reflectării acestora în rapoartele contabile, precum și legalitatea acțiunilor șefului și contabilului-șef și a altor persoane responsabile de punerea în aplicare a acestora în conformitate cu legislația.

AUR MONETAR, sistem monetar cu etalon aur-monedă.

AUTOFINANȚARE, principiu de independență economică a întreprinderii; metodă de mobilizare a resurselor; acoperirea totală sau parțială a cheltuielilor întreprinderii din surse extrabugetare.

AUTORITATE DE REGLEMENTARE, instituție de stat sau agent economic privat, care verifică respectarea criteriilor de conformitate într-un anumit domeniu.

AUTORITATE MONETARĂ, banca națională, bănci de comerț și alte instituții, care monitorizează cantitatea de monedă în circulație, nivelul ratelor dobânzii.

AUTORITATE VAMALĂ, instituție de stat, care asigură perceperea taxelor la importul și exportul mărfurilor.

AUTORIZAȚIE DE IMPORT-EXPORT, document eliberat de organele competente prin care se certifică permisiunea pentru o companie locală sau străină de a efectua operațiuni de export-import cu diferite mărfuri.

AVAL, garanție specială de plată a unei cambii.

AVUȚIE, categorie acceptată în statisticile economice internaționale moderne care exprimă valoarea netă a capitalului tuturor entităților de afaceri, este utilizată pentru analiza macroeconomică a stării economice și dezvoltării economiei naționale; avere; Avuție națională.

B

BABY BOOM, creștere relativ scurtă, dar accentuată a ratei generale de căsătorie și natalitate la sfârșitul anilor 1940 – începutul anilor 1950.

BALANȚA INTERRAMURALĂ, model economic reprezentat sub formă de tabel, care indică relațiile naturale și valorice din diverse sectoare ale economiei naționale.

BALANȚĂ, sistem de indicatori care caracterizează raportul sau echilibrul unui fenomen aflat în continuă schimbare.

BALANȚA DE PLĂȚI, a țării, indicator macroeconomic care caracterizează participarea țării la diviziunea internațională a muncii; expresie valorică generalizată a stării relațiilor economice externe ale țării sub formă de încasări în numerar din străinătate și de plăți în străinătate pentru o anumită perioadă.

BILANȚUL CONTABIL, sistem de indicatori care caracterizează starea resurselor financiare ale organizației.

BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ, banca centrală a Uniunii Europene.

BANCA DE DECONTĂRI INTERNAȚIONALE, instituție monetară-creditară internațională.

BANCA DE DEZVOLTARE INTER-AMERICANĂ, instituție financiară internațională regională.

BANCA DE REGLEMENTĂRI INTERNAȚIONALE, banca centrală a băncilor centrale.

BANCA EUROPEANĂ DE INVESTIȚII, instituție a Uniunii Europene cu atribuția de a favoriza prin acordarea de împrumuturi pentru investiții, dezvoltarea, integrarea și cooperarea economică.

BANCA EUROPEANĂ PENTRU RECONSTRUCȚIE ȘI DEZVOLTARE, bancă regională pentru împrumuturi pe termen lung, înființată în 1991, are menirea de a susține dezvoltarea economiei de piață și a democrației în țările din Europa Centrală și Comunitatea Statelor Independente.

BANCA INDUSTRIALĂ ȘI COMERCIALĂ A CHINEI, cea mai mare bancă comercială din lume după valoarea ei de piață.

BANCA INTERNAȚIONALĂ PENTRU RECONSTRUCȚIE ȘI DEZVOLTARE, organizație interstatală financiară și de credit, agenție specializată a Organizației Națiunilor Unite.

BANCA ISLAMICĂ DE DEZVOLTARE, este o instituție ce urmărește dezvoltarea multilaterală a finanțelor, cuprinzând cinci sucursale cu finanțare conform Șaria.

BANCA MONDIALĂ, instituție financiară internațională principală; Grupul Băncii Mondiale.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI, este banca centrală a Republicii Moldova.

BANCA PENTRU COMERȚ ȘI DEZVOLTARE A MĂRII NEGRE, (Black Sea Trade and Development Bank, BSTDB), este o bancă internațională care a devenit operațională pe 1 iunie 1999.

BANCĂ, instituție monetară-creditară care reglementează circulația plăților în numerar și fără numerar; Bancă de emisiune, bancă de investiții, bancă centrală, bancă comercială, bancă de clearing, bancă de depozit, bancă de export-import, bancă mutuală de economii, bancă offshore, bancă virtuală.

BANCNOTE, semne bănești emise de banca centrală națională; bilet de bancă, bilet de tezaur.

BANI DE HÂRTIE, semne bănești pe hârtie, emise de stat cu denumire oficială obligatorie și formă uniformă.

BANI, echivalent universal, un instrument al relațiilor economice în societate; Bani de aur, bani de casă, bani de credit, bani electronici, bani fictivi (fiduciar), bani în numerar, bani scripturali (de cont).

BANK OF AMERICA, companie multinațională care oferă servicii bancare și financiare persoanelor fizice, întreprinderilor mici, companiilor mari din întreaga lume.

ONLINE BANKING, formă de deservire bancară pentru clienți bazată pe utilizarea tehnologiilor informaționale.

BANCOMAT, aparat electronic sau electromecanic care permite clienților să efectueze diferite tranzacții bancare prin autoservire.

BARIERE NETARIFARE, măsuri nonvamale și nontarifare aplicate de către autoritățile de stat și municipale în scopul reglementării comerțului exterior, care pot afecta direct sau indirect importul și exportul de mărfuri.

BARIERE, Bariere de intrare și ieșire, în economie, obstacole care împiedică sau fac imposibilă apariția de noi concurenți pe o anumită piață, precum și obstacolele legate de părăsirea acestei pieți.

BARTER, operație economică, tranzacție, care prevede schimbul de bunuri lucrări, servicii de valoare echivalentă; troc.

BENEFICIAR, persoană indicată de fondatorul trustului în calitate de beneficiar al venitului; Beneficiar de bani, investitor.

BENEFICII FISCALE, privilegiile acordate anumitor categorii de contribuabili în îndeplinirea obligațiilor fiscale.

BENEFICII SOCIALE, drepturi suplimentare acordate anumitor categorii de cetățeni, familii sau gospodării, de către autoritățile statului sau municipale, pentru a menține un nivel de viață social-

acceptabil al beneficiarilor, scutindu-i de la careva plăți sau taxe obligatorii, precum și prin acordarea unor prestații suplimentare; tip de garanții de stat, parte componentă a politicii de protecție socială a populației.

BENEFICIU, venit, profit sau folos pe care-l are cineva de pe urma unei situații, activități etc.; Beneficiul asigurătorului, beneficiul întreprinzătorului, beneficii private, beneficii publice.

BILET LA ORDIN, hârtie de valoare sub formă de obligațiune scrisă pe termen lung sub o formă strict stabilită.

BILLING, eliberarea unui document comercial emis de vânzător pe numele cumpărătorului.

BIMETALISM, sistem monetar care recunoaște două parități metalice legale – aurul și argintul.

BLOC DE CREDIT, refuzul creditorului de a acorda împrumuturi unei persoane sau unui grup de persoane.

BLOCAJ ECONOMIC, set de măsuri menite să izoleze statul încalcător în relațiile lui economice cu alte state, în diverse domenii de activitate; blocaj economico-financiar.

BLOCAJ VALUTAR, sancțiuni economice sub formă de restricții valutare discriminatorii utilizate de un stat în raport cu un alt stat.

BOALĂ OLANDEZĂ, sau efectul Groningen, este un proces de schimbare socială și economică cauzată de înlăturarea sau reducerea capacității sau activității industriale într-o țară sau regiune, în special a industriei grele sau a industriei prelucrătoare.

BON DE CASĂ, document emis de întreprinderi sau de bănci pentru procurarea de fonduri pe termen scurt.

BONITATE, evaluarea valorii economice a unui bun; Bonitate comercială, bonitate financiară, bonitatea cumpărătorului.

BONURI, obligații emise de stat, autorități municipale, firme private pentru sume împrumutate pe termen scurt pentru care se plătește dobânda.

BOOM ECONOMIC, mișcare descendentă și ascendentă a produsului intern brut în jurul tendinței sale de creștere pe termen lung; avânt economic; Boom speculativ.

BRAINSTORMING, tehnică de creativitate în grup, menită să genereze un număr mare de idei, pentru soluționarea unei probleme; asalt de idei.

BRAND, marcă de produs a unei firme renumite, activ intangibil al organizației.

BREVET DE INVENȚIE, titlu prin care este protejată o invenție.

BROKER, intermediar care participă în cadrul tranzacțiilor de bursă a valorilor mobiliare, a mărfurilor, a burselor valutare, precum și a tranzacțiilor din afara burselor, pe piețele valutare, de asigurări și de marfă.

BUGET SOCIAL, parte componentă a fondurilor publice destinate nevoilor de securitate socială și asigurări sociale.

BUGET, estimarea detaliată a veniturilor și cheltuielilor pentru activitățile financiare pentru o anumită perioadă de timp, de regulă un an; Buget autonom, buget bienal, buget bruto, buget consolidat, buget general consolidat, buget continuu, buget glisant, buget de stat, buget general, buget deficitar, buget echilibrat, buget local, buget neto; constrângere bugetară.

BUGETUL AGENTULUI ECONOMIC, planul de afaceri pentru o anumită perioadă, de regulă, pentru un an.

BUGETUL ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT, planul de venituri și achitare a prestațiilor sociale.

BUGETUL DE CONSUM, indicator valoric al volumului și structurii veniturilor și cheltuielilor unei gospodării casnice pentru o anumită perioadă de timp.

BUGETUL FAMILIEI, nivelul și structura veniturilor și cheltuielilor efective a unei familii, o caracteristică importantă în cercetarea nivelului de trai.

BULETIN DE SCHIMB VALUTAR, buletinul cursurilor valutare străine.

BUNĂSTARE SOCIALĂ, este starea sau condiția de a face sau de a fi bine; economia bunăstării, calitatea vieții.

BUNURI DE CONSUM, bunuri și servicii care satisfac nevoile personale; Bunuri de consum colectiv, bunuri de producție, bunuri divizibile, bunuri indivizibile, bunuri durabile, bunuri de capital, bunuri economice, bunuri imobiliare (imobile), bunuri mobiliare (mobile).

BUNURI PRIVATE, bunuri economice utilizate în scop de consum și industriale, care posedă proprietăți de exclusivitate și rivalitate; Bunuri publice.

BURSA DE MĂRFURI, locul de încheiere a contractelor bursiere pentru mărfuri fizice.

BURSA DE VALORI MOBILIARE, platformă organizată pentru tranzacționarea de valori mobiliare și instrumente derivate.

BURSA MUNCII, de regulă, instituție de stat care oferă servicii de mediere în relația dintre angajați și angajatori.

BURSA VALUTARĂ, platformă organizată pentru tranzacționarea cursului curent al valurilor.

BURSĂ, loc organizat de tranzacționare a acțiunilor, bunurilor, instrumentelor și serviciilor financiare derivate.

BUSINESS, activitate economică desfășurată în condițiile economiei de piață, ce vizează obținerea de profit; Business mic și mijlociu.

C

CADASTRU, carte funciară în care sunt trecute proprietățile funciare; toate lucrările efectuate pentru evaluarea unei proprietăți funciare.

CADRU BUGETAR PE TERMEN MEDIU, document prin care se stabilesc obiectivele politicii bugetar-fiscale și se determină cadrul de resurse și cheltuieli ale bugetului public național și ale componentelor acestuia în perspectiva de trei ani.

CAIET DE SARCINI, document care cuprinde condițiile impuse de beneficiarul unei lucrări în vederea executării acesteia.

CALCUL ECONOMIC, metodă de cercetare în economie.

CALCULAȚIE, suită de calcule pentru a determina o serie de indicatori.

CALIFICARE, caracteristică a unui fenomen, activități, obiect, în funcție de diverse criterii stabilite; nivel al pregătirii profesionale, prezența cunoștințelor, abilităților necesare pentru a îndeplini sarcinile pentru un anumit tip de activitate; caracteristică a tipului de muncă stabilit în conformitate cu complexitatea, urgența, responsabilitatea acestuia.

CALITATE, în economie, totalitatea parametrilor tehnici, economici, de mediu care caracterizează un bun, care să permită satisfacerea nevoilor producătorului sau a consumatorului.

CALITATEA MUNCII, caracteristică sistemică a diverselor tipuri de muncă, determinate de totalitatea calităților fizice, intelectuale, culturale, educaționale, de calificare, profesionale etc. ale forței de muncă.

CALITATEA POPULAȚIEI, caracteristică agregată ale diverselor proprietăți ale populației, ale caracterului de reproducere, determinată de interacțiunea cu factori economici, de mediu, sociali și politici, etnici, confesionali.

CALITATEA VIETII, caracteristica agregată a nivelului și a condițiilor obiective și subiective de trai ale populației care asigură dezvoltarea fizică, intelectuală, socio-culturală a unei persoane, a unui grup sau a unei comunități de oameni.

CAMBIE, bilet de ordin; Cambie la vedere (cu scadența la vedere, trasă la vedere).

CAMERA DE COMERȚ INTERNAȚIONAL, organizație non-guvernamentală internațională a cărei activitate are ca scop consolidarea sistemului economiei de piață, integrarea cât mai completă a tuturor țărilor din economia globală, facilitând comerțul internațional.

CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE, (CCI) A REPUBLICII MOLDOVA, organizație non-guvernamentală națională a cărei activitate are ca scop consolidarea sistemului economiei de piață, integrarea cât mai completă a tuturor agenților economici în economia globală, facilitând comerțul internațional.

CAPACITATE MANAGERIALĂ, abilități de care are nevoie un manager.

CAPACITATE MATERIALĂ, indicator care caracterizează consumul de materiale pentru producția unei unități de produs final.

CAPITAL CIRCULANT, parte componentă a capitalului unei entități economice investită în active circulante, adică active, pentru care există un motiv de a crede că ele vor fi vândute sau consumate pe parcursul procesului de producție, timp de un an sau pe parcursul ciclului operațional normal care depășește 12 luni.

CAPITAL DE BAZĂ, avere constituită din bani, mărfuri, bunuri materiale.

CAPITAL DE DEZVOLTARE, mijloace financiare proprii sau împrumutate destinate dezvoltării.

CAPITAL DE INVESTIȚIE, mijloace financiare atrase din exterior și destinate dezvoltării.

CAPITAL DE ÎMPRUMUT, capital bănesc pe care băncile, în anumite condiții (perioadă determinată de timp, rată a dobânzii), îl împrumută unor persoane fizice sau juridice.

CAPITAL DE RISC, capital investit în proiecte de investiții cu risc ridicat și care implică profituri mai mari decât media pe sector economic.

CAPITAL ECONOMIC, avere constituită din bani, mărfuri, bunuri materiale.

CAPITAL FINANCIAR, resurse monetare investite în bănci și hârtii de valoare pentru obținerea veniturilor din dobânzi.

CAPITAL FIX, parte a capitalului unei entități economice investit în active pe termen lung care nu sunt utilizate în calitate de marfă, ci ca element principal al activității de producție.

CAPITAL, categorie economică fundamentală definită ca factor de producție și de circulație necesar pentru crearea și vânzarea de bunuri și servicii; Capital fictiv, capital flotant, capital marfă, capital monopolist, capital nominal, capital variabil, capital permanent, capital productiv, capital propriu, capital real, capital social, capital statutar, capital străin, capital subscris, capital transferat (transfer de capital), capital vărsat, capital volatil (capital „fierbinte”).

CAPITALISM, sistem socio-economic care se caracterizează prin dominarea proprietății private, piața liberă și concurențială în calitate de mecanisme de alocare și coordonare a activității economice, ocuparea forței de muncă pe baza cumpărării și vânzării ei, profit ca motiv și scop al producției.

CAPITALIZARE, evaluarea valorii unei companii în baza valorii de piață a acțiunilor sale; prețul complet pe care trebuie plătit în cazul cumpărării acestei companii; Capitalizare bursieră, capitalizare de piață, capitalizarea contribuțiilor pentru asigurări sociale.

CAPITALUL BĂNCII, suma fondurilor proprii ale băncii, care constituie baza financiară a activității sale și sursa de resurse.

CAPITALUL DE ÎMPRUMUT, resurse financiare acordate în condiții determinate de rambursare, scadență, plată, adesea completate cu anumite obligațiuni și asigurare materială.

CAPITALUL UMAN, totalitatea cunoștințelor și abilităților utilizate pentru satisfacerea nevoilor oamenilor și ale societății.

CARACTERISTICA EȘANTIONULUI, valoarea aproximativă a caracteristicii unei variabile aleatoare X a populației generale, determinată în baza unui eșantion.

CARD BANCAR, instrument personalizat de plăți fără numerar.

CARD DE CREDIT, document de plată și nominal, instrument de plată electronic emis de o instituție de credit și care certifică disponibilitatea unui cont special al proprietarului în instituția dată de credit; fel de card bancar.

CARD INTELIGENT, card de plastic cu microcircuit integrat.

CARNET DE CECURI, instrument de operații bancare, care permite efectuarea plăților fără a lucra cu bani.

CARNET DE MUNCĂ, document oficial, care cuprinde date privitoare la activitatea unei persoane.

CARTA DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR ECONOMICE ALE STATELOR, document privind elementele de bază ale reglementării relațiilor economice între state.

CARTE DE CREDIT, document emis de bănci, cu ajutorul căruia posesorul cărții poate lua credite pe o anumită perioadă de timp.

CARTE VERDE, este un document de asigurare auto obligatorie pentru toți posesorii de autovehicule, solicitat la traversarea frontierelor în majoritatea țărilor străine.

CARTEA MARE, document oficial ce servește pentru stabilirea rulajelor și soldurilor fiecărui cont sintetic, cumulat de la începutul anului.

CARTEL, o formă de acord formal sau informal între părți contractante.

CASA NAȚIONALĂ DE ASIGURĂRI SOCIALE, este autoritate administrativă centrală din subordinea Guvernului, care asigură realizarea politicii statului în domeniile de activitate ce îi sunt încredințate.

CASARE, scoaterea definitivă din uz și din inventar a unui mijloc fix ale cărui folosire, reparare sau modernizare nu mai sunt rentabile.

CASĂ DE AMANET, agent economic care împrumută bani în schimbul unei garanții și al unui comision.

CASĂ DE SCHIMB, agent comercial care se ocupă cu schimbarea banilor.

CASH, numerar lichid disponibil.

CASH-FLOW, flux de numerar al unei afaceri, calculat ca diferență între încasări și cheltuieli curente.

CASIERIE, încăpere unde se primesc, se păstrează și se distribuie bani.

CATEGORII ALE POPULAȚIEI, caracterizarea generală a diverselor grupuri demografice în funcție de mediul de reședință și de relațiile cu acest teritoriu.

CAZIANISM, doctrină și ideologie economică, care justifică necesitatea intervenției guvernului în reglementarea economiei.

CĂMĂTAR, persoană care dă bani cu percepere de comisioane.

CEC, instrument de plată prin care titularul unui cont dă o instrucțiune băncii sale de a pune la dispoziție o anumită sumă de bani unei alte entități, persoană fizică sau juridică, la prezentarea înscrisului; Cec avizat, cec bancar, cec barat, cec circular, cec de casă, cec în alb, cec de călătorie, cec de decontare, cec de dispoziție, cec de numerar, cec de trezorerie, cec documentar, cec fără acoperire, cec nominativ, cec personal.

CEI PATRU „O” AI ACHIZIȚIILOR, principii de bază pe care se bazează o achiziție reușită.

CEI PATRU „P” AI MARKETINGULUI, știința și arta de a convinge clienții să cumpere, se bazează pe patru piloni: produsul, prețul, promovarea și plasamentul.

CENTRUL NAȚIONAL DE CLEARING, instituție de credit care se preocupă de tranzacții valutare sau mobiliare de tip clearing ale „Bursei din Moscova”.

CENZOR, persoană împuternicită să verifice o activitate.

CERCURI DE CALITATE, formă organizatorică de control al calității produselor la întreprinderile industriale.

CERERE, element al mecanismului de piață, una dintre principalele categorii ale unei economii de piață; cerere de capital (fonduri), cerere de credit, cerere de monedă, cerere de muncă, cerere de ofertă, cerere de valută, cerere educațională.

CERTIFICAT DE ECONOMII, hârtie de valoare care certifică valoarea depozitului în numerar făcut la bancă și dreptul depozitarului de a primi depozitul și dobânda aferentă acestuia; Certificat de depozit.

CERTIFICAT, document oficial.

CESIUNE, transmiterea de către debitor a drepturilor de creanță în favoarea creditorului; Cesionar, cedent.

CHELTUIELI, sumele sau valorile plătite pentru consumurile de materii prime, lucrările executate și serviciile prestate; Cheltuieli aferente, cheltuieli de livrare, cheltuieli de producție, cheltuieli tehnologice, cheltuieli excepționale, cheltuieli de repatriere.

CIBERNETICĂ ECONOMICĂ, ramură a ciberneticii care folosește metodele și mijloacele acesteia pentru cercetarea și organizarea proceselor din sistemele economice.

CICLU DE EXPLOATARE, indicator care evidențiază dimensiunea perioadei de timp pentru care stocul de marfă.

CICLU, evoluție economică care conduce la o alternanță a perioadelor de creștere și de presiune economică; Ciclu de afaceri, ciclu Juglar, ciclu Kitchin, ciclu de producție, ciclu de viață, ciclu economic, ciclu financiar, ciclu investițional, ciclu sezonier.

CICLUL DE VIAȚĂ A MĂRFURILOR, ciclu de viață a produsului, constă în etape succesive ale apariției unei idei, dezvoltarea unui produs, baza producției sale, creșterea vânzărilor pe piață, îmbătrânirea morală, reducerea și încetarea producției, înlocuirea cu un produs nou, mai progresiv.

CICLURILE KONDRATIEV, cicluri mari, unde lungi, sinusoidale, stabile ale dezvoltării economice a lumii. Concepția ciclurilor de afaceri mari a fost elaborată de N. D. Kondratiev în anii 1920.

CIFRĂ DE AFACERI, volumul de vânzări al unei firme din activitatea desfășurată într-o anumită perioadă de timp; venit brut.

CIRCULAȚIA CAPITALULUI, trecere a capitalului industrial sau a fondurilor unei societăți comerciale de la forma bănească la cea productivă, apoi la forma marfă și din nou la forma bănească.

CIRCULAȚIA DOCUMENTELOR, sistem de circulație a documentelor în cadrul organizației din momentul creării sau a primirii lor până la executare, livrare la arhivă, distrugere sau trimitere, care necesită monitorizare și reglementare permanentă și influențează semnificativ eficiența și securitatea organizației.

CIRCULAȚIA MĂRFURILOR, transmitere, schimb de bunuri, de mărfuri (prin intermediul banilor); transformare a mărfurilor în bani și a banilor în mărfuri.

CIRCULAȚIE BĂNEASCĂ, Circulația monetară, flux de monedă în numerar, fără numerar, care asigură circulația mărfurilor, prestarea de servicii, precum și a plăților nelegate de circulația mărfurilor în economie.

CLASA MEDIE, totalitatea segmentelor populației cu venituri sociale medii, determinate de o serie de caracteristici: nivelul venitului, stil de viață, structura consumului, nivel educațional, nivel de calificare profesională, nivel ocupațional, autoidentificarea și evaluarea individuală a bunăstării.

CLASIFICARE, sistem de concepte conexe într-un anumit domeniu al științei, procesul de atribuire a unor obiecte observate unei anumite clase; Clasificarea ramurilor și domeniilor de activitate economică, repartizarea diverselor activități economice în subclase sau subcategorii în funcție de metoda acceptată de sistematizare a industriilor și activităților economice pe proprietăți, caracteristici sau alți parametri.

CLASIFICAȚIE BUGETARĂ, sistem de articole pentru repartizarea mijloacelor financiare.

SISTEMUL BONUS-MALUS, sistem de asigurări prin care prima de asigurare poate fi redusă (bonus) dacă în anul anterior asiguratul nu a avut daune.

CLAUZA NAȚIUNII CELEI MAI FAVORIZATE, favorizare maximală, regim juridic internațional, condiție prevăzută în unele tratate comerciale internaționale, conform căreia un stat își ia obligația să acorde statului contractant același regim în domeniul comerțului, navigației, tarifelor vamale, situației juridice ale persoanelor fizice și juridice ș. a., pe care l-a acordat sau îl va acorda pe teritoriul său unui oricărui al treilea stat.

CLEARING BANCAR, tehnică financiară cu ajutorul căreia se asigură compensarea reciprocă a livrărilor, a plăților și a obligațiunilor.

CLIMETRIA, știință interdisciplinară apărută în baza procesării datelor statistice și elaborarea de noi concepții istorice în cadrul științei economice.

CLUBUL DE LA LONDRA, asocierie internațională a celor mai mari bănci private ale căror împrumuturi nu sunt protejate de către garanțiile de stat, destinată pentru rezolvarea problemelor de nerambursare a datoriilor externe de către țări, în primul rând, a celor în curs de dezvoltare.

CLUBUL DE LA PARIS, instituție interguvernamentală non-formală, specializată în revizuirea condițiilor de rambursare și schimbare a structurii datoriilor publice ale țărilor debitoare către țările creditoare și formularea de recomandări pentru soluționarea lor.

CLUBUL DE LA ROMA, organizație internațională independentă necomercială care cuprinde elita politică, financiară, științifică și culturală din multe țări, pentru a studia problemele globale existente și posibile ale lumii moderne.

CLUSTER ECONOMIC, în economie, grupare de persoane juridice și persoane fizice constituite în baza unui contract de asociere.

COD DE BARE, semn informațional format din numere codificate sub formă de bare și spații sau o combinație de numere și litere destinată a fi citită pe cale optică.

COD FISCAL, act legislativ sistematic care stabilește cadrul legal pentru sistemul de impozitare.

COEFICIENTUL DECIL, indicator utilizat în statisticile sociale pentru a evalua gradul de diferențiere a populației în funcție de venituri, bazat pe o comparație a veniturilor a două grupuri opuse ale populației, cu venituri mari și cu venituri mici.

COEFICIENTUL LUI GINI, indicator utilizat în statistică pentru evaluarea gradului de concentrare în cadrul unei repartiții sau a inegalității distribuției caracteristicii studiate între unități sau grupuri de unități în cadrul acestei repartiții.

COEFICIENT DE LICHIDITATE, raport care pune în evidență relația care există la un moment dat între datoriile pe termen scurt înscrise la pasiv și totalul capitalurilor circulante, care figurează la activ; Coeficient de trezorerie.

COEFICIENT DE ROTAȚIE A ACTIVELORE CURENTE, este un indicator sintetic calitativ de eficiență.

COEFICIENTUL CAPITALULUI, este necesarul de capital sau consumul din acest factor ocazionat de obținerea unei unități de efect economic.

COEFICIENTUL MARGINAL AL CAPITALULUI, este raportul dintre sporul de capital (ΔK) într-un orizont de timp și creșterea rezultatelor economice.

COEFICIENTUL MEDIU AL CAPITALULUI, este raportarea capitalului avansat folosit, într-o anumită perioadă de timp la efectul economic obținut.

COEFICIENȚI TEHNOLOGICI AI PRODUCȚIEI, indicatori ce caracterizează parametrii produselor.

COEFICIENȚII CHELTUIELILOR DIRECTE ȘI TOTALE, se calculează în baza datelor bilanțului interramural constituit conform metodei „input-output”.

COEZIUNE SOCIALĂ, sistem de indicatori ce caracterizează o societate bazată pe conexiuni și relații între unități sociale și indivizi.

COFINANȚARE, este aportul beneficiarului la finanțarea unui proiect subvenționat de donatori externi.

COHORTĂ DEMOGRAFICĂ, totalitatea persoanelor care în aceeași perioadă de timp au suferit un anumit eveniment demografic.

COLBERTISM, sistem de măsuri luate de către guvernul Franței pentru stimularea balanței comerciale active, inclusiv răspândirea unor întreprinderi industriale mari privilegiate și companii monopoliste pentru promovarea comerțului exterior; fel de mercantilism.

COLHOZ, formă de cooperativă agricolă de producție în URSS.

COMANDĂ, formă de stabilire a relațiilor comerciale între persoane juridice sau fizice; Comandă de stat, comanditar, comanditat.

COMERȚ, ramură a economiei naționale implicată în activitatea de mediere a vânzării și cumpărării de bunuri, proces de realizare a mărfurilor sub formă de vânzare-cumpărare, care asigură mișcarea mărfurilor din sfera de producție, activitate antreprenorială privată ce vizează obținerea de profit.

COMERȚ CU AMĂNUNTUL, activitate comercială ce vizează vânzarea de bunuri și servicii prin numerar și/sau prin transfer bancar consumatorilor, care implică utilizarea directă a bunurilor.

COMERȚ ELECTRONIC, (E-comerț), utilizarea tuturor mijloacelor electronice pentru participarea la o activitate de comerț; Comerț exterior, comerț internațional, comerț mondial, comerț invizibil.

COMERȚUL EXTERIOR, tip de activitate economică care presupune tranzacții de bunuri și servicii, informații, produs al activității intelectuale la nivel internațional; reexport.

COMERȚUL INTERN, tip de activitate economică care presupune vânzarea și cumpărarea de bunuri și prestarea serviciilor clienților pe piața națională a țării.

COMERȚUL LIBER, curent de gândire economică și politică în care guvernele țărilor nu restricționează importurile sau exporturile către alte țări.

COMISIE DE CENZORI, organ de lucru al adunării generale, care efectuează controlul financiar intern.

COMISION, contract în baza căruia se tratează afaceri comerciale; remunerația obținută în urma acestei afaceri.

COMOARĂ, tezaur, bani sau obiecte de valoare, precum și obiecte din diferite epoci, al căror proprietar nu poate fi stabilit.

COMPANIE HOLDING, agent economic care deține stocul restant al altor companii.

COMPANIE INVESTIȚIONALĂ, companie financiară și de credit care operează în domeniul investițiilor.

COMPANIE, persoană juridică care deține „pachetul de control” la alte companii și în acest fel, conducerea generală a acestor companii.

COMPARARE, metodă de analiză a indicatorilor; Comparare binară, comparare multilaterală.

COMPARAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE, determinarea rolului și locului unor țări sau grupuri de țări în economia globală.

COMPENSARE DEMOGRAFICĂ, constă în intensificarea unor evenimente demografice din viața unei generații, care au fost amânate din anumite cauze care au încălcat ordinea naturală, după dispariția acestor cauze.

COMPENSARE, în economie, compensarea unor pierderi, cheltuieli suportate, rambursarea unei datorii, precum și remunerarea lucrătorilor și funcționarilor în conformitate cu legea.

COMPENSAȚIE, alocație de stat pentru a compensa o pierdere; compensație/îndemnizație de șomaj.

COMPETITIVITATE, nivel de pregătire a organizațiilor pentru a asigura capacitatea de a concura cu altele pentru dreptul de a satisface preferințele populației.

COMPLEMENTARITATEA BUNURILOR, proprietatea bunurilor de a se complementa reciproc, fiind utilizate împreună, pentru a satisface o anumită nevoie.

COMPLEMENTARITATEA FACTORILOR DE PRODUCȚIE, reprezintă procesul prin care se stabilesc raporturile cantitative ale factorilor de producție care participă la producerea unui anumit produs.

COMPONENTELE SERIILOR DE TIMP, factorii care influențează nivelurile de intensitate a seriilor de timp.

COMPORTAMENT DEMOGRAFIC, sistem de acțiuni complexe ale unui individ, unei familii, care vizează schimbarea sau menținerea caracteristicilor demografice specifice lor.

COMPORTAMENT ECONOMIC AL PRODUCĂTORULUI, constituie un sistem de reguli, principii, modele și valori, care îi asigură o activitate cât mai eficientă.

COMPORTAMENTUL CONSUMATORULUI, achiziția pe piață și utilizarea ulterioară a bunurilor și serviciilor.

COMUNĂ, în Evul Mediu în Europa Apuseană, oraș care a obținut independența față de senior; organ de autoadministrare municipală în perioada revoluției burgheze din Franța de la sfârșitul sec. al XVIII-lea; unitate administrativă urbană și rurală.

COMUNISM, doctrină socială, politică și economică constituită pe principiul abolirii proprietății private și al instaurării proprietății colective.

COMUNITATEA ECONOMICĂ EURASIATICĂ, organizație economică internațională implicată în formarea uniunii vamale și a unui spațiu economic unic, în coordonarea acțiunilor statelor-membre în procesul de integrare în economia globală și sistemul de comerț internațional.

COMUNITATEA ECONOMICĂ EUROPEANĂ, (CEE), Uniunea Europeană, Comunitatea Europeană.

COMUNITATEA STATELOR INDEPENDENTE, (CSI), comunitate constituită în 1992 la Alma-Ata, din o parte din fostele republici sovietice ale URSS.

CONCEDIERE, este desfacerea din inițiativa angajatorului a contractului individual de muncă pe durată nedeterminată sau determinată.

CONCEDIU ANUAL, concediul plătit acordat angajaților anual de către angajatori.

CONCEDIU FĂRĂ PLATĂ, timp liber acordat angajaților pentru rezolvarea unor probleme personale, fără ca să primească salariu.

CONCEDIU MEDICAL, timp liber, plătit de la locul de muncă, pe care angajații îl pot folosi pentru a sta acasă și pentru a se ocupa de problemele de sănătate; Concediu de maternitate.

CONCEDIU, interval de timp determinat, în care salariații nu se prezintă la locul de muncă; concediu plătit pentru îngrijirea copiilor.

CONCENTRARE ECONOMICĂ, transferul proprietății unui agent economic, care are ca efect să permită unui agent economic ori unei grupări de agenți economici de a exercita, direct sau indirect, o influență determinantă asupra unui alt agent economic sau mai multor alți agenți economici; Concentrare bancară, concentrare financiară, concentrarea capitalului, concentrarea pieței, concentrarea producției.

CONCEPTUL DE MUNCĂ PRODUCTIVĂ, reflectă importanța fundamentală a activității de muncă în cadrul circuitului economic, precum și pentru asigurarea condițiilor necesare pentru procesul de reproducție a sistemului economic.

CONCEPȚIA CREȘTERII ECONOMICE ZERO, teorie economică, conform căreia o dezvoltare ar fi optimă în absența creșterii principalilor indicatori macroeconomici, în primul rând, produsul intern brut.

CONCERN, cea mai dezvoltată formă de organizare economică, întreprinderi mari și foarte mari care rezultă prin unirea mai multor firme (companii) mai mici într-un ansamblu economic sub o conducere unică, formând astfel o „persoană juridică”.

CONCESIUNE, este o convenție juridică încheiată între stat și o persoană privată, prin care aceasta din urmă dobândește dreptul de

a exploata pentru o perioadă determinată anumite servicii publice sau anumite bunuri ale statului, în schimbul obligației de plată periodică a unei redevențe; Concesionar.

CONCURENȚĂ, în economie, trăsătură esențială a economiei de piață, care reflectă rivalitatea, disputa dintre agenții economici de a produce și vinde bunuri și servicii similare sau substituibile în condițiile cele mai avantajoase pentru ei.

CONDICA LIUZILOR, catastif alcătuit în urma recensământului fiscal din 1803; important izvor pentru studierea istoriei Moldovei.

CONEXIUNE INVERSĂ, feedback.

CONFEDERAȚIA INTERNAȚIONALĂ A SOCIETĂȚILOR DE CONSUM, uniune internațională a asociațiilor publice pentru protecția drepturilor consumatorilor.

CONFERINȚA ONU PENTRU COMERȚ ȘI DEZVOLTARE, (United Nations Conference on Trade and Development), (**UNCTAD**), este un organ permanent specializat al Adunării Generale a ONU, cu sediul la Geneva, creat la 30 decembrie 1964.

CONFERINȚA STATISTICIENILOR EUROPENI, este cel mai înalt organ în domeniul statisticii oficiale din Europa care pune în discuție și aprobă foi de parcurs, strategii internaționale, ghiduri și metodologii statistice, care servesc ca bază pentru țări în procesul de modernizare a statisticii.

CONFORMITATE, potrivirea dintre două lucruri.

CONGLOMERAT, în economie, una dintre cele mai moderne forme de asociere monopolistă a firmelor legate sau nu, în procesul de producție, dar aflate sub control financiar unic.

CONJUNCTURĂ ECONOMICĂ, totalitatea caracteristicilor stării economiei, caracterizată prin niveluri de ofertă și cerere, activitate de piață, prețuri, vânzări, mișcări ale ratelor dobânzilor, cursuri valutare, salarii, dividende, precum și dinamica producției și consumului.

CONSENSUL DE LA BARCELONA, este un sistem alcătuit din 10 recomandări, bazate pe disciplină macroeconomică, economia de piață și politica de deschidere pentru țările din America Latină.

CONSENSUL DE LA WASHINGTON, este un sistem alcătuit din 10 recomandări, bazate pe disciplină macroeconomică, economia de piață și politica de deschidere pentru fostele republici sovietice și țările arondate la CAER (Consiliul de Ajutor Economic Reciproc).

CONSIGNAȚIE, lucruri depuse la magazin pentru vânzare sau păstrare.

CONSILIU DE ADMINISTRAȚIE, echipă eligibilă de conducere a unei entități.

CONSILIU DE SUPRAVEGHERE, organ colegial în cadrul SA cu sistem dualist de administrare.

CONSILIUL DE COOPERARE VAMALĂ, organizație non-guvernamentală internațională preocupată de reglementările vamale și practicile tarifare.

CONSOLIDARE, procesul de transformare a structurii unui sistem, prin reducerea numărului de părți componente, care conduce la creșterea solidității, a eficienței, fiabilității sau durabilității; Consolidare fiscală, consolidare instituțională, consolidare datoriei publice, consolidare împrumuturilor de stat.

CONSORTIU, formă de monopol; acord temporar, asociație temporară a mai multor bănci, întreprinderi, companii, lanțuri de vânzare cu amănuntul, centre de cercetare științifică, guverne care încheie un acord privind punerea în aplicare un proiect specific comun.

CONSTRUCȚII, ramură a economiei care realizează construcția și reconstrucția clădirilor industriale și rezidențiale, a comunicațiilor și a obiectelor de infrastructură.

CONSULTANȚĂ, în management, o activitate care își propune să optimizeze resursele organizațiilor din sectorul public și privat și,

în același timp, să le îmbunătățească eficiența proceselor, trainingul, selecția și integrarea resurselor umane și tehnologice, în conformitate cu nevoile specifice ale activității economice respective, în scopul obținerii unei valori adăugate cât mai mari.

CONSUM, în economie, utilizarea unui produs în scopul satisfacerii nevoilor umane, fază a procesului reproducerii economice, legată organic de celelalte faze: producție, distribuție și schimb; Consum al statului, ~ colectiv, ~ de capital, ~ final, ~ final efectiv al gospodăriilor populației, ~ mediu, ~ personal, ~ intermediar, ~ intraramuri, ~ macroeconomic, ~ privat, ~ public.

CONSUMATOR, persoană, grup de oameni, organizație care utilizează produsul unei întreprinderi.

CONT CURENT, tip de cont bancar utilizat în relațiile comerciale și financiare reprezentând relația dintre două persoane, în ceea ce privește tranzacțiile celuilalt. Din punct de vedere legal este diferit de contul de economii.

CONT DE ÎMPRUMUT, o metodă de contabilizare a mijloacelor monetare și a activelor materiale.

CONTRACT FUTURES, un angajament standardizat între doi parteneri, un vânzător și un cumpărător, de a vinde, respectiv de a cumpăra un bun (mărfuri, acțiuni, valute, aur etc.) la un preț stabilit în momentul încheierii tranzacției și cu executarea contractului la o dată viitoare (future), numită scadență.

CONTRACT, tipul contractului de vânzare, conform căruia producătorul de produse agricole se obligă să transfere producția cultivată către persoana care achiziționează astfel de produse pentru prelucrare sau vânzare; Contract colectiv (de muncă), ~ de achiziții, ~ de arendă, ~ economic, ~ individual de muncă, contract forward.

CONTRAPARTIDĂ, schimb de bunuri, lucrări sau servicii, ale căror condiții prevăd obligații reciproce ale vânzătorilor de a cumpăra de la clienți bunuri pentru o parte sau din costul total al mărfurilor livrate.

CONTRIBUABIL, persoană fizică sau organizație care este obligată prin lege să plătească impozite.

CONTRIBUȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE, plăți percepute pentru completarea bugetului asigurărilor sociale.

CONTROL, verificare și analiză periodică sau de o singură dată a unei activități; Control bancar, control bugetar, control financiar de gestiune, control financiar intern, control financiar preventiv, control valutar.

CONTUL DE CAPITAL, parte componentă a bilanței de plăți.

CONTURI BANCARE, conturi contabile utilizate de către instituțiile monetar-creditate pentru a contabiliza fondurile proprii și cele împrumutate.

CONTURI BUGETARE, sistem de conturi, ce asigură tranzacțiile de la trezorerie către beneficiari de surse din bugetul de stat și viceversa.

CONTURI CONTABILE, unitate structurală de contabilitate în care se acumulează informații privind operațiunile comerciale omogene.

CONVENȚIE VAMALĂ, stabilește regulile privind transportul internațional al mărfurilor.

CONVENȚIA DE LA LOMÉ, acord comercial și de ajutor semnat între Uniunea Europeană și țările din Africa, Caraibe și Oceania în perioada 1975-2000 în Lomé, Togo.

CONVERGENȚĂ, în economie, termen folosit pentru a explica apropierea diverselor sisteme economice, a mecanismelor de funcționare, a instituțiilor și a metodei de calculare a principalilor indicatori macroeconomici.

CONVERSIUNE, în economie, preschimbare a unei valori de natură economică.

CONVERTIBILITATEA VALUTEI, posibilitatea de schimb a monedei naționale cu alte valute străine.

COOPERATIVĂ, organizație de afaceri deținută și operată de un grup de indivizi pentru propriul lor beneficiu.

COPII, în demografie, persoane care nu au ajuns la vârsta de maturitate; fii și fiice; sinonim pentru conceptul de „naștere” sau „naștere vie”; în jurisprudență, persoanele de la naștere până la vârsta legală de maturitate.

CORELAREA SERIILOR DE TIMP, relația dintre indicatorii seriilor de timp prezentate pentru perioade succesive, adică în ordine cronologică.

CORESPONDENȚA CONTURILOR, în contabilitate, relația care apare între conturile de contabilitate în metoda dublă de înregistrare; în sistemul național de conturi – relație informațională între conturile generalizate, care apare în procesul înregistrării operațiunilor economice, ceea ce face posibilă asigurarea echilibrării bilanțului contabil la scară națională.

CORIDOR VALUTAR, tip al regimului valutar care prevede un curs fix de schimb valutar.

CORPORAȚIA INTERNAȚIONALĂ PENTRU FINANȚE, organizație internațională de credit, parte componentă a Băncii Mondiale, agenție specializată ONU.

CORPORAȚIE TRANSNAȚIONALĂ, companie de orice formă legală de organizare care este implicată în managementul întreprinderilor amplasate în doua sau mai multe țări.

CORPORAȚIE, o formă de organizare a afacerilor într-o economie de piață, bazată pe proprietatea comună, a participanților (acționarilor) se caracterizează prin separarea funcțiilor de proprietari și de manageri.

COSTUL FORȚEI DE MUNCĂ, indicator al presiunilor pe piața muncii, dar și al competitivității prin costuri a economiei.

COSTUL VIETII, estimarea costurilor necesare pentru menținerea unui nivel de viață concret.

COSTURI DE TRANZACȚIE, costuri pentru colectarea și analiza informațiilor necesare pentru activitatea economică, pregătirea și realizarea tranzacțiilor, încheierea contractelor, asigurarea controlului asupra punerii în aplicare a acestora, suportul juridic etc.

COSTURI DIRECTE, cheltuieli ale organizației care pot fi atribuite în mod direct procesului de producție unui anumit tip de produs.

COSTURI, categorie economică, expresia monetară a costurilor de producție și de vânzare a mărfurilor sau a prețului bunurilor; cantitatea de resurse cheltuite de agentul economic în cadrul activității economice; cheltuielile pentru o anumită perioadă de timp sau în procesul activității economice; cheltuieli exprimate în numerar, ale organizațiilor, întreprinderilor, antreprenorilor.

COȘ VALUTAR, metodă de stabilire a cursului valutar.

COȘUL DE CONSUM, set de bunuri și servicii de consum exprimate în natură sau în bani, care permite să evalueze diverse aspecte ale fenomenelor sociale și economice.

COTARE, set de măsuri întreprinse de stat sau instituții economice internaționale orientate spre reglementarea comerțului exterior pentru o anumită perioadă de timp, care presupun limitarea exportului și importului de mărfuri; Cotare la bursă.

COTAȚIE, prețul actual de ofertă al unui activ financiar utilizat la cumpărarea vinderea lui pe piață sau pentru schimb.

COTĂ, în procesele socio-economice, acea parte care revine unuia dintre participanții la o acțiune comună - statului, partidului politic, companiei, persoanei fizice; Cotă de piață, cote fixe, cote procentuale, cote progresive, cote regresive.

CRAH BANCAR, fenomen economic care se manifestă printr-o lipsă acută a creditului pe piață, prin scăderea catastrofală a cursului acțiunilor la bursă și prin devalorizarea monedei curente; Crah bursier, crah financiar; Faliment.

CREANȚĂ, reprezintă drepturi juridice ale întreprinderii de a primi la scadența stabilită în contracte o sumă de bani sau alte valori de la persoane fizice sau juridice.

CREDIT BANCAR, operație prin care banca pune la dispoziția solicitantului sume de bani ce vor fi restituite la un termen determinat; împrumut bancar, împrumut de consumație, împrumut de folosință (comodat), împrumut de stat, împrumut pe termen scurt.

CREDIT DE CONSUM, împrumutul oferit pentru a satisface nevoile de consum ale populației, pentru bunuri de folosință îndelungată și servicii, nevoile legate de procurarea de locuință sau pentru nevoi urgente etc.

CREDIT IPOTECAR, împrumut pe termen lung, garantat de bunuri imobiliare, în care creditorul, posesorul gajului, nu devine proprietarul imobilului ipotecat, iar în cazul neîndeplinirii condițiilor contractului de împrumut el are dreptul să solicite rambursarea împrumutului prin vânzarea gajului înregistrat în registrul de stat al proprietăților.

CREDIT PE TERMEN LUNG, împrumut care se caracterizează prin acordarea acestuia pentru un termen semnificativ de lung, reînnoirea lui, utilizarea lui pentru atragerea investițiilor din alte surse, cu excepția împrumuturilor cu risc ridicat de credit, rată flotantă a dobânzii, garanții și rezerve.

CREDIT PE TERMEN SCURT, împrumut cu un termen de utilizare mai mic de un an.

CREDIT SUISSE GROUP, corporație multinațională care operează pe trei segmente ale pieței financiare globale: servicii bancare pentru persoane fizice, investiții și gestionarea activelor.

CREDIT, partea dreaptă a contului contabil; tip de relații sociale legate de mișcarea valorii; Credit comercial, ~ de refinanțare, ~ extern, ~ fiscal, ~ internațional, ~ lombard, ~ pe termen mediu, ~ pentru export, ~ pentru investiții, ~ privat, ~ public, ~ restant, ~ tehnic.

CREDITOR, o parte dintr-un contract de credit care are dreptul să ceară celeilalte părți să întreprindă o anumită acțiune sau să se abțină de la aceasta; subiect al unor relații de credit, care acordă fonduri bănești, proprietăți, alte valori sau echivalentul acestora pentru folosință temporară.

CREDITUL BANCAR, unul dintre principalele forme de acordare a banilor în folosință temporară.

CREȘTEREA ECONOMICĂ, tendință pe termen lung de creștere a volumului real de producție de bunuri și servicii; Creștere economică consolidată, creștere echilibrată, ~ extensivă, ~ intensivă, ~ potențială, creștere zero.

CRITERII STATISTICE, teste statistice care determină în mod univoc regulile de luare a deciziilor în problemele de verificare statistică a ipotezei.

CRITERIU DE OPTIM, semnifică cel mai mare profit pe care îl poate realiza primul decident.

CRIZA DEMOGRAFICĂ, agravarea semnificativă a procesului de reproducție a populației, care conduce la existența populației, ca consecință a reducerii numărului acesteia sau invers, din cauza unei creșteri naturale foarte ridicate a populației.

CRIZA ECONOMICĂ, destabilizarea parțială sau totală a sistemului economic care se manifestă prin dezechilibrarea subsistemelor sale, subminarea relațiilor de reproducere și a mecanismelor de coordonare a intereselor, acutizarea contradicțiilor socio-economice; Crize de materie primă.

CRIZA VALUTARĂ, agravare accentuată a situației de pe piața valutară.

CRIZĂ, fază în evoluția unei societăți marcată de mari dificultăți; Criza datoriei externe, ~ bursieră, ~ bancară, ~ de schimb monetar, ~ financiară.

CUPON, unitatea monetară temporară din Republica Moldova.

CURBA CERERII, indică cantitatea de bunuri economice pe care consumatorii sunt gata să le procure în funcție de preț la un anumit moment dat.

CURBA DE PRODUCȚIE, indică variante alternative ale producerii a două bunuri în condițiile utilizării complete a resurselor; Curba posibilităților de producție.

CURBA LAFFER, stabilește legătura dintre rata presiunii fiscale și fluxul încasărilor fiscale.

CURBA LORENZ, servește pentru a măsura egalitatea veniturilor.

CURBA OFERTEI, pune în evidență cantitatea de bunuri sau servicii pe care un producător este dispus să o ofere spre vânzare în funcție de preț într-o anumită perioadă de timp.

CURBA PHILLIPS, indică relația inversă între inflație și șomaj pe o perioadă scurtă de timp.

CURBA RANDAMENTULUI, este o reprezentare grafică care evidențiază evoluția ratei dobânzii pe întreaga durată de viață a unor obligațiuni.

CURBĂ DE INDIFERENȚĂ, indică diverse combinații a două bunuri economice care asigură consumatorului același nivel de utilitate.

CURENTUL NEOCLASIC, curentul principal al gândirii economice al sec. XX.

CURNALI, în Imperiul Roman, pătură privilegiată a populației orășenești.

CURS VALUTAR, curs cambial, prețul unității bănești dintr-o țară, exprimat în unitățile bănești din altă țară.

CURSUL DE SCHIMB VALUTAR, „prețul” unei unități monetare dintr-o țară, exprimată în unitatea monetară a altei țări sau în unități valutare internaționale; raportul dintre unitățile monetare din diferite țări; Curs valutar de piață, ~ flotant, ~ liberalizat, ~ oficial.

CURTEA DE CONTURI, este instituția supremă de audit a Republicii Moldova, care exercită controlul asupra modului de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare publice și a patrimoniului public prin realizarea auditului public extern în conformitate cu standardele internaționale ale instituțiilor supreme de audit.

CVASIMONEDĂ, este masa monetară formată din depozite bancare la termen și la vedere, în monedă străină ale rezidenților țării respective.

CYBERNETICA ECONOMICĂ, știință care se preocupă de studierea mișcării informației în economie și impactul acesteia asupra proceselor economice; reprezintă o derivată a ciberneticii și a teoriei generale a sistemelor aplicate științei economice.

D

DARIC, prima monedă de aur din antichitate. A apărut pe timpul lui Darius I (cca. 516 î.e.n.).

DATA SCADENȚEI, este dată la care expiră termenul de achitare a unei datorii sau de efectuare a unei operații financiare.

DATA TRANZACȚIEI, este considerată data reflectată în extrasul de cont al băncii, iar în alte cazuri – data menționată în documentele primare.

DATE STATISTICE, set de date cantitative, indicatori ai fenomenelor socio-economice, de mediu, demografice etc.

DATORIA CREDITULUI, tip al unor obligațiuni care caracterizează valoarea datoriilor destinate pentru plată în favoarea altor persoane.

DATORIE AMORTIZABILĂ, este un concept folosit mai mult în zona anglo-saxonă. Ea apare în urma unui credit imobiliar, comercial etc. și presupune ca rata către bancă să includă atât dobânda, cât și o parte din suma împrumutată.

DATORIE PUBLICĂ, este totalitatea obligațiilor pecuniare ale statului, rezultate din împrumuturi interne și externe, pe termen mediu sau lung, contractate de stat în nume propriu sau garantate de acesta.

DATORIE, categorie economică care reflectă relația dintre diverși actori economici în legătură cu apariția unei datorii a unui actor față de altul și rambursarea acesteia în termenul convenit și sub forma convenită, suma obligațiunilor financiare care trebuie plătite sau încasate într-o perioadă de timp; Datorie de stat, datorie de stat externă, datorie de stat internă, datorie restantă.

DAUNĂ, prejudiciu material ori financiar apărut în urma producerii riscului asigurat; Daună de asigurare, de date, de impunere fiscală, de lichidități, de plăți externe sau balanță de plăți.

DEALER, participant profesionist pe piața bunurilor mobiliare care mediază tranzacționarea activelor mobiliare între vânzător și cumpărător sau efectuează operațiuni cu hârtii de valoare pe cont propriu; persoană fizică sau juridică care achiziționează produse ale companiei en gros și apoi le distribuie cu amănuntul sau cu ridicata.

DEBIT, partea stângă a contului contabil prezentat în formă grafică; datorie pe care o are o persoană creditată.

DEBITOR, subiect al relațiilor de credit care are datorii față de un alt subiect; persoană juridică sau fizică care are datorii față de organizația dată; sinonim pentru termenul de datornic în relații financiare.

DEBUȘEU, loc, regiune, țară străină, care constituie o piață de desfacere a mărfurilor pe scară largă; posibilitatea de a realiza rapid mărfurile stocate.

DECLARAȚIA CU PRIVIRE LA IMPOZITUL PE VENIT, tip de relații a contribuabilului cu instituția respectivă a statului stipulate în lege, legate de calcularea și plata impozitului pe venit a persoanelor fizice; Declarație de impunere, declarație de intrare, declarație de înregistrare, declarație de înregistrare pentru atribuirea codului fiscal.

DECLIN ECONOMIC, este o perioadă a crizei economice.

DECLIN INDUSTRIAL, este o perioadă de stagnare sau diminuare a producției în industrie.

DECONTARE, justificare detaliată, pe bază de acte, a întrebuițării unei sume primite sau unor obiecte; Decontare bancară, decontare internațională.

DEDUCERE FISCALĂ, este suma care la calcularea venitului impozabil, se scade din venitul brut al contribuabilului conform prevederilor legislației fiscale.

DEFAULT, neîndeplinirea unui contract de împrumut, adică neachitarea în timp util a dobânzii sau a datoriei principale în condițiile unui acord de emisiune de obligațiuni.

DEFICIT, bilanț financiar negativ; Deficit bugetar public, deficitul balanței de plăți.

DEFLATOR, indicator statistic care se utilizează la măsurarea raportului dintre valoarea reală și valoarea la prețuri curente a producției naționale.

DEFLAȚIE, reducerea constantă a prețurilor bunurilor și serviciilor, a prețurilor factorilor de producție; categorie opusă inflației.

DELL, companie multinațională, unul dintre principalii producători de echipamente informaționale, producători de sisteme informaționale, în principal pentru clienți mari.

DEMOGRAFICS, termen folosit în SUA și o serie de alte țări din limba engleză, pentru a utiliza datele demografice în afaceri, marketing sau management.

DEMOGRAFIE, știința ce studiază legile reproducerii populației în context socio-istoric.

DEMONETIZARE, privarea monedelor de metal de funcții ale banilor în urma retragerii lor din circulație; procesul pierderii treptate a aurului și argintului, a funcțiilor banilor; Demonetizarea economiei, „demonetizarea” aurului.

DEMONOPOLIZARE, proces de restructurare a unor piețe ramurale ale economiei țării, cu scopul de a crea un mediu concurențial; mecanismul de reglementare antimonopolistic al economiei.

DENOMINARE A BANILOR, consolidarea valorii nominale a banilor.

DEPONENT, persoană fizică sau juridică care a plasat bani sau obiecte de valoare într-un depozit la o bancă; persoanele care nu au ridicat în timp util veniturile lor bănești care se păstrează sub formă de depozite; unele organizații sau persoane în favoarea cărora se fac deduceri din salarii.

DEPOPULARE, reducerea sistematică a populației absolute a țării sau a regiunii în urma reproducerii populației restrânse, atunci când generațiile următoare sunt numeric mai mici decât cele anterioare.

DEPOZITAR, participant profesionist pe piața valorilor mobiliare, persoană juridică care desfășoară activități de depozitare.

DEPOZITARUL NAȚIONAL PENTRU STABILITATE, instituție non-bancară de credit, societate pe acțiuni de tip închis, cel mai mare depozitar de decontare din Rusia, inclus în grupul „Bursa din Moscova”.

DEPOZITE, fonduri ale clienților în bănci sub formă de depozite în baza acordurilor și contractelor; Depozite bancare.

DESPĂGUBIRE, suma platită de asigurator asiguratului sau beneficiarului asigurării, pentru daunele produse în urma manifestării riscurilor asigurate.

DEȘEURI, reziduuri de materii prime, semifabricate, alte produse care s-au format în procesul de producție sau procesul de consum, precum și bunuri care și-au pierdut proprietățile de bază de consum.

DEVALORIZARE MONETARĂ, deprecierea monedei naționale față de alte valute străine, unități de monedă internaționale sau unități de contabile internaționale, sau, anterior, față de aur; Depreciere monetară.

DEVIZ DE CHELTUIELI, este un document de evaluare anticipată a cheltuielilor materiale și financiare.

DEVIZĂ, mijloc de plată exprimat în monede străine și destinat pentru achitări internaționale.

DEZVOLTARE DURABILĂ, dezvoltare umană în armonie cu natura.

DIFERENȚĂ DE CURS, este diferența care rezultă din recalcularea valutei străine în monedă națională la diferite cursuri oficiale ale leului moldovenesc.

DIFERENȚIEREA VENITURILOR, procesul de distribuție inegală a veniturilor populației în societate.

DINAMICĂ ECONOMICĂ, evoluția dezvoltării economice în țară într-o perioadă de timp.

DINAR, monedă de argint în Roma antică; denumirea unei vechi monede de aur, răspândite în Orientul Musulman; în Evul Mediu, unitate monetară în unele țări ale Europei; în Moldova, în sec. al XV–XVI-lea au circulat dinari ungurești.

DIRHAM, în Evul Mediu, cea mai răspândită monedă de argint orientală. În sec. XIII–XV-lea, în Moldova circulau dirhami ai Hoardei de Aur.

DISAGIO, diferența procentuală între valoarea nominală a unei valori mobiliare și valoarea reală după ce cursul ei de piață s-a redus.

DISAGREGARE, trecerea la unități mai mici de analiză în descrierea statistico-matematică a unui obiect, proces sau fenomen, în raport cu care unitățile (indicatorii) din descrierea inițială reprezintă un agregat.

DISCIPLINĂ, este respectarea regulilor care ordonează desfășurarea activității într-un anumit domeniu; Disciplină bugetară, disciplină de casă, disciplină de plăți, disciplină financiară.

DISCOUNT, pe piața mărfurilor, o reducere din prețul mărfurilor vândute în numerar sau în perioada reducerilor de masă; în activitatea bancară, procentul perceput de bancă la răscumpărarea unei cambii înainte de scadența acesteia; pe piața valutară, în cazul cotației valutelor pentru tranzacții valutare la termen, reprezintă o reducere (deducere) de la cursul de schimb valutar pentru tranzacțiile în nu-

merar, dacă se prevede că cursul valutar va scădea între încheierea și realizarea tranzacției; pe piața bursieră, discountul pentru valori mobiliare reprezintă o reducere (în %) de la valoarea lor nominală la vânzare (spre deosebire de primă); referitor la circulația banilor, discountul reprezintă deprecierea unor tipuri de bani în raport cu alte tipuri de bani care circulă în paralel.

DISCRIMINARE DE PREȚ, strategie microeconomică de preț prin care bunuri/servicii similare sau identice sunt tranzacționate la prețuri diferite, de același producător, pe piețe diferite.

DISPOZIȚIE DE ÎNCASARE, este un formular tipizat reglementat pentru încasări în vederea achitării în numerar a unor sume.

DISPOZIȚIE DE PLATĂ, este un formular tipizat reglementat pentru plăți din cont conform prevederilor legale.

DISTRIBUITOR, companie, antreprenor, care se preocupă de vânzări organizațiilor comerciale în urma procurării bunurilor en-gros de la companiile de producție.

DIVERGENȚA, în economie, o creștere a diversității calitative a formelor organizaționale și juridice și a schemelor de management la nivel micro și macro, complicarea celor existente și apariția unor noi sisteme de relații.

DIVERSIFICARE, crearea unor sisteme de producție sau a unui portofoliu diversificat de valori mobiliare pentru a dispersa riscurile, pentru a îmbunătăți eficiența și stabilitatea entităților comerciale.

DIVIDEND, o parte din valoarea totală a profitului net al companiei care este distribuit între acționari în funcție de numărul, valoarea și tipul de acțiuni deținute de aceștia, venit repartizat periodic deținătorilor de acțiuni ale unei societăți pe acțiuni; Dividend brut, dividend final, dividend ordinar, dividend preferențial.

DIVIZIUNEA INTERNAȚIONALĂ A MUNCII, diviziunea mondială a muncii, proces conjugat de specializare a țărilor, regiunilor și întreprinderilor în producția unor produse și cooperarea lor în producția comună și consumul produselor finite.

DIVIZIUNEA MUNCII, diferențierea diverselor tipuri de activitate de muncă, ceea ce implică un schimb constant de produse ale acestor tipuri de activitate; Diviziunea socială a muncii.

DIZABILITATE, risc social, pierderea temporară sau definitivă a capacității de muncă de către un angajat din cauza bolii, a unui accident de muncă (sau la domiciliu) sau din alte motive.

DOBÂNDĂ COMPUSĂ, concept care descrie procesul de creștere a dobânzii, atunci când dobânda pentru o perioadă dată este calculată nu numai pe valoarea inițială, ci și pe dobânda primită anterior.

DOBÂNDĂ, este o sumă de bani care trebuie plătită sau primită pentru utilizarea banilor, în cadrul unei datorii, în legătură cu un depozit etc.; Dobândă negativă, dobândă nominală, dobândă preferențială, dobândă reală, dobândă simplă.

DOCTRINE ECONOMICE, sunt ansambluri coerente de idei, principii, teorii care se axează pe concepții determinate despre economie.

DOCUMENT ELECTRONIC, informație prezentată sub formă electronică potrivită pentru percepția omului care folosește tehnica de calcul, precum și pentru procesare sau transmiterea ei prin rețele informaționale.

DOLAR STANDARD, sistem monetar global bazat pe dominarea dolarului american; sistem de reglementare a ratelor de schimb, în funcție de cursul dolarului american și dețin rezervele valutare în dolari americani.

DOLAR, unitate monetară în SUA, Canada, Etiopia, Liberia ș.a.; monedă împărțită la 100 de cenți; Dolar american, dolar australian, dolar canadian.

DOLARIZAREA ECONOMIEI, procesul de înlocuire a monedei naționale din economia țării cu o monedă străină mai stabilă.

DREPT DE PROPRIETATE, este dreptul unei persoane de a se bucura și dispune de un lucru în mod exclusiv și absolut, însă în limitele determinate de lege.

DREPT DE PROPRIETATE INTELLECTUALĂ, este o formă de titlu legal care permite posesorului să controleze utilizarea unor tipuri de proprietate intelectuală: brevet de invenție, drept de autor, mărcile înregistrate, secrete industriale/comerciale.

DREPTURI SPECIALE DE ÎMPRUMUT, unitate de valută emisă de către Fondul Internațional Monetar în calitate de completare al altor rezerve valutare ale țărilor membre FMI.

DUALISM ECONOMIC, Economie duală, existența a două sectoare economice separate într-o singură țară, împărțite la niveluri diferite de dezvoltare, tehnologie și modele de cerere diferite.

DUCAT, teritoriu stăpânit de un duce; monedă de argint sau de aur, care circula în Evul Mediu în unele țări din Europa. În sec. al XIV–XVII-lea în Moldova circulau ducații străini, mai ales venețieni.

DUMPING, vânzarea mărfurilor în străinătate sub prețul de producție cu scopul de a elimina alți concurenți de pe piață.

DUOPOL, tip de piață, care asigură interacțiunea a doi vânzători independenți al unui produs cu un număr nelimitat de cumpărători; tip de piață intermediar între concurența limitată și monopol; cel mai simplu tip de oligopol.

DUOPSON, tip de piață în care există mulți vânzători ai unui produs omogen și doar doi cumpărători concurenți; model intermediar de piață între monopson și oligopson.

DURATA VIETȚII, a populației, interval de timp între nașterea și moartea unei persoane, egală cu vârsta în momentul decesului.

E

ECHILIBRARE, în economie, situația de pe piață când planurile cumpărătorilor și ale vânzătorilor coincid complet la un anumit preț dat, astfel încât se realizează egalitatea dintre ofertă și cerere; Echilibru bugetar, echilibru ecologic, echilibru economic, echilibru ex-

tern, echilibru financiar, echilibru general, echilibru monetar, echilibru valutar, echilibrul consumatorului, echilibrul producătorului, echilibrul resurselor de muncă.

ECHIVALENT, marfă care exprimă valoarea altor mărfuri în procesul de schimb.

ECONOMETRIE, disciplină economică interdisciplinară bazată pe un suport matematic și statistic esențial.

ECONOMIA DE PIATĂ, set de relații economice descentralizate și depersonalizate între diverse entități comerciale care concurează liber.

ECONOMIA INFORMAȚIONALĂ, etapă de dezvoltare a economiei și a societății, care se caracterizează prin rolul crescut al informațiilor ca factor de producție și rezultat al activității de producție.

ECONOMIA MONDIALĂ, totalitatea complexelor economice naționale.

ECONOMIA NATURALĂ, tip primitiv de activitate economică, care vizează direct satisfacerea nevoilor producătorilor.

ECONOMIA NAȚIONALĂ, sistem al reproducției sociale, constituit, istoric, pe un teritoriu dat.

ECONOMIA POLITICĂ CLASICĂ, școală economică, care s-a răspândit primordial în Anglia și alte țări europene în a doua jumătate a secolului al XVII-lea – prima jumătate al secolului al XIX-lea.

ECONOMIA POLITICĂ, domeniu de cunoaștere care a pus bazele formării unui sistem de științe economice.

ECONOMIE DE PRESTIGIU, sistem de circulație a excesului de produs într-o societate primitivă târzie, bazată pe schimb orizontal și distribuire neeconomică.

ECONOMIE DESCHISĂ, sistem economic care este deschis mediului economic internațional și care depinde substanțial de acesta.

ECONOMIE DUALĂ, model al economiei aflate în tranziție la economia de piață, constituit din două sectoare – public și privat.

ECONOMIE HETERODOXĂ, noțiune care se referă la doctrine și școli economice ce se află în afara „economiei mainstream”.

ECONOMIE INFORMALĂ, ascunsă, tenebră sau subterană, activitate economică legală, dar tăinuită intenționat pentru a evita plata impozitelor, taxelor sau respectarea anumitor standarde legale.

ECONOMIE MIXTĂ, stare a sistemului socio-economic, când în el coexistă și interacționează diferite moduri economice de producție, sistem socio-economic care asigură procesul de producție prin combinarea intereselor de stat cu cele private, cu condiția ca creșterea bunăstării unui participant la viața socială să nu înrăutățească bunăstarea altuia.

ECONOMIE PLANIFICATĂ, organizare a sistemului economic existent în URSS și în alte țări membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc; o formă specifică a preluat economia Chinei.

ECONOMIE SOCIALĂ DE PIAȚĂ, teorie economică, concepție a politicilor economice implementate în Germania din 1948.

ECONOMIE SUBTERANĂ, activitate economică nereglementată de stat, ascunsă de statistica oficială, licențiere și impozitare; Economie ascunsă, economie informală, economie necontabilizată.

ECONOMIE, inițial semnifica „regulile de menaj”; știința privind interacțiunea oamenilor în procesul de activitate economică și modalitățile de distribuire eficientă a resurselor în societate; ansamblul activităților umane desfășurate în sfera producției, distribuției și consumului bunurilor materiale și serviciilor; folosire chibzuită a mijloacelor materiale sau bănești; Economia bunăstării, economie emergentă, economie feministă, economie evoluționistă, economie industrială, economie închisă, economia tip „laissez-faire”, economie planificată, economie politică, economie necontabilizată, economie nemonetară, economie normativă, economie reală, economie rurală, economie de schimb, economie de tranziție.

ECONOMIILE POPULAȚIEI, parte a veniturilor populației care nu sunt utilizate pentru consumul curent.

ECONOMIȘTII CLASICI, Adam Smit, Jean-Baptiste Say, David Ricardo, Thomas Robert Malthus, Jon Stuart Mill, Karl Marx.

ECONOMIȘTI FIZIOCRAȚI, François Quesnay, Dupont de Nemours, Mercier de la Riviere și Jacques Turgot.

ECONOMIȘTI INSTITUȚIONALIȘTI, Thorstein Bunde Veblen.

ECONOMIȘTI KEYNESIENI, John Maynard Keynes.

ECONOMIȘTI MARXIȘTI, Karl Marx, Friedrich Engels, Gheorghe Plehanov, Vladimir Lenin.

ECONOMIȘTI MERCANTILIȘTI, Ortiz, Olivares, Mariana, Jean Baptiste Colbert, Antoine de Montchrestien, Thomas Gresham, William Petty, Thomas Mun, Gregory King, Antonio Serra, Gaspar Scaruffi, Davanzati Joseph von Sonnenfels, Kaspar Klock, Johann Heinrich Gottlobs von Justi, Josiah Child, Sir Thomas Gresham, William Petty, Richard Cantillon, William Stafford, John Maynard Keynes.

ECONOMIȘTI NEOCLASICI, Robert E. Lucas (Chicago), Thomas J. Sargent (Stanford) și Robert J. Barro (Harvard).

EFACT DE COMERT, document negociabil care constată o creanță de o anumită valoare, ce urmează a fi plătită imediat sau în termen scurt: cambia, biletul la ordin, cecul.

EFACT DE LEVIER, în activitate economică, efectul de ameliorare exercitat de nivelul datoriilor asupra rentabilității capitalurilor proprii ale companiei, efect de pârghie.

EFACTE EXTERNE, (**EXTERNALITĂȚI**), în economie, impactul consumului sau producției a unui bun asupra consumului sau producției altor bunuri.

EFACTUL DE SCARĂ, modificarea raportului dintre costuri și producție în cadrul unei companii sau economie națională în condițiile creșterii volumului de producție.

EFFECTUL WEBLEN, Bun Weblen, achiziționarea de bunuri al căror unic scop este să ilustreze bogăția și statutul social al persoanelor și al grupurilor care le consumă. Când aceste bunuri se ieftinesc și devin larg accesibile, valoarea lor scade în ochii consumatorilor inițiali.

EFICIENȚĂ ECONOMICĂ, analiză economică determinată matematic prin raportul dintre veniturile și cheltuielile efectuate într-o perioadă de timp delimitată.

EFIGIE, chipul unui personaj, reprezentat în relief pe o monedă sau medalie.

ELABORAREA BUGETULUI ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT, document întocmit în conformitate cu cadrul mediu de cheltuieli.

ELABORAREA BUGETULUI DE STAT, document întocmit în conformitate cu cadrul mediu de cheltuieli.

ELASTICITATE ECONOMICĂ, în cadrul analizei economice, variațiile relative a două mărimi economice corelate între ele; Elasticitatea cererii, elasticitate de înlocuire, elasticitate de previziune, elasticitate monetară.

EMBARGO, formă de represalii care constă în interzicerea de către un stat a importului sau exportului, interzicerea comerțului cu anumite tipuri de produse cu un anumit stat/grup de state/regiune/organizație.

EMBOSARE, scriere în relief a datelor de identificare ale unui card bancar, pentru a facilita citirea manuală sau automată a acestuia.

EMIGRAȚIE, situația în care se găsește o persoană emigrată; totalitatea persoanelor emigrate din aceeași țară, în același loc, într-o anumită epocă.

EMISIUNE DE BANI, emitere de bani în numerar și fără numerar, ceea ce duce la o creștere a ofertei de bani.

EMISIUNE, tranzacție pe piață de către o corporație sau o administrație publică de a vinde instrumente financiare transferabi-

le prin intermediul unui distribuitor sau printr-un plasament privat; Emisiune de acțiuni, emisiune de obligațiuni, emisiune de titluri de stat, emisiune de valori mobiliare, emisiune monetară.

EMITENT, persoană fizică sau juridică care emite instrumente financiare în modul prevăzut de lege și își asumă obligații de acordare a drepturilor garantate a instrumentelor financiare emise; Emitent de titluri de valoare.

ENERGETICĂ, sector al economiei, a științei și tehnicii care curpinde, dobândirea resurselor energetice, producerea lor, transmiterea, transformarea, acumularea și distribuirea diverselor tipuri de energie.

ENGINEERING, servicii de consultanță tehnică legate de dezvoltarea și pregătirea procesului de producție și asigurarea desfășurării normale a procesului de producție și a vânzărilor.

ENTROPIE ECONOMICĂ, proces economic complex de degradare continuă și iremediabilă a potențialului de resurse existente.

EPISTEMOLOGIE ECONOMICĂ, cercetare și cunoaștere științifică a fenomenelor economice.

ERGODICITATE, Ergonomie, știință care studiază particularitățile psihofiziologice, anatomice și antropologice ale omului în procesul muncii, precum și problemele igienei, toxicologiei, biomecanicii și biofizicii în scopul de a crea omului condiții optime de muncă cu un consum minim de energie.

EȘANTION, totalitatea unităților selectate în funcție de anumite reguli din populația generală pentru observarea statistică.

ETALON MONETAR, model după care se conformează valorile monetare; Etalon-aur.

ETATIZARE, măsură politică prin care se face un transfer al proprietății private în proprietatea statului.

EUROBOND, o obligațiune exprimată în moneda euro și plasată pe piața financiară globală pentru a atrage resurse pentru investiții, pentru a acoperi deficitul bugetar sau refinanțarea împrumuturilor de stat, obligațiuni internaționale nominalizate în euro.

EUROREGIUNE, formă de integrare internațională ce presupune implicarea zonelor de frontieră ale UE cu zonele limitrofe ale statelor din afara UE, prin eliminarea barierelor vamale și facilitarea fluctuației forței de muncă.

EVAZIUNE FISCALĂ, eschivarea intenționată de la îndeplinirea obligațiilor fiscale.

EVIDENȚA CONTABILĂ, sistem informațional creat pentru reflectarea operațiunilor comerciale și financiare ale organizației, în interesul gestionării acestor operațiuni, evidență statistică.

EVIDENȚA POPULAȚIEI, obținerea de informații privind caracteristicile demografice, sociale, economice ale populației în funcție de diverse scopuri.

EXCEDENT BUGETAR, sold cu care veniturile bugetului depășesc cheltuielile.

EXCEDENT, surplus exprimat prin număr, valoare, cantitate, care depășește o anumită limită sau care rămâne după satisfacerea tuturor necesităților; Excedent brut, excedent brut de exploatare, excedent de active curente, excedent de daună, excedent net.

EXECUTARE BUGETARĂ, colectarea veniturilor și folosirea acestora pentru acoperirea cheltuielilor aprobate prin lege în buget.

EXODUL INTELLECTUALILOR, („BRAIN DRAIN”), Exod al creierelor, expresie folosită pentru a desemna emigrarea masivă a unor grupuri de intelectuali sau de persoane bine pregătite profesional dintr-o anumită țară.

EXPANSIUNE ECONOMICĂ, politica guvernamentală bugetar-fiscală care vizează depășirea unei crize ciclice a economiei țării, implică creșterea cheltuielilor guvernamentale, reducerea impozitelor sau o combinație a acestor măsuri.

EXPEDIȚIE, actul de expediere, actul de a preda altei persoane sau agentului însărcinarea, custodia sau îngrijirea oricăror materiale sau bunuri, cu păstrarea proprietății legale până la vânzarea bunurilor.

EXPLOZIE DEMOGRAFICĂ, creșterea cantitativ rapidă a populației mondiale, începând cu anii 1950; „Bombă demografică”.

EXPORT DE CAPITAL, deplasarea capitalului deținut de o persoană juridică și fizică dintr-o țară dată într-o altă țară sub formă de monedă, titluri de valoare, alte valori valutare sau proprietăți, proprietate intelectuală.

EXPORT, vânzarea bunurilor și serviciilor produse din țară în străinătate.

EXPROPRIERE, transfer de bunuri și de drepturi patrimoniale din proprietate privată în proprietate publică, în scopul efectuării de lucrări pentru cauză de utilitate publică, de interes național sau de interes local, în condițiile prevăzute de lege, după o dreaptă și prealabilă despăgubire.

EXTERNALITĂȚI, efecte indirecte al unei activități de consum sau de producție asupra altor agenți economici; Externalități de consum, externalități de producție, externalități negative, externalități pozitive.

F

FABIANISM, curent filozofic și economic din Marea Britanie.

FACILITĂȚI FISCALE, înlesniri acordate de stat persoanelor fizice și juridice la plata impozitelor și taxelor către buget.

FACTOR DE PRODUCȚIE, totalitatea mijloacelor materiale și imateriale, dar și a activităților care contribuie la producerea de bunuri și servicii.

FACTORING, un tip de finanțare a datoriei, care implică achiziția de către o terță parte a unei creanțe de la un creditor la un debitor prin plata în avans a creanțelor creditorului către debitor cu o anuită reducere.

FACTURA DE ÎNCĂRCARE, document care materializează contractul de transport maritim încheiat între expeditor și transportator maritim.

FACTURĂ, principalul document al contabilității fiscale pentru calculul TVA.

FALIMENT, situație economică de insolvabilitate a unei persoane juridice constatată prin hotărâre judecatorească.

FAO, Food and Agriculture Organization of the United Nations, (Organizația pentru Alimentație și Agricultură a Națiunilor Unite), organizație specializată a ONU pentru dezvoltarea agriculturii, silviculturii, pescuitului, zonelor rurale.

FEDERAL RESERVE SYSTEM, (Sistemul federal de rezervă (monetară) al SUA), ansamblu de instituții care își asumă în SUA funcțiile de bancă centrală.

FEDERAȚIA INTERNAȚIONALĂ PENTRU INFORMAȚII ȘI DOCUMENTE, organizație internațională preocupată de sistematizarea informației științifice și tehnice care a activat între 1895-2002.

FEDERAȚIA MONDIALĂ A BURSELOR DE VALORI, organizație internațională de standarde cu sediul la Paris, care a fost dezvoltată pentru a aborda aspecte ale politicilor de afaceri, ce afectează domeniul.

FERMĂ, exploatație agricolă de stat, particulară sau mixtă, compusă din terenuri, efective de animale, amenajări și dotări speciale cu profil vegetal, zootehnic sau mixt.

FERMIER, este managerul, administratorul, arendașul sau proprietarul unei ferme.

FIDEJUSIUNE, garanție personală pe care și-o asumă fidejuserul față de creditor pentru a executa obligația debitorului principal în cazul în care acesta nu o va executa; cauțiune.

FINANȚAREA ÎNTREPRINDERII, proces de obținere din surse interne și/sau externe a unor sume de bani și bunuri productive pentru finanțarea dezvoltării sale.

FINANȚE PUBLICE LOCALE, totalitatea mijloacelor bănești de care dispun autoritățile administrației publice locale, necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor lor.

FINANȚE PUBLICE, fonduri bănești aflate la dispoziția statului.

FINANȚE, totalitatea relațiilor economice privind crearea și utilizarea fondurilor monetare, domeniu al științei economice.

FISCALITATE, procesul de redistribuire a produsului intern brut în scopul asigurării statului cu resurse financiare necesare pentru prestarea serviciilor publice; procesul de calculare și plată a impozitelor stabilite prin lege de către contribuabil în bugetul statului.

FLUCTUAȚIA CURSURILOR VALUTARE, schimbare temporară a cursului valutar în funcție de factorii economici interni sau externi.

FLUCTUAȚII SEZONIERE, schimbări economice pe parcursul unui an, ca urmare a influenței unor factori naturali sau sociali.

FOAIE DE VĂRSĂMÂNT COMERCIALĂ, formular tipizat cu regim special, cu ajutorul căruia se depun sume de bani în contul contabil la bancă.

FOARFECA PREȚURILOR, decalaj între diferite prețuri.

FOND DE INVESTIȚIE, organizația, subiect al pieței valorilor mobiliare, care atrage și acumulează fonduri.

FOND DE TIMP DE MUNCĂ CALENDARISTIC, reflectă orele de lucru și cele nelucrătoare într-o lună, trimestru, an.

FOND DIRECTORIAL, sumă de bani provenită din beneficiile planificate și din cele realizate peste prevederile planului și întrebuințată pentru lărgirea producției, pentru scopuri culturale și sociale, pentru premieri etc.

FOND MUTUAL DE INVESTIȚIE, organizație financiară care, acționând în interesul acționarilor săi, este specializată în investiții în valori mobiliare, tip de fond de investiții de tip deschis, una dintre formele de investiții colective.

FOND STATUTAR, este una dintre sursele esențiale de proprietate ale unei entități economice private, formată, în principal, din contribuțiile proprietarilor acumulate la inițierea afacerilor.

FOND, valoare materială reprezentată prin bani sau prin alte bunuri economice pentru un anumit scop; Fond bănesc, fond de acumulare,

fond de amortizare, fond de asigurare, fond de asigurări sociale, fond de dezvoltare, fond de garantare a depozitelor în sistemul bancar, fond de pensii, fond de premiere, fond de rezervă, fond de risc, fond de rulment, fond forestier, fond funciar, fond locativ, fonduri circulante, fonduri de producție, fonduri fixe, fonduri pentru împrumut, fonduri proprii, fond de salarii.

FONDATOR, întemeietorul unei persoane juridice.

FONDUL MONETAR INTERNAȚIONAL, organizație monetară și financiară internațională, agenție specializată a Organizației Națiunilor Unite.

FONDURI EXTRABUGETARE, fonduri create de către o entitate economică pentru a rezolva anumite probleme specifice.

FONDURI MUTUALE, fonduri mutuale de tip investițional, tip al activității investiționale când o comunitate organizată de investitori își încredințează activele în conducerea managerilor profesioniști.

FORFETARE, impozite și taxe locale stabilite în suma globală; evaluare de către fisc a veniturilor sau a cifrei de afaceri a diferiților contribuabili.

FORȚA DE MUNCĂ, populație economic activă, termenul este aproape de conținutul categoriei de resurse de muncă; pontaj, pontare.

FORȚĂ MAJORĂ, forța majoră este orice eveniment extern, imprevizibil, absolut invincibil și inevitabil.

FORUMUL ECONOMIC MONDIAL, organizație non-profit cu sediul în Cologny, Elveția, organizator anual a conferinței din Davos.

FORWARD, în economie, operație financiară de plată la termen.

FRAHT, scrisoare de trăsură; taxă achitată pentru transportul mărfurilor pe cale ferată.

FRANC, unitate monetară în Franța, Belgia, Elveția, Mali ș.a.; monedă divizionară în Maroc.

FRANCIZĂ, tip de relații economice între entitățile pieței.

FRANCO, cuvânt care indică că taxele pentru transportul unei mărfi au fost achitate de expeditor.

FRAUDĂ FISCALĂ, eschivare de la plata impozitelor și taxelor.

FRAUDĂ, act de înșelăciune comis pentru a obține ilicit câștiguri personale sau pentru a cauza o pierdere unei alte părți.

FUNCȚIA DE PRODUCȚIE, expresia matematică a relației funcționale dintre volumul dat al factorilor de producție și volumul producției.

FUNDUC, veche monedă turcească de aur. În sec. al XVIII–XIX-lea a circulat și în Moldova.

FURNIZOR, persoană juridică care furnizează sau procură diverse bunuri materiale.

FUZIUNE, reorganizare, prin contopire, într-o singură unitate omogenă a unor întreprinderi sau a unor instituții; Fuziune de întreprinderi, fuziune verticală.

G

GAJ, obiect mobilier care aparține unui debitor și depus de acesta în mâinile creditorului pentru a garanta plata datoriei.

GALBEN, denumirea dată în Moldova unor monede de aur străine, care au circulat din sec. al XV-lea până pe la mijlocul sec. al XIX-lea. Valoarea galbenului varia după emisiune și epocă.

GARANT, persoană care garantează pentru cineva sau ceva, care răspunde cu averea sa pentru datoria altuia; Garanție.

GÂNDIRE ECONOMICĂ, modalitate de cunoaștere a lumii prin prisma analizei activităților economice; Gândirea economică antică, gândirea economică a sec. al XV–XIX-lea, gândirea economică medievală, gândirea economică a sec. XX, gândirea economică a sec. XXI.

GENERAȚIE, în demografie, totalitatea persoanelor născute într-o anumită perioadă; copiii unui cuplu căsătorit în funcție de gradele de rudenie.

GESTIONAREA SCHIMBURILOR VALUTARE, tip de politică monetară care prevede fixarea cursului monedei naționale și restricționarea emisiunilor de monedă în funcție de volumul și dinamica activelor externe ale autorităților competente în gestionarea monedei naționale.

GESTIUNE, administrarea bunurilor; Gestione bancară, gestiune bugetară, gestiune comercială, gestiune economică, gestiunea crizei, gestiunea întreprinderii, gestiunea producției, gestiunea resurselor umane, gestiunea stocurilor.

GLOBALIZAREA ECONOMIEI, proces de extindere a relațiilor economice internaționale la nivelul întregii lumi.

GOSPODĂRIE CASNICĂ, totalitatea bunurilor care constituie averea (imobilă) a unui locuitor, și a familiei sale; unitate formată din persoanele (înrudite) care trăiesc în comun având buget comun și valorificând în comun bunurile dobândite prin munca lor; menaj; Gospodărie individuală.

GRAFICUL LUI LEXIS, piramida vârstelor sub formă de grafic.

GRANT, subvenție acordată unei persoane juridice sau fizice pentru realizarea unui proiect.

GREUTATE, în statistici, coeficienți folosiți pentru calcularea valorii medii a unui element din total.

GREVĂ, formă de manifestare a angajaților.

GROȘ, monedă de argint, apărută în sec. al XIII-lea în diferite țări din Europa. Domnii Moldovei au emis și ei monede de argint asemănătoare galbenilor moldovenești.

GRUPARE TIPOLOGICĂ, gruparea informației pentru identificarea unui set de grupuri omogene; Gruparea datelor, metoda grupării, grupare statistică.

GRUPUL CELOR 7, G7 reprezintă un forum internațional al guvernelor unor state dezvoltate din punct de vedere economic, tehnologic și militar: Canada, Franța, Germania, Italia, Japonia, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord și Statele Unite ale Americii.

GRUPUL CELOR OPT, G8, ex forum internațional al guvernelor unor state dezvoltate din punct de vedere economic, tehnologic și militar: Canada, Franța, Germania, Italia, Japonia, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, Statele Unite ale Americii și Federația Rusă (exclusă în 2014), Uniunea Europeană.

H

HAOS VALUTAR, fluctuații mari pe piața valutară.

HÂRTIE MONEDĂ, formă de bani.

HÂRTIE TIMBRATĂ, hârtie specială a cărei utilizare reprezintă o formă de încasare fiscală.

HÂRTII DE VALOARE, documente care atestă, în conformitate cu formularul stabilit și rechizitele obligatorii, drepturile de proprietate, a căror exercitare și transfer sunt posibile numai la prezentarea acestor titluri; titlu de valoare, valoare mobilă.

HEDGING, operație financiară.

HIPERINFLAȚIE, inflație cu o rată foarte mare și crescătoare.

HOLDING, societate pe acțiuni care deține o cantitate suficientă din acțiunile altei societăți pentru a putea exercita controlul asupra ei; Holding financiar.

HOLOGRAMĂ, simbol/desen tridimensional, utilizat ca element de securitate pentru a preveni falsificarea.

HORTICULTURĂ, domeniu al agriculturii care se preocupă de cultivarea pomilor și arbuștilor fructiferi, viței-de-vie, legumelor și florilor și folosirea naturii în producția acestor culturi agricole.

I

IAS, standardele internaționale de contabilitate.

IMIGRAȚIE, intrarea persoanelor din alte țări pentru reședință permanentă sau temporară în țara de destinație; Imigrant ilegal (numit imigrant fără acte).

IMPERIAL, monedă de aur în Rusia, introdusă în 1775.

IMPORT, totalitatea operațiilor cu caracter comercial prin care se introduc într-o țară mărfuri produse și cumpărate din alte țări.

IMPOZITE, plăți obligatorii de stat ale persoanelor fizice și juridice; Impozitare, impunere fiscală; dublă impozitare, impozit ad valorem, impozit direct, impozit indirect, impozit local, impozit pe consum, impozit pe import, impozit pe produs, impozit progresiv, impozit unic.

IMPRINTER, cititor manual de card; echipament de imprimat imaginea caracterelor embosate ale unui card bancar pe toate exemplarele facturilor sau chitanțelor emise.

INCAPACITATE DE MUNCĂ, pierderea parțială sau totală de către o persoană a capacității biologice de a desfășura activitatea de muncă.

INCAPACITATE DE PLATĂ, situație financiară a persoanei juridice sau fizice caracterizată prin incapacitatea de a-și onora obligațiile de plată.

ÎNCASAREA, colectarea banilor în numerar și a obiectelor de valoare la ghișeele organizațiilor și livrarea acestora la ghișeele bancare.

INCASSO, tranzacție bancară prin care o bancă, transferă fonduri de la plătitor la destinatar prin intermediul băncii cu creditarea acestor fonduri în contul destinatarului.

INCERTITUDINE ÎN ECONOMIE, una dintre proprietățile de bază a economiei, care reprezintă cunoașterea incompletă a mecanismului de funcționare a sistemului economic.

ÎNDEMNIZAȚIE, alocație bănească care nu are caracter de salariu; Îndemnizație de asigurare, indemnizație de transfer, indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, inclusiv pentru îngrijirea copilului bolnav.

INDEXARE, creșterea plăților în numerar, în conformitate cu modificarea indicelui prețurilor; Indexarea pensiilor, indexarea salariilor.

INDICATORI AGREGAȚI, principalii indicatori care măsoară volumul producției finale, rezultatul activității întreprinderii, unităților administrativ-teritoriale și a țării pentru o anumită perioadă de timp.

INDICATORI ECONOMICI, caracteristici cantitative generalizate ale fenomenelor și proceselor economice în corespundere cu determinarea lor logică și calitativă; Indicator de progres și performanță, indicator economic, indicatori bursieri, alte tipuri.

INDICATORI NATURALI, în economie, indicatori contabili care caracterizează obiectele în categorii de mărime, greutate, volum și alte mărimi.

INDICE, în statistică, indicatori ai modificării relative a unui nivel dat al fenomenului investigat; Indice valoric, indice valutar.

INDICELE BURSIER, indicator care ajută la evaluarea stării pieței valorilor mobiliare.

INDICELE DOW JONES, metodă de previziune a evoluției cursurilor la bursă, bazată pe analiza grafică a indicilor bursieri.

INDICELE HERFINDAHL-HIRSCHMAN, indicator care măsoară dimensiunea firmelor în raport cu capacitatea segmentului de piață pe care aceste firme activează, indicator al competiției dintre acestea.

INDICELE LASPEYRES, indicator economic.

INDICELE LERNER, indicator al puterii monopolistului pe piață; caracterizează diferența relativă dintre prețul de monopol și costul marginal de producție.

INDICELE NASDAQ, indice bursier ce cuprinde cele mai mari companii nefinanciare care sunt listate la bursa americană NASDAQ.

INDICELE PAASCHE, indicator economic.

INDICELE PREȚURILOR, indicator statistic utilizat pentru măsurarea dinamicii prețurilor pentru diverse grupuri de bunuri și servicii.

INDICELE PUTERII DE CUMPĂRARE A BANILOR, este definit prin relația matematică: indice masă monetară raportată la indice prețuri.

INDICI BURSIERI, indicatorii generali ai modificării nivelului prețurilor a unui set de acțiuni.

INDUSTRIALIZARE, Industrie, totalitatea ramurilor economice care se ocupă de extragerea și transformarea materiei prime, a producției vegetale și animale în diverse mijloace de producție și consum final.

INEGALITĂȚI ECONOMICE ȘI SOCIALE, decalaj constant la evaluarea comparată a nivelului de dezvoltare al unor țări.

INFLAȚIE, fenomen caracteristic economiei de piață, prin creșterea cantității de hârtie-monedă peste nevoile reale ale producției și circulației mărfurilor, ceea ce determină deprecierea puterii de cumpărare a banilor prin deprecierea banilor și scăderea puterii lor de cumpărare; Inflație anticipată, inflație importată, inflație prin cerere, inflație prin costuri, inflație prin monedă.

INFRAȚIUNE DE EMISIUNE MONETARĂ, falsificarea, fabricarea și comercializarea de monede contrafăcute, bancnote, hârtii de valoare, valută străină, precum și modificarea bancnotelor autentice pentru a crește valoarea lor nominală.

INFRASTRUCTURĂ, totalitatea formelor specifice, a metodelor și proceselor, precum și a construcțiilor, clădirilor, comunicațiilor, care asigură funcționarea societății.

INOVAȚIE, rezultatul final al creativității științifice, tehnice sau de altă natură.

INSPECȚIA MUNCII, organ de specialitate care monitorizează îndeplinirea obligațiilor legale de către angajatori în domeniul relațiilor de muncă.

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE, instituție de profil în domeniul economiei naționale a RM.

INSTITUȚII DE ECONOMII, instituțiile de credit constituite sub forma unor bănci sau case de economii de stat sau private.

INSTITUȚII FISCALE, structuri de stat, abilitate cu colectarea veniturilor fiscale.

INSTITUȚIONALISM, curent de gândire economică care a apărut în Statele Unite la începutul sec. XX.

INSTRUMENTE BANCARE, metode și pârgii de gestionare a resurselor bancare.

INSTRUMENTE DE PLĂȚI, metode și pârgii de gestionare a resurselor de plată.

INSTRUMENTE DE STABILIZARE MACROECONOMICĂ, metode și pârgii de gestionare a climatului macroeconomic.

INSTRUMENTE FINANCIARE, metode și pârgii de gestionare a resurselor financiare.

INSTRUMENTE MONETARE, metode și pârgii de gestionare a resurselor monetare.

INTEGRARE ECONOMICĂ REGIONALĂ, proces de creare a uniunilor economice interstatale la nivel regional.

INTEGRARE ECONOMICĂ, proces de creare a uniunilor economice interstatale; Integrare economică internațională.

INTEGRARE VALUTARĂ, proces obiectiv de apropiere a țărilor în domeniul relațiilor valutare, formarea unui mecanism supranațional de reglementare a monedei, crearea de instituții monetare și financiare interstatale.

INTEGRARE, în economie, apropiere și fuziune de întreprinderi, industrii, regiuni, țări.

INTELIGENȚĂ ECONOMICĂ, factor important de asigurare a competitivității întreprinderii actuale.

INTENSIFICARE, proces de dezvoltare a producției, asociat cu o utilizare mai eficientă a mijloacelor de producție și creșterea productivității muncii.

INTENSITATEA CAPITALULUI, valoarea costurilor de capital fix pe unitate de producție.

INTENSITATEA MUNCII, consumul de muncă pe unitate de producție; manoperă.

INTERESE ECONOMICE, categorie economică care exprimă necesitatea satisfacerii sistemului de nevoi existente în societate.

INTERNAȚIONALIZARE ECONOMICĂ, proces de dezvoltare a legăturilor și a schimburilor economice între țări, a circulației trans-frontaliere de bunuri, servicii, informații, forță de muncă, capital.

INTERVAL DE VÂRSTĂ, diferența dintre valorile de vârstă anterioară și cea ulterioară.

INTERVAL PROTOGENIC, intervalul de timp dintre căsătorie și nașterea primului copil.

INTERVENȚIE ECONOMICĂ, totalitatea formelor specifice de redistribuire a resurselor prin intermediul mecanismelor de reglementare de stat și corporative.

INTERVENȚIE VALUTARĂ, intervenția băncii centrale în operațiunile de pe piața valutară pentru a reglementa cursul monedei naționale, a cererii sau ofertei de monedă și acumularea rezervelor valutare prin cumpărarea sau vânzarea de valută străină.

INTERVENȚIONISM, doctrină economică potrivit căreia are loc implicarea statului în economie.

INTERVENȚIONISM, funcție economică a statului.

INVENTAR, document contabil în care sunt enumerate toate bunurile care se află, la un moment dat, într-o anumită entitate economică.

INVENTARIERE, verificarea unui inventar, prin care se realizează constatarea faptică a existenței elementelor aflate în gestiunea unei entități.

INVENȚIE, produs, rezolvare sau realizare tehnică dintr-un domeniu al cunoașterii care prezintă noutate și progres față de stadiul cunoscut până atunci.

INVESTITOR, persoană juridică sau persoană fizică sau juridică care se preocupă de activități investiționale pe termen lung.

INVESTITORI INSTITUȚIONALI, organizații care investesc în numele membrilor acestor instituții, fonduri, bănci, societăți pe acțiuni.

INVESTIȚII BANCARE, plasarea de către bănci a resurselor lor în valori mobiliare și alte active financiare.

INVESTIȚII DE CAPITAL, investiții în mijloace fixe, cheltuieli pentru construcții noi, extindere, reconstrucție și reechipare tehnică a întreprinderilor funcționale, achiziționarea de utilaje, echipamente, instrumente, inventar, lucrări de proiectare și dezvoltare etc.

INVESTIȚII, bani, titluri de valoare, alte active investite în afaceri și/sau în alte activități pentru profit; durata de recuperare a investiției; Investiție activă, investiție brută, investiție centralizată, investiție colaterală, investiție conexă, investiție de bază, investiție financiară, investiție netă, investiție pasivă (indirectă), investiție totală, investiții de portofoliu, investiții directe, investiții externe, investiții induse, investiții în mijloace fixe, investiții străine.

IPOTECĂ, garanție pe baza căruia creditorul poate vinde bunul imobil primit în garanție de la debitor, în cazul când acesta nu își plătește în termen datoria.

IPOTEZA HYSTERESIS, concept dezvoltat de James Alfred Ewing, conform căruia sistemele și organismele au o memorie, astfel că rezultatele nu sunt doar efecte ale inputurilor curente, ci și ale celor din trecut.

ISTORIA DEMOGRAFICĂ, disciplină științifică care se preocupă de studierea legităților istorice a reproducerii populației ca unul din principalele procese de reproducere a societății.

Î

ÎMBĂTRÂNIREA DEMOGRAFICĂ, creșterea ponderii populației vârstnice în totalul populației; Îmbătrânirea populației.

ÎMPREJMUIRI, formă de lichidare a proprietății funciare a obștii țărănești.

ÎMPRUMUT INTERNAȚIONAL, mișcarea capitalului de împrumut în cadrul relațiilor economice și politice internaționale, care se manifestă prin atragerea sau acordarea de resurse financiare și de mărfuri, în condiții de urgență, securitate, de plată și rambursare.

ÎMPRUMUT, în dreptul civil, acord în baza căruia o parte transferă dreptul de proprietate asupra banilor sau bunurilor altelea, care se caracterizează prin anumite caracteristici generice, iar împrumutul este de acord să restituie creditorului aceeași sumă de bani sau bunuri pe care le-a primit de același fel și aceeași calitate; Împrumut de consumație, împrumut de folosință (comodat), împrumut de stat, împrumut pe termen scurt.

ÎNCASARE, recepționarea unei sume de bani în numerar sau prin virament; Încasare fiscală, încasare marginală, încasare medie, încasare totală, încasări financiare, încasări valutare.

ÎNCASĂRI DE SWITCH, metodă de achitare a costurilor pentru mărfurile importate, când debitorul nu are mijloace de plată disponibile.

ÎNLESNIRI, scutiri sau reduceri de impozite și taxe locale, în condițiile legii.

ÎNREGISTRARE DUBLĂ, element al evidenței contabile care constă în faptul că datele despre activitatea economico-financiară a întreprinderii sunt înregistrate simultan în două sau mai multe conturi contabile, în calitate de debit în unele conturi și credit în altele.

ÎNTÂRZIERE, Lag, indicator economic care caracterizează intervalul de timp între două fenomene economice interdependente, din care unul reprezintă cauza, iar al doilea reprezintă consecința.

ÎNTREPRINDERE, unitate independentă în economie; Întreprindere multinațională, întreprinderi publice, întreprinderi mici și mijlocii.

J

JOCUL DE AFACERI, joc de simulare utilizat ca instrument educațional pentru predarea afacerilor.

JOCUL DE GESTIONARE A IMITAȚIEI, experiment, una dintre formele de expertiză.

K

KALETSKIYANISM, curent al analizei macroeconomice moderne.

KANBAN SYSTEM, sistem de organizare a producției și aprovizionării, care urmărește respectarea principiului „just – in time” și minimizarea stocurilor.

KEYNESIANISM, sistem de idei economice reformiste în anii '40-'70, care justifică nevoia intervenției statului în economie.

KEYNESIANISMUL, doctrină și ideologie economică.

KEYRETSU, o forma dominantă a asociațiilor de afaceri din economia japoneză din a doua jumătate a sec. XX.

KHOZRASCHYOT, metodă de administrare și gestiune a activității economice bazată pe principiile autogestiunii.

KIBUȚ, tip de comunitate rurală cooperatistă care au apărut și s-au răspândit în statul I srael.

KNOW-HOW, cunoștințe deținute de o persoană fizică sau juridică asupra unui produs sau procedeu de fabricație, obținute prin lucrări de cercetare și dezvoltare.

L

LANȚ AL VALORII, instrument de management strategic.

LATIFUNDIU, mare proprietate funciară. În Moldova s-au format în sec. XVI–XVIII.

LEASE-BACK, gen de tranzacție financiară.

LEASING, o formă de închiriere pe termen lung a vehiculelor, utilajelor, echipamentelor, clădirilor, instalațiilor industriale cu posibilitatea de răscumpărare ulterioară a lor de către chiriaș; leasing de exploatare, leasing financiar.

LEGE ECONOMICĂ, raționament obiectiv în domeniu, ce nu poate fi falsificat și nu necesită verificare; ține de dezvoltarea societății și oglindește esența relațiilor sociale de producție dintre oameni.

LEGE MONETARĂ, raționament obiectiv în domeniu, ce nu poate fi falsificat și nu necesită verificare.

LEGE STATISTICĂ, raționament obiectiv în domeniu, ce nu poate fi falsificat și nu necesită verificare.

LEGEA CIRCULAȚIEI BĂNEȘTI, raționament obiectiv în domeniu, ce nu poate fi falsificat și nu necesită verificare.

LEGEA CREȘTERII COSTURILOR DE OPORTUNITATE, raționament obiectiv în domeniu, ce nu poate fi falsificat și nu necesită verificare.

LEGEA DEBUȘEELEOR, raționament obiectiv în domeniu, ce nu poate fi falsificat și nu necesită verificare.

LEGEA GENERALĂ A CERERII, raționament obiectiv în domeniu, ce nu poate fi falsificat și nu necesită verificare.

LEGEA GENERALĂ A OFERTEI, raționament obiectiv în domeniu, ce nu poate fi falsificat și nu necesită verificare.

LEGEA LUI ENGEL, teorie economică introdusă în 1857 de Ernst Engel.

LEGEA LUI GRESHAM, principiu monetar care spune că „banii răi alungă banii buni”.

LEGEA RANDAMENTELOR DESCRESCĂTOARE, raționament obiectiv în domeniu, ce nu poate fi falsificat și nu necesită verificare.

LEGEA RARITĂȚII, raționament obiectiv în domeniu, ce nu poate fi falsificat și nu necesită verificare.

LEGEA VALORII, raționament obiectiv în domeniu, ce nu poate fi falsificat și nu necesită verificare.

LEGILE UNIVERSALE ALE LUI CLARK, cele mai generale legi ale economiei de piață, formulate în 1899 de J. B. Clark, în baza abordării marginaliste.

LEND-LIZ, sistem aplicat de SUA pentru a da în arendă sau ca împrumut armament, muniții, materii prime de importanță strategică, alimente ș. a. statelor din coaliția antihitleristă în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

LEU MOLDOVENESC, unitate monetară în România și Republica Moldova, egală cu 100 bani.

LEU Taler-leu, monedă olandeză de argint cu efigia leului, emisă pentru prima dată în 1575. La sf. sec. XVI a început să circule în Imperiul Otoman și în țările vasale acestuia.

LEVERAGE, factor de funcționare pe termen lung, a cărui modificare neînsemnată poate conduce la o modificare semnificativă a indicatorilor economici ai întreprinderii, sectorului economic etc.

LIBERA CIRCULAȚIE A FORȚEI DE MUNCĂ, fenomen al globalizării și principiu fundamental înscris la articolul 45 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

LIBERALIZARE, reducerea numărului de reguli și restricții impuse de guvern sectorului economic, pentru a asigura participarea intensă a entităților private în dezvoltarea economiei; libera inițiativă, liberalism economic, liberalizarea prețurilor.

LIBERALIZAREA CIRCULAȚIEI CAPITALURILOR, fenomen al globalizării.

LIBOR (LONDON INTERBANK OFFERED RATE), cel mai răspândit indicator al ratelor dobânzilor pe termen scurt la împrumuturile interbancare.

LICENȚĂ, 1) permisiune specială de a desfășura un tip specific de activitate care este supusă condițiilor de autorizare, emisă de camera de licențiere; 2) acordarea organizațiilor și persoanelor fizice dreptul de a utiliza invenții, tehnologii și tehnologii brevetate și informații comerciale; 3) permisiunea pentru efectuarea operațiunilor de export-import emise de autoritățile de stat.

LICHIDITATE, caracteristica obiectelor sau proceselor din viața economică din punctul de vedere al posibilității de implementare rapidă și nestingerită a uneia sau altei operațiuni economice cu acestea.

LICITAȚIE, forma de achiziție a mărfurilor, plasare a comenziilor pentru prestarea de servicii sau de muncă, în principal, de către organizațiile de stat sau companii. licitație de bursă, licitație publică.

LINGOU DE AUR, bloc de metal, servește ca tezaur sau material pentru confecționarea monedelor.

LIRA STERLINĂ, valuta oficială a Regatului Unit, inclusiv din Insulele Canalului și Isle of Man.

LISTING, set de proceduri pentru admiterea valorilor mobiliare în circulație la bursă, conform modului aprobat de organizatorul tranzacției.

LITIGII FISCALE, relație între contribuabili și alte persoane care îndeplinesc o obligațiune fiscală, pe de o parte, și autoritățile fiscale și funcționarii acestora, pe de altă parte.

LITRĂ, în Moldova medievală, unitate de măsură de greutate și capacitate egală cu 1/4 de oacă.

LITRU, unitate de măsură a volumului și a capacității în sistemul metric de măsuri. Simbolul: l.

LIVRĂ, unitate anglo-saxonă de măsură pentru greutate; veche monedă franceză.

LOCUIŢĂ SOCIALĂ, locuință oferită persoanelor care nu dispun de resurse bănești suficiente pentru a achiziționa sau închiria o locuință la prețul pieței.

LOGISTICĂ, activități de management, inclusiv planificarea, organizarea și controlul fluxurilor interne și externe de materiale, bunuri, finanțe, informații etc., pentru a satisface în mod optim cerințele consumatorilor.

LOMBARD, institutie specializată în acordarea de împrumuturi și obiectele sau titlurilor de valoare depuse garanție contra împrumuturilor solicitate; casă de amanet.

LONGEVITATE, viață care durează mai mult decât de obicei pentru o anumită populație.

LONGEVIVI, persoane care trăiesc până la o vârstă mult mai mare decât vârsta medie de deces la vârste înaintate într-o populație dată

LORO, cont bancar.

LOT, o unitate de măsură a masei învechită, folosită în Rusia până în 1918. Un Lot este egal cu 1/32 livre, sau 3 zolotnic-uri, sau aproximativ 12,797 g.

LOTTERIE, joc de grup sau în masă, în cadrul căruia organizatorul său deține un fond de premii pe care îl pune în joc între participanți.

LOYALTI, program de marketing pentru motivarea clienților în cooperarea continuă cu organizația și formarea unui contingent constant de consumatori.

M

MACROECONOMIA, parte componentă a științei economice care se preocupă de studierea fenomenelor economice la nivel de economie națională sau global.

MALTHUSIANISME, nume generic pentru diverse concepții teoretice și măsuri practice care pot fi reduse la două direcții de bază: constrângerea direcționată a creșterii populației și recunoașterea factorului demografic predeterminat biologic și pricipal pentru dezvoltarea economică.

MANAGEMENT FINANCIAR, un sistem de cunoștințe și instrumente pentru gestionarea eficientă a resurselor întreprinderii în scopul realizării obiectivelor strategice și pentru depășirea unor probleme tactice.

MANAGEMENT, ansamblul activităților de organizare, de conducere și de gestiune a întreprinderilor; activitate legată de acțiunea asupra sistemului socio-economic și tehnologic pentru trecerea lui de la o stare dată la alta.

MANCO, lipsă de bani, pierdere de mărfuri la transportarea lor.

MANDAT, certificat care autentifică anumite împuterniciri titularului; mandatar.

MARCA COMERCIALĂ, semn plasat pe un produs sau ambalaj și folosit pentru identificarea produselor unei anumite companii.

MARFĂ, obiect de vânzare-cumpărare sau schimb.

MARGINALISM, analiză neoclasică a proceselor economice bazată pe valori limită.

MARGINALISMUL, doctrină și ideologie economică.

MARJĂ, diferența dintre doi indicatori în activitatea economică, bancară, comercială, bursieră și de asigurări; marjă de preferință.

MARKETING, promovarea și realizarea ideilor, bunurilor și serviciilor printre consumatori.

MASĂ MONETARĂ, masa banilor în circulație.

MATERIE PRIMĂ, produs primar deținut de client și transmis pentru prelucrare către o altă întreprindere sau țară pentru producerea produselor finite.

MĂSURARE ECONOMICĂ, procesul de corelație a caracteristicilor economice unui obiect sau fenomen cu aceleași caracteristici ale altor obiecte sau fenomene.

MÂNA INVIZIBILĂ, concept economic introdus de A. Smith pentru a desemna forțele care asigură funcționarea unei economii, realizarea unor rezultate social utile, indiferent de intențiile inițiale și acțiunile indivizilor, care pot fi chiar contrare procesului.

MECANISM ECONOMIC, procese, tehnici și instrumente de reglare în domeniu.

MECANISMUL PREȚURILOR, procese, tehnici și instrumente de reglare în domeniu.

MEDIU DE AFACERI, ansamblul reglementărilor care alcătuiesc cadrul de activitate al persoanelor juridice.

MEDIU NATURAL, natură înconjurătoare cu factori externi în care se găsesc ființele și lucrurile.

MEMORANDUM, document-cadru diplomatic.

MERCANTILISM, curent economic, politică economică din perioada acumulării primitive a capitalului.

MESOECONOMIA, domeniu al cercetării economice a sistemului economic, sistem intermediar între nivelurile micro și macroeconomic.

METAL MONETAR (VALUTAR), metal ce stă la baza sistemului monetar; sistem monometalist, sistem bimetalist.

METALE PREȚIOASE (NOBILE), element chimic metalic rar de mare valoare economică.

METODA ANALIZEI ȘI SINTEZEI, metode generale de cercetare.

METODA BALANȚELOR, concepte, metode, tehnici, procedee și instrumente de analiză științifică în domeniu.

METODA CORESPONDENTĂ DE OBSERVAȚIE, o metodă statistică de observare, în care informațiile statistice sunt transmise autorităților de către corespondenți voluntari.

METODA OBSERVAȚIEI STATISTICE, varietate de forme, tipuri și metode de observare, unite în funcție de gradul de acoperire a populației studiate, momentul înregistrării faptelor statistice.

METODE ALE STATISTICII ECONOMICE, tehnici, procedee și instrumente de analiză științifică în domeniu.

METODE DE CERCETARE A MIGRAȚIEI, set de abordări teoretice și practice pentru a descrie situația migrației și compoziția migranților.

METODE DIRECTIVE DE MANAGEMENT, stil autoritar de conducere.

METODE EURISTICE, tehnici, procedee și instrumente de analiză științifică în domeniu.

METODE MATEMATICE ÎN ECONOMIE tehnici, procedee și instrumente de analiză științifică în domeniu.

MEZOECONOMIE, analiza și cercetarea viații economice la nivelul subramurilor, ramurilor și zonelor economice.

MICROECONOMIA, parte componentă a analizei economice moderne.

MIGRAȚIA CAPITALULUI, mișcarea capitalului între economiile naționale, cu scopul de a obține profit, de a asigura creșterea economică.

MIGRAȚIA FORȚEI DE MUNCĂ, deplasarea persoanelor între diverse localități, teritorii, țări în scopul schimbării locului de muncă.

MIGRAȚIA INTERNAȚIONALĂ A POPULAȚIEI, migrația populației între state.

MIGRAȚIA MUNCII, deplasarea persoanelor economic active peste hotarele administrative sau ale statului în căutarea unui loc de muncă.

MIGRAȚIA POPULAȚIEI, deplasarea persoanelor peste frontiera administrativ-teritorială; migrație forțată, migrațiune navetistă, migrație pendulatorie, migrație internă.

MIGRAȚIE SEZONALĂ, tip de migrație de revenire a populației, care se caracterizează printr-o deplasare sezonieră teritorială a migranților de muncă pentru o perioadă de până la șase luni.

MIJLOACE CIRCULANTE, totalitatea fondurilor de producere circulante (stocuri pentru producție, mijloace aflate în producție) și a fondurilor de circulație (mărfuri și produse finite în depozitele întreprinderilor, mijloace bănești ș. a.) în expresie valorică.

MIJLOACE DE PRODUCȚIE, set de obiecte și mijloace de muncă folosite în procesul de producere a bunurilor materiale.

MIJLOACE EXTRABUGETARE, mijloace financiare provenite în afara bugetului.

MIJLOACE FIXE, termen de contabilitate, sinonim cu noțiunea de fonduri fixe.

MILIARESION, monedă de argint care a circulat în Imperiul Roman și în Bizanț.

MINIMUL DE EXISTENȚĂ, indicator socio-economic care definește pragul sărăciei al populației sau a unor grupuri de populație; reprezintă o estimare valorică a consumului minim admis, sub care satisfacerea nevoilor necesare pentru un trai decent și a unui nivel de sănătate este imposibil.

MOD DE PRODUCȚIE, mod de producție a bunurilor material, baza pentru dezvoltarea formațiunilor socio-economice.

MOD DE VIAȚĂ, modalitate de a concepe și a trăi viața; conținutul și formele specifice de satisfacere a nevoilor umane.

MODEL AL ECONOMIEI MULTISECTORIALE, model al funcționare al economiei naționale.

MODEL DESCRIPTIV, model utilizat pentru a stabili legile statistice ale proceselor studiate, pentru a studia modalitățile posibile de dezvoltare a acestora în condiții constante.

MODEL DETERMINISTIC, model „strict definit”, care presupune un comportament precis și previzibil al sistemului simulat în condițiile date.

MODELARE, în economie, procesul de construire a unui model economic a unui obiect sau proces cu scopul de a studia legile com-

portamentului sau a prezice dezvoltarea lui; modelare economică, metode matematice în economie, modelare statistică.

MODELE DINAMICE, în domeniul economic, modele care descriu modificarea în timp a sistemului simulat; modele ale dinamicii economice.

MODELE-MATRICE, unele din cele mai frecvente forme de reprezentare cantitativă a informației economice.

MONDOECONOMIE, economie mondială.

MONEDA EURO, moneda oficială în statele membre ale Uniunii Europene, una din valutele mondiale utilizate în operațiuni financiare dintre diverse țări, inclusiv în țara emitentă.

MONEDĂ, semn bănesc confecționat din aur, argint, aramă sau alt metal, apărut în Lidia prin sec. VII î.Hr.

MONETĂRIE, loc, clădire sau instituție, unde se bat monedele. Prima M. din Statul Moldovenesc a fost deschisă la Suceava de Petru Mușat (1377).

MONITORIZARE ÎN ECONOMIE, evaluarea stării actuale a proceselor și fenomenelor din domeniu.

MONITORIZARE, formă specială de evaluare a modificării curente a anumitor procese sau obiecte.

MONITORIZAREA MEDIULUI, supravegherea pe termen lung a mediului pentru evaluare și prognoză.

MONOGRAFIE STATISTICĂ, studiu științific amplu în domeniu.

MONOMETALLISM, sistem monetar în care rolul echivalentului universal este atribuit unui singur metal nobil.

MONOPOL NATURAL, situație specială pe piață în care este justificată prezența unei singure companii în asigurarea populației cu bunuri concrete;

MONOPOL PUR, stare în care volumul minim efectiv de producție al companiei este mai mare decât cererea existentă.

MONOPOL, situație în economie.

MONOPSONIE, poziția exclusivă a cumpărătorului pe piață, în care mulți vânzători se opun unui singur cumpărător.

MORTALITATE DIFERENȚIALĂ, domeniu al analizei demografice care studiază diferențele dintre ratele de mortalitate ale anumitor grupuri ale populației – în funcție de sex, caracteristici sociale, de venit, domeniu de activitate etc.

MORTALITATE INFANTILĂ, mortalitatea copiilor în primele 12 luni de viață; este unul din principalii indicatori ai sănătății populației, și un indicator al dezvoltării sociale a unei țări sau regiuni.

MORTALITATE, 1) procesul de masă stocastic de încetare a vieților individuale; 2) mortalitatea este adesea identificată cu rata generală de mortalitate, egală cu numărul total de decese raportat la populația medie într-o perioadă de timp, de regulă un an, măsurată în ‰.

MULTIPLICATOR, caracteristică pentru măsurarea efectului de multiplicare a feed-backului pozitiv asupra indicatorului de ieșire într-un sistem controlat.

MUNCA CASNICĂ, activitatea de muncă în cadrul reședinței lucrătorului sau în alte spații la alegerea lui.

MUNCĂ SALARIATĂ, serviciu de muncă prestată de către un angajat în organizația care nu este proprietatea lui.

MUNCĂ, desfășurare a unei activități fizice sau intelectuale îndreptată spre un anumit scop.

N

NATALITATE, indicator al nașterilor copiilor în totalitatea persoanelor care formează o comunitate socială, demografică, cultural-etnică, confesională sau de altă natură, indice demografic, exprimat prin raportul numărului de născuți vii la numărul de locuitori într-o anumită perioadă de timp.

NATALITATE NATURALĂ, natalitatea care nu este constrânsă de metodele contraceptive sau avorturi.

NAȚIONALIZARE, măsură politică prin care se face un transfer al proprietății private în proprietatea statului.

NEGOCIERE COLECTIVĂ, proces între angajatori și un grup de angajați care vizează reglementarea salariilor de muncă, condițiilor de muncă, alte aspecte privind drepturile lucrătorilor.

NEOCOLONIALISM, sistem de relații între țările dezvoltate și fostele lor colonii.

NEOKEYNESMUL, una dintre cele mai influente curente în gândirea economică a sec. XX.

NEOLIBERALISM, curent în economia politică contemporană, variantă reînnoită a vechiului liberalism. N. sprijină libera concurență ca fiind cel mai bun regulator al producției și propagă neamestecul statului în economie.

NEOMALTHUSIANISM, ultima formă de manifestare a malthusianismului, mișcare a susținătorilor controlului fertilității, ca cel mai important mijloc de combatere a sărăciei și de depășire a altor probleme sociale și economice.

NEORICARDIANISM, curent în știința economică modernă, în cadrul căreia este criticată abordarea economică neoclasică și dezvoltate a unor modele economice de alternativă bazate pe principiile economiei politice clasice.

NEOWALRASSIANISM, curent în teoria economică din secolul XX, legat de îmbunătățirea modelelor echilibrului economic ale școlii economice de la Lausanne.

NEVOI, în economie, impulsul inițial al activității economice a oamenilor, preferințe.

NIVELUL DE TRAI, indicator socio-economic, care reflectă gradul de satisfacție a nevoilor raționale și a capacităților materiale și financiare ale populației de pe un anumit teritoriu, a unor grupuri socio-demografice sau socio-profesionale sau a țării, în general.

NOMINAL, 1. valoarea indicată pe semnele monetare, acțiuni, obligații (valoare nominala); 2. prețul indicat în catalogul de prețuri sau chiar pe marfă (preț nominal).

NORMA PROFITULUI, beneficiul în raport cu valoarea capitalului investit.

NORMAREA MUNCII, procesul de determinare a costurilor de muncă necesare pentru obținerea anumitor rezultate într-o anumită perioadă de timp.

NORMATIV, indice de conformitate.

NOSTRO, cont bancar deschis peste hotare la corespondentul său.

NUPTIALITATE, indicator statistic în demografie, numărul de căsătorii într-o anumit interval de timp.

O

OBLIGAȚII MONETARE, 1) obligații ale persoanelor fizice sau juridice de plată a banilor altor persoane fizice sau juridice; 2) obligațiile statului de a-și onora ordinele de plată pentru achizițiile făcute, pentru pensii și alte prestații sociale, pentru a răscumpara obligațiunile și de a întoarce împrumuturile etc.

OBLIGAȚIUNE, titlu de valoare care atestă calitatea de creditor a deținătorului ei față de emitent, emitentul obligându-se să plătească deținătorului obligațiunii o sumă anuală fixă, numită cuponul obligațiunii, pe întreaga perioadă de valabilitate a acesteia; obligațiune convertibilă în acțiuni, obligațiune emisă de societăți pe acțiuni, obligațiune externă, obligațiune indexată, obligațiune participativă, obligațiuni de stat

OBSERVAȚIE SELECTĂ, observație în care sunt cercetate unități individuale ale unei populații statistice, selectate folosind un algoritm special

OBSERVAȚIE STATISTICĂ, process sistemic organizat pentru obținerea datelor de masă dorite; observare directă, observare parțială, observare periodică, observare totală, observație exhaustivă.

OCĂ, unitate de măsură pentru capacitate și greutate. În Moldova a fost introdusă în sec. XVII. O. de capacitate era egală cu 1,520 l, fiind împărțită în 4 litre, 8 cinzeci, 16 ciocane și 400 dramuri. O. de greutate se diviza în 4 litre a câte 100 dramuri. Oca mică – măsură falsă, mai mică decât cea legală.

OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ, totalitatea relațiilor asociate de participarea populației la activitatea de muncă; ocuparea deplină a forței de muncă.

OFERTA, din punct de vedere economic, cantitatea oricărui bun oferit spre vânzare pe piață; oferta agregată, ofertă complementară, ofertă de finanțare, ofertă de monedă, ofertă de titluri financiare, ofertă de valută, ofertă publică.

OLAN, denumire a galbenului sau ducatului olandez, care circula în Moldova în sec. XVI–XVIII.

OLIGARHIE FINANCIARĂ, grup restrâns de mari posesori ai capitalului financiar, care domină viața economică într-un stat.

OLIGOPOL, un tip de piață atunci când mai multe firme mari împart piața bunurilor.

OLIGOPSON, formă de concentrare a cumpărătorilor pe piețele de mărfuri, atunci când un număr mic de cumpărători mari se opun unui număr semnificativ de vânzători.

OM DE AFACERI, persoană care se ocupă cu dobândirea de capital din întreprinderi economice.

Operațiuni Bancare, operațiuni efectuate de instituțiile de creditar-monetare în baza unor premisiuni speciale; operațiuni bancare active, operațiuni bancare pasive.

OPTIMALITATEA PARETO, stare în care nu se poate îmbunătăți situația nici unei persoane fără a deteriora situația altei persoane

OPTIMUM DEMOGRAFIC, cel mai rațional tip de reproducere a populației dintr-o țară sau societate dintr-un anumit punct de vedere sau criteriu ales.

OPTIMUM, în economie, direcție de dezvoltare sau starea unui anumit sistem economic, care este considerat cel mai bun în anumite condiții și într-un anumit moment; cea mai bună soluție economică sau cea mai bună cale de a realiza un obiectiv economic în anumite condiții, inclusiv resurse limitate.

ORDIN DE ÎNCASARE, document pe baza caruia se dispune primirea unei sume de bani prin casierie de la persoane fizice.

ORDIN DE PLATĂ, una dintre formele de achitare fără numerar între persoane juridice, precum și la achitarea cu persoanele fizice care desfășoară activități antreprenoriale; document de decontare de tip stabilit, prin care este realizat acest tip de achitare.

ORDONATOR DE CREDITE, persoana fizică, ce ocupă funcția de conducere a unei instituții publice și exercită atribuțiile în procedura bugetară.

ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ A MUNCII, organizarea activității principii științifice.

ORGANIZAȚIA DE COOPERARE ȘI DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ (OCDE), organizație internațională care unește cele mai dezvoltate țări ale lumii pentru a face schimb de experiență în domeniul politicilor economice, sociale, de mediu și armonizarea abordărilor conceptuale pentru formarea acesteia.

ORGANIZAȚIA INTERNAȚIONALĂ A MUNCII (OMC), instituție specializată a Organizației Națiunilor Unite care se preocupă de elaborarea convențiilor și recomandărilor privind legislația muncii.

ORGANIZAȚIA MONDIALĂ A COMERȚULUI, organizație care stabilește reguli comerciale la scară globală

ORGANIZAȚIA MONDIALĂ A PROPRIETĂȚII INTELLECTUALE, organizație internațională interguvernamentală în domeniu.

ORGANIZAȚIA ȚĂRILOR EXPORTATOARE DE PETROL (OPEC), organizație internațională fondată de majoritatea țărilor

exportatoare de petrol cu scopul de a dezvolta o politică comună și de a coordona activitățile lor în ceea ce privește volumul de extragere a petrolului, menținerea prețurilor stabile la petrol, asigurarea furnizării stabile de petrol consumatorilor și obținerea unui profit suficient pentru investiții în industria petrolieră

ORIGINEA MĂRFII, noțiune utilizată la efectuarea operațiilor de import-export.

OVERDRAFT, formă de împrumut pe termen scurt emis de o bancă fără numerar, în situația în care clientul-dbitor are propriul cont în această bancă.

P

PACHET DE ACȚIUNI, numărul total al acțiunilor deținute de un acționar în capitalul unei societăți pe acțiuni.

PALMĂ, măsură mică de lungime, egală cu distanța dintre vârful degetului mare și cel al degetului mic, când palma este deschisă la maximum.

PANICĂ BANCARĂ, tip de criză financiară.

PANICĂ DE BURSĂ, tip de criză financiară.

PARADIS FICAL, teritoriu a cărui jurisdicție stabilește beneficii fiscale pentru crearea unei companii de către nerezidenți și care desfășoară activități în afara teritoriului de înregistrare.

PARADOX ECONOMIC, fenomene economice, care au loc contrar legităților.

PARADOXUL CERERII, creșterea cererii pentru unele mărfuri de lux din partea unor categorii de consumatori în condițiile creșterii prețurilor.

PARADOXUL ECONOMISIRII, în știința economică, rezultatul contradictoriu al aspirației unei națiuni de a-și majora averea prin creșterea economiilor fără o creștere corespunzătoare a investițiilor.

PARADOXUL LEONTIEV, concluzia la care a ajuns V.V. Leontiev în urma aplicării metodei „input-output” pentru doi factori de producție – capital și muncă – la modelul Heckscher–Ohlin și la analiza comerțului exterior din SUA din 1947.

PARC ȘTIINȚIFICO-TEHNOLOGIC, entitate care îmbină în activitatea sa cercetarea cu inovațiile și transferul tehnologic.

PARCELĂ DE PĂMÂNT, o bucată de pământ arabil care a fost acordată țăranului de către proprietar.

PARITATE, PARITATEA PUTERII DE CUMPĂRARE, raportul dintre două valute, egalizând puterea lor de cumpărare în raport cu un set fix de bunuri și servicii.

PARTENERIAT PUBLIC-PRIVAT, formă de organizare a afacerilor.

PASIV, în contabilitate, reflectă totalitatea mijloacelor economice ale organizației, clasificate pe surse de formare și scop; pasive bancare, pasive de capital.

PATRIMONIU, totalitatea drepturilor și a obligațiilor cu valoare economică și a bunurilor materiale ce aparțin unei persoane fizice sau juridice.

PATRON, proprietar al unei afaceri economice, care folosește munca angajaților.

PĂMÂNT, planetă, teren agricol, aflat în posesia unui proprietar.

PENALITATE, sumă de bani sau orice valoare patrimonială pe care părțile o pot stabili ca sancțiune în sarcina debitorului pentru neexecutarea unei obligații; penalizare financiară.

PERIOADĂ BUGETARĂ, timpul pentru care este alcătuit un buget; perioadă de grație.

PERIODIZAREA VÂRSTEI, divizare condiționată a vieții unei persoane în etape selectate în conformitate cu criteriile acceptate, în funcție de scopul perioadei în sine.

PERSOANĂ FIZICĂ, omul ca subiect cu drepturi și obligațiuni civile.

PERSOANĂ JURIDICĂ, entitate economică de sine stătătoare.

PESO – 1. Unitate monetară și moneda, care circulă în prezent în Argentina, Bolivia, Republica Dominicană, Columbia, Cuba, Mexic, Uruguay, Filipine; în majoritatea acestor țări P. se divide în 100 centavo.

PETRODOLARI, valută obținută de la vânzări masive de produse petroliere de către țările exportatoare de petrol.

PIAȚA MONDIALĂ, este totalitatea relațiilor privind schimbul de mărfuri între țările lumii.

PIAȚA DE CREDIT, domeniu al relațiilor de piață în cadrul căruia are loc acumularea, distribuția și redistribuirea resurselor de credit necesare pentru a asigura sustenabilitatea și eficiența producției sociale.

PIAȚA DE VALORI MOBILIARE, totalitatea mecanismelor și a regulilor pentru vânzarea și cumpărarea de valori mobiliare și instrumente derivate; segment al pieței financiare.

PIAȚA EUROPEANĂ, segment al pieței financiare globale în care au loc operațiuni de creditare și depozitare, operațiuni de tranzacție a acțiunilor în moneda euro.

PIAȚA FINANCIARĂ, totalitatea fluxurilor de capital și formarea cererii și ofertei pentru resurse financiare.

PIAȚA MONETARĂ, 1) totalitatea relațiilor economice dintre actorii de pe piață cu privire la circulația activelor financiare lichide; 2) parte a pieței financiare a capitalului de împrumut, unde, de regulă, au loc operațiuni de depozitare și de împrumut pe termen scurt.

PIAȚA VALUTARĂ, centrul oficial unde au loc tranzacții cu valute străine și cu monedă națională.

PIAȚĂ, sferă de schimb ca sistem de relații marfă-bani între producătorii și consumatorii de bunuri materiale și de servicii, set de

instituții care asigură interacțiunea între cumpărători și vânzători și facilitează schimbul; piață primară, piață secundară, piața aurului, piață de materie primă, piață neagră.

PIRAMIDA FINANCIARĂ, schemă financiară frauduloasă care implică mobilizarea resurselor bănești a noilor clienți pentru a oferi venituri organizatorilor și clienților care au fost implicați mai de vreme.

PIRAMIDA VÂRSTELOR, reprezentare grafică a distribuției oamenilor pe vârstă și sex.

PLAFON DE CASĂ, sumă de bani, acceptată zilnic spre extragere cahs prin card de către o instituție bancare.

PLANIFICARE INDICATIVĂ, activitate a instituțiilor statului în ceea ce privește elaborarea unor planuri indicative

PLANIFICARE INTERNĂ, domeniu modern al științei economice

PLANIFICARE STRATEGICĂ, stabilirea obiectivelor de dezvoltare pentru o perioadă îndelungată.

PLANIFICAREA FAMILIEI, sistem de măsuri, parte a unei politici demografice care vizează combaterea natalității excesive.

PLANUL AFACERII, obiectivele viitoarei afaceri.

PLANUL DE CONTURI, listă sistematică a conturilor contabile a activităților financiare și economice ale organizației.

PLANUL MARSHALL, plan de reconstrucție a Europei după cel de al Doilea Război Mondial.

PLATĂ, sumă de bani dată cuiva pentru munca depusă; plăți fără numerar, plăți în numerar, plăți plafonate.

PLĂȚI INTERNAȚIONALE, instrument pentru realizarea relațiilor monetare și financiare internaționale asociate cu diverse cerințe obligațiuni monetare în cadrul tranzacțiilor internaționale, fluxurilor de capital, transferurilor de bani ale cetățenilor, transportului de mărfuri și pasageri.

PLĂȚI VAMALE, totalitatea tipurilor de plăți încasate de autoritățile vamale la deplasarea mărfurilor și a vehiculelor peste frontiera vamală.

POLITICA CREDITAR-MONETARĂ, una părțile componente ale politicii macroeconomice promovate de stat care este elaborată de către banca națională în colaborare cu guvernul.

POLITICA DE COMERȚ EXTERIOR, ansamblu de măsuri politice, economice, organizaționale promovate de către stat.

POLITICA DE DISCOUNT, unul dintre instrumentele politicii monetare și valutare legate de modificarea ratei de refinanțare a băncii centrale pentru împrumuturile acordate către băncile comerciale în scopul asigurării echilibrului economic reglementării economiei naționale.

POLITICA DE STABILIZARE ECONOMICĂ, măsuri aplicate de guvern în situație de criză economică; politica deficitului bugetar.

POLITICA DEMOGRAFICĂ, set de măsuri întreprinse de instituțiile statului orientate spre reglementarea proceselor de reproducere a populației.

POLITICA FINANCIARĂ, set de măsuri, metode și instrumente pentru gestionarea activelor financiare, inclusiv formarea acestora, distribuirea și utilizarea lor eficientă, pentru realizarea obiectivelor financiare a agenților economici.

POLITICA FISCALĂ, modalitate de utilizare a impozitelor de către stat pentru a schimba sau stabiliza situația economică din țară sau a relațiilor economice internaționale.

POLITICA MACROECONOMICĂ, set de măsuri ale autorităților guvernamentale orientate spre menținerea echilibrului macroeconomic dinamic.

POLITICA MIGRAȚIONISTĂ, set de măsuri utilizate de către stat și instituțiile publice pentru a reglementa migrația populației.

POLITICA VALUTARĂ, totalitatea măsurilor economice, juridice și organizatorice implementate de către instituțiile de stat, banca centrală și organisme financiare în domeniul relațiilor valutare internaționale.

POLITICA VENITURILOR, politică publică orientată spre combaterea sărăciei și sprijinirea grupurilor sociale cu venituri mici.

POLITICĂ ”LAISSEZ-FAIRE”, doctrină privind politica economică a liberului schimb sau a liberei concurențe și neintervenția statului în economie.

POLITICĂ ECONOMICĂ, sistem de măsuri economice întreprinse de stat în scopul orientării proceselor economice într-o direcție anumită; politică industrială, politică macroeconomică, politică promoțională.

POLITICĂ SOCIALĂ, domeniu al politicii statului orientată spre dezvoltarea socială a țării și a societății, creșterea bunăstării omului și a societății, asigurarea unui echilibru al intereselor publice, oportunități egale și echitabile în dezvoltarea personală.

POLITICĂ VAMALĂ, sistem de reglementare de către stat a importului mărfurilor străine.

POLUȘCĂ, mică monedă rusească. În Moldova a fost pusă în circulație la sf. sec. XVIII.

POLYPOLIYA, tip de piață care implică un număr mare de vânzători și cumpărători.

PONDEREA CHELTUIELILOR BUGETARE ÎN PRODUSUL NAȚIONAL BRUT, cota parte respectivă.

PONDEREA DEFICITULUI BUGETAR ÎN PRODUSUL NAȚIONAL BRUT, cota parte respectivă.

PONDEREA VENITURILOR STATULUI ÎN PRODUSUL NAȚIONAL BRUT, cota parte respectivă.

POOL, (FORMĂ DE MONOPOL) în economie, este un tip de organizare a comportamentului economic comun a unor companii

în baza unor acorduri de comerciale temporare ce vizează unificarea unei părți din activele lor, a eforturilor lor sau coordonarea acțiunilor participanților orientate spre realizarea unor scopuri comerciale comune, complementare.

POPULAȚIE ECONOMIC ACTIVĂ, persoane aflate în vârstă legală muncă care pot și doresc să presteze servicii de muncă; include persoanele ocupate și șomerii.

POPULAȚIE ECONOMIC INACTIVĂ, persoane care nu sunt prezente pe piața muncii și care nu se referă la șomerii.

POPULAȚIE INSTITUȚIONALIZATĂ, parte a populației țării care locuiește în așa-numitele instituții – case de bătrâni, cazarme, orfelinate, mănăstiri etc.

POPULAȚIE TOTALĂ, în statistică, totalitatea obiectelor ale căror semne trebuie măsurate sau evaluate în funcție de obiectivele cercetării.

POPULAȚIE, totalitatea persoanelor care locuiesc pe un anumit teritoriu; caracteristicile lor demografice și social-istorice; populație aptă de muncă.

PORTOFOLIU DE INVESTIȚII, oportunitățile investiționale utilizate de către investitor, metoda, mărimea și condițiile de alocare a capitalului; proces în gestionarea strategică a capitalului.

POSTKEYNESISM, grup de școli științifice în macroeconomie care au apărut în a doua jumătate a sec. XX ca alternativă a „ortodoxiei neoclaseice”.

POTENȚIAL ECONOMIC, totalitatea posibilităților economice ale unui stat sau grup de state, care pot fi folosite pentru asigurarea tuturor necesităților materiale ale societății.

POVARĂ, unitate de măsură a greutateilor, egală cu o încărcătură, care putea fi dusă de un cal. În Moldova avea 2 chile sau 140 oci.

PRAG DE RENTABILITATE, volumul de producție, la care costurile sunt egale cu venitul din vânzări.

PRAGA, GROȘ DE ~, monedă de argint cehă, emisă în sec. XIV. Până la sf. sec. XV a circulat în Europa Centrală și de Est, inclusiv în Moldova.

PRAGUL SĂRĂCIEI, nivelul venitului calculat pe persoană care permite ca familiile sau persoanele să fie clasificate ca fiind sărace.

PRAXEOLOGIE, denumirea diferitelor concepții care pretind că creează o teorie generală a activității umane eficiente.

PREFERENȚE DE CONSUM, alegerea de către consumator a produselor sau serviciilor.

PREFERINȚE COMERCIALE EXTERNE, taxe vamale reduse acordate de un stat altor țări.

PREFERINȚE, PREFERINȚE VAMALE, avantaje speciale oferite în cadrul comerțului exterior și a relațiilor economice internaționale de către un stat altuia sub forma unor scutiri vamale și fiscale, subvenții indirecte, facilitarea accesului pe piețele financiare, asigurarea unor condiții favorabile pentru achizițiile de stat, împrumuturi etc., reprezintă un instrument de reglementare a relațiilor economice internaționale. și activității statelor pe piețele externe.

PREMIU, recompensă pentru muncă exemplară.

PREMIUL NOBEL, recompensă internațională a rezultatelor în cercetare în domeniile chimie, fizică, științe biologice, literatură și în activitate de menținere a păcii.

PRESIUNE FISCALĂ, povara impozitelor pentru contribuabili.

PRESIUNEA PREȚURILOR, evoluția prețurilor pe piață.

PRESTAȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE, servicii, acordate de agențiile specializate ale statului.

PRESTAȚII ȘI IMPOZITE ÎN STATUL MOLDOVENESC FEUDAL, sistem de exploatare feudală centralizată. A apărut odată cu constituirea statului feudal independent (mijl. sec. XIV).

PRESTĂRI DE SERVICII, piața serviciilor în societatea contemporană.

PREȚ DE COST, evaluarea costurilor curente ale întreprinderii în cadrul producției și realizării produselor.

PREȚ DE MONOPOL, preț stabilit de către o companie care este capabilă să influențeze prețul de pe piața liberă.

PREȚ, suma de bani plătită sau primită pentru o unitate de marfă, prețuri reglementate, prețuri subvenționate, prețul pământului, prețul pieței, prețul producătorului, flexibilitatea prețurilor.

PRINCIPIILE COINTERESĂRII MATERIALE, metode de stimulare a lucrătorilor în funcție de rezultatul muncii.

PRINCIPIILE CREDITĂRII BANCARE, procedee și metode de activitate în domeniu.

PRINCIPIILE CREDITĂRII INVESTIȚIILOR, procedee și metode de activitate în domeniu.

PRINCIPIILE DECONTĂRIILOR FĂRĂ NUMERAR, procedee și metode de activitate în domeniu.

PRINCIPIILE FINANȚĂRII BUGETARE, procedee și metode de activitate în domeniu.

PRINCIPIILE FINANȚĂRII ȘI CREDITĂRII INVESTIȚIILOR, procedee și metode de activitate în domeniu.

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE STATISTICII OFICIALE, procedee și metode de activitate în domeniu.

PRINCIPIILE PLANIFICĂRII FINANCIARE, procedee și metode de activitate în domeniu.

PRIVATIZARE, înstrăinarea unor proprietăți publice în favoarea entităților economice private.

PROCES BUGETAR, procedee și metode de activitate în domeniu.

PROCES DE INOVAȚIE, proces de transformare succesivă a unei idei într-un produs.

PRODUCTIVITATE, eficiență a muncii, exprimată prin raportul dintre cantitatea de produse realizată și volumul de muncă consumat.

PRODUCȚIE NEFINITĂ, producție care nu a trecut prin toate etapele de fabricație prevăzute de procesul tehnologic.

PRODUCȚIE, procesul de creare a bunurilor economice cu ajutorul muncii umane pentru existența și dezvoltarea societății; productivitate, productivitatea factorilor de producție, productivitatea muncii, producție finită, productivitatea pământului.

PRODUS DEFICITAR, situația pe piață când, la un preț dat, volumul cererii depășește volumul ofertei.

PRODUSUL INTERN BRUT, indicator agregat care caracterizează funcționarea economiei țării pentru o anumită perioadă de timp.

PROFESIE LIBERALĂ, profesie exercitată de o persoană pe cont propriu, fără să fie angajată permanent într-o instituție.

PROFIT MONOPOLISTIC, profit obținut de o corporație datorită poziției sale de monopol în economie.

PROFIT, categorie economică care presupune un excesul al veniturilor economice față de cheltuielile suportate de către agentul economic; profit nelegal (nelegitim), profit net, profit pur.

PROGRES TEHNICO-ȘTIINȚIFIC, proces și rezultatul de îmbunătățire a tehnicii și tehnologiei, a energiei, a bunurilor și serviciilor bazate pe utilizarea rezultatelor cercetării științifice în scopul de a obține efecte economice, sociale, de mediu și informaționale.

PROIECT, plan, idee, program pe viitor; text preliminar al unui document ș.a.

PROIECTARE DEMOGRAFICĂ, evaluarea viitoare a principalilor parametri de dezvoltare a populației țării, a regiunilor, localităților: numărul, structura pe sexe și vârste, mărimea familiilor și gospodăriilor casnice, fertilitatea, mortalitatea și migrația.

PROLETARI, 1. În Roma antică, cea mai săracă pătură a populației libere. 2. Muncitori salariați, care formează proletariatul.

PROPRIETATE PRIVATĂ, avere ce aparține persoanelor fizice, persoanelor juridice, statului sau unităților administrativ-teritoriale.

PROPRIETATE PUBLICĂ, proprietate ce aparține domeniului public al statului sau unităților administrativ-teritoriale.

PROPRIETATE, sistem al relațiilor sociale, în cadrul căruia se asigură apartenența bunurilor materiale și nemateriale create de oameni sau de origine naturală unui individ, sau unui grup de persoane, sau societății în ansamblu; proprietate personală.

PROTECȚIA CONSUMATORULUI, activități menite să satisfacă necesitățile cumpărătorilor în condițiile unei concurențe loiale.

PROTECȚIA MEDIULUI, set de măsuri pentru limitarea impactului negativ al activității economice și al altor activități asupra mediului, ceea ce presupune atât mediul înconjurător, cât și obiecte create de om necesare pentru a-și asigura nevoile sociale, precum și obiecte de natură naturală și antropogenă.

PROTECȚIA MUNCII, măsuri menite să asigure o activitate fără pericole pentru sănătatea lucrătorilor.

PROTECȚIE SOCIALĂ, sistem de măsuri întreprinse de stat pentru asistența și sprijinirea cetățenilor care se confruntă cu riscuri sociale sau în situații de viață dificile.

PROTECȚIONISM, tip de politică comercială externă orientată spre asigurarea securității economice a țării.

PROUDHONISM, curent al gândirii economice și sociale, precum și al mișcării muncitorești în a doua jumătate a sec. XIX.

PUBLICITATE, informație orientată spre atragerea atenției consumatorului în scopul îndemnării lui de a procura careva bunuri sau servicii, de a promova popularitatea organizației, a unui politician sau a unei personalități publice etc.

PUTERE DE CUMPĂRARE A POPULAȚIEI, volumul de venituri al populației menite satisfacerii necesităților pe piață.

Q

QUASI-BANI, bani simbolici.

R

RABAT COMERCIAL, scutire acordată de vânzători cumpărătorilor fideli sau cu anumite ocazii (sărbătoare națională, jubileul organizației).

RAMURI SECTORIALE ALE ECONOMIEI: agricultură, activități financiare, comerț, construcții, economia vînatului și silvicul-tură, energie electrică și termică, gaze și apă, hoteluri și restaurante, industrie, învățămînt, pescuit, sănătate, transporturi și comunicații, tranzacții imobiliare, închirieri și servicii prestate întreprinderilor.

RANTIE, statut financiar al ununui subiect economic care trăiește din venit sub formă de dobîndă din împrumut, dividend – chiria pe care o primește regulat din utilizarea proprietății sale.

RAPOARTE CONTABILE, sistem de indicatori care caracterizează performanța financiară a întreprinderii și poziția financiară a acesteia; rapoarte financiare.

RAPORT DE AUDIT INTERN, rezultatele examinării situațiilor și raportărilor contabile ale unei companii obținute în urma auditului intern.

RAPORTAREA STATISTICĂ, set de date primare înregistrate și prezentate sub formă strict reglementată privind procesele social-economice, în baza unor observații exhaustive efectuate în mod regulat conform unui program de stat.

RATA DE DEPENDENȚĂ DEMOGRAFICĂ, o caracteristică cantitativă generală a structurii pe vârste a populației, care indica care este sarcina populației inactive asupra societății; rata de emigrare, rata de imigrare, rata de fertilitate maritală, rata de natalitate, rata de mortalitate, alți indicatori de profil.

RATA DE REFINANȚARE, valoarea cantitativă a resurselor financiare acordate de banca centrală în calitate de creditor băncilor comerciale.

RATA DOBÂNZII, valoarea cantitativă a costului resurselor financiare acordate de către instituțiile de credit debitorilor pentru o anumită perioadă de timp, în baza unor condiții de rambursare, adică prețul debitorului pentru utilizarea unui împrumut.

RATĂ DE BAZĂ, baza pentru determinarea nivelului ratelor dobânzii pentru credite comerciale; servește drept ghid pentru costul creditului, iar adaosul la rată reflectă gradul de risc.

RATING, indice al unui tip de clasament; aranjare, priorizare, evaluare.

RĂZBOI COMERCIAL, restricții comerciale impuse într-o stare de una sau mai multe țări.

„**REAGANOMICS**”, curs al politicii economice promovat în anii '80 în SUA de către administrația președintelui R. REAGAN.

RECENSĂMÂNTUL MONDIAL AL POPULAȚIEI, totalitatea recensămintelor statelor sau teritoriilor lumii, petrecute în aceeași perioadă de timp și după aceleași reguli.

RECENSĂMÂNTUL POPULAȚIEI, măsură de stat în statistica națională care presupune colectarea, prelucrarea, analiza, publicarea și distribuirea informației demografice, economică și sociale care caracterizează toți rezidenții țării sau partea ei clar limitată la o dată fixă; recenzi, respondenți.

RECLAMAȚIE, plângere prezentată de către cumpărător-vânzătorului cu privire la neconformitățile existente în calitatea mărfurilor livrate, a muncii sau a serviciile prestate.

RECTIFICAREA BUGETULUI DE STAT, operarea unor modificări ale legii bugetului în legătură cu apariția unor noi circumstanțe.

RECUPERAREA COSTURILOR, 1) principiu de calcul comercial, care presupune că venitul întreprinderii nu numai că o acoperă

costurile economice, dar asigură, de asemenea, și un profit, care devine o sursă a reproducției lărgite; 2) metoda de finanțare, care implică rambursarea costurilor curente din contul veniturilor.

REDEVENȚĂ, recompense sub formă de deduceri plătite periodic pentru utilizarea de know-how, invenții, marca comercială, altor obiecte ale acordului de licență.

REEVALUARE, creșterea sau stabilizarea cursului monedei naționale prin mijloace artificiale, de regulă, prin intervenția statului; acțiune opusă devalorizării; reevaluarea mijloacelor fixe.

REFINANȚARE, tranzacție financiară, în urma căreia creditorul și împrumutatul își asumă noi obligații; reprezintă principalul tip de garanție pentru bănci în cazul lipsei de resurse proprii pentru îndeplinirea obligațiilor curente.

REFLAȚIE, politică de stat promovată pentru stimularea cererii, în scopul utilizării forței de muncă și redresării activității economice.

REFORMĂ ECONOMICĂ, sistem de măsuri menite să redreseze activitatea economică.

REGISTRUL DATORIEI PUBLICE A STATULUI, bază de date în format electronic, care evidențiază situația datoriei publice la zi.

REGISTRUL DE STAT AL VALORILOR MOBILIARE, bază de date care ține evidența titlurilor de valoare mobilă.

REGISTRUL DEȚINĂTORILOR DE VALORI MOBILIARE NOMINATIVE, bază de date care ține evidența deținătorilor de titluri de valoare mobilă.

REGISTRUL GARANȚIILOR DE STAT PENTRU ÎMPRUMUTURI, bază de date care ține evidența de stat în acest domeniu.

REGLEMENTAREA ECONOMIEI, sistem de măsuri utilizate de autoritățile legislative și executive pentru a influența procesele

economice reieșind din interesele statului și a anumitor grupuri sociale; reglementare și supraveghere, reglementări contabile.

REGLEMENTAREA MEDIULUI, activitatea sistematizată a statului în scopul protecției mediului și utilizării raționale a resurselor sale.

RELAȚII MARFĂ-BANI, relații între oameni în procesul de producție și vânzare a mărfurilor, tip de schimb.

RELAȚIILE PRINCIPAL-AGENT, un model al relațiilor între angajator și angajat, care presupune că „principalul” care dispune de anumite resurse, acționează în scopul atingerii anumitor obiective, angajând „agentul ”și semnând un contract; relații de muncă, relații de producție, relații economice.

RENTABILITATE ECONOMICĂ, indicator al activității unei companii în funcție de gradul de utilizare a resurselor.

RENTĂ FUNCİARĂ, parte a valorii adăugate creată de către producător în agricultură.

RENTĂ, venit regulat în urma utilizării în circuitul economic a unor careva resurse; rentă monopolistică, rentă viageră, rentier.

REPARAȚIE CAPITALĂ, complex de lucrări și tehnico-organizaționale în scopul eliminării uzurii fizice și morale ale echipamentelor, care nu sunt asociate cu o schimbare în principalii parametri tehnico-economici.

REPARTIȚIE, în economie, relații sociale ce vizează obținerea de bunuri și servicii; stabilirea cotelor produsului social pe care le primesc clasele, unele persoane fizice, sau instituțiile sociale.

REPARTIȚII STATISTICE, metodă de descriere a datelor care permite determinarea proprietăților specifice și legitățile de schimbare ale caracteristicilor fenomenului studiat.

REPARTIZAREA PRODUSULUI NAȚIONAL BRUT, repartizarea veniturilor între verigile sistemului bugetar.

REPRESENTATIVITATEA EȘANTIONULUI, măsură a calității și a fiabilității datelor obținute în urma cercetării selective.

REPRODUCEREA POPULAȚIEI, în sens restrâns – procesul de schimbare a generațiilor, ca urmare a mișcării naturale a populației, în sens larg – reînnoirea continuă a populației în baza mișcării naturale, migrației, mobilității oamenilor de la un grup social la altul.

REPRODUCEREA STRUCTURII NUPTIALE A POPULAȚIEI, reînnoire continuă a populației cuplurilor și a familiilor prin formarea și modificarea numărului și compoziției acestora.

REPRODUCȚIA FORȚEI DE MUNCĂ, activități întreprinse de stat pentru a influența valoarea și prețul forței de muncă.

REPRODUCȚIE, în economie, procesul de schimbare succesivă a etapelor de producție, schimb, distribuție și consum, analizat în mișcare continuă și reînnoire sub forma unui ciclu închis.

RESTRICTȚIE, în practica antreprenorială, restricția producției, vânzării și a exportului, realizate de către monopoluri pentru a crește artificial prețurile mărfurilor.

RESTRICTȚII VALUTARE, set de reguli, și norme administrative promovate de stat care vizează restricționarea operațiunilor cu valută monedă națională, aur și alte valori valutare a rezidenților și nerezidenților unei țări.

RESTRUCTURARE, restructurarea structurală a economiei la diferite niveluri: de la întreprindere până la economia mondială; restructurare economică.

RESURSE DE MUNCĂ, populația, atât ocupată, cât și neocupată în momentul dat, neavând restricții pentru prestarea serviciilor de muncă.

RESURSE FINANCIARE, totalitatea fondurilor monetare și nemonetare care pot fi utilizate în calitate de resurse investiționale, mijloace de plată și de acumulare.

RESURSE FUNCIONARE, parte din fondul funciar, care este utilizat sau poate fi utilizat în economia națională, alte tipuri de resurse.

RESURSE, surse și mijloace care potențial, pot fi valorificate; resurse economice, resurse naturale, resurse umane.

REVOLUȚIA DEMOGRAFICĂ, termen care denotă schimbări fundamentale în reproducerea populației în procesul dezvoltării istorice, precum trecerea de la societatea agrară la cea industrială.

„**REVOLUȚIA MARGINALĂ**”, trecerea de la conceptul de economie politică clasică din anii 1870 la teoria economică neoclasică – la marginalism.

„**REVOLUȚIA VERDE**”, complex de procese inovatoare în agricultură, bazat pe selecția de soiuri cu randament ridicat din cele mai importante culturi și pe dezvoltarea tehnologiilor agricole.

REVOLUȚIE DEMOGRAFICĂ, teorie care descrie schimbările sociale fundamentale în cadrul proceselor demografice.

REZERVE DE AUR, activ financiar național, fond centralizat de aur în lingouri și hârtii de valoare.

REZERVE, bunurile și materialele pe care o întreprindere le are în scopul final de revânzare sau destinate consumului viitor, (stoc); rezerve de stat, rezerve valutare.

RISC INVESTIȚIONAL, probabilitatea de depreciere sau pierdere a investițiilor și a veniturii.

RISC, pericol posibil, amenințare, probabilitatea unui rezultat advers sau neașteptat al acțiunilor sau a evoluțiilor evenimentelor; risc antreprenorial, risc asigurat, risc comercial, risc de împrumut, risc de țară, risc economic, riscul ratei dobânzii, riscuri bancare.

RISCURI FINANCIARE, probabilitatea pierderilor directe neprevăzute sau o reducerea rentabilității tranzacțiilor financiare.

ROTAȚIA CAPITALULUI evaluează eficiența utilizării capitalului și se calculează ca raport între cifra de afaceri netă și capitalul de lucru.

RUBLĂ, unitate monetară oficială în Federația Rusă.

S

SALARIU, remunerarea persoanei angajate în conformitate cu un acord preliminar între el și angajator; salarizare, salariu tarifar, salariu minim, salariu real, salariu nominal, salariu mediu.

SANCTIUNI ECONOMICE sunt un instrument esențial al politicii externe și de securitate.

SATURAȚIA PIETEII, fenomen în economie, când un produs este distribuit pe piață în exces.

SĂRĂCIE, stare a unei nevoi extreme cronice a oamenilor din cauza lipsei unui venit suficient, necesar pentru satisfacerea nevoilor fiziologice și sociale de bază; sărăcie extremă.

SCADENȚĂ, expirare a datei la care trebuie onorată o datorie financiară; scadent termen de plată, soroc.

SCALĂ DE PREȚURI, 1) cantitatea greutatei de metal acceptată într-o țară ca unitate monetară; 2) funcție tehnică a banilor; mijloc de exprimare a prețului bunurilor în unele unități în calitate de echivalent universal.

SCHIMB FĂRĂ VALUTĂ, în practica internațională, schimb de bunuri, servicii etc., rezultate ale activității economice fără utilizarea monedei ca mijloc de plată

SECHESTRARE, diminuare proporțională a cheltuielilor de stat în schimbul echilibrării bugetului de stat, lunar pentru toate articolele, pe parcursul timpului rămas până la sfârșitul anului financiar.

SECRET BANCAR, obligația unei instituții creditar-monetare de a nu dezvălui informații; un fel de secret comercial.

SECRET COMERCIAL, regim de confidențialitate a informațiilor care permite titularului, în circumstanțele existente sau posibile, să-și crească veniturile, să evite cheltuielile nejustificate, să mențină o poziție pe piața bunurilor și serviciilor, să obțină și alte primească beneficii.

SECTOR ECONOMIC, parte componentă a sistemului economic care include industrii cu caracteristici commune, scopuri similar, același mod de funcționare.

SECURITATE SOCIALĂ, totalitatea relațiilor politice, economice, sociale, juridice și manageriale; formă de distribuție a PIB-ului țării prin acordarea de bunuri materiale și servicii cetățenilor afectați de riscuri sociale; sistem de stat de acordare a sprijinului material și servicii sociale; securitatea afacerilor, securitate alimentară, securitate economică, securitatea depunerilor de la bănci.

SEMNE BĂNEȘTI, purtători ai banilor care se află în circulație și în economie.

SERIE STATISTICĂ, cea mai simplă formă de înregistrare a rezultatelor observațiilor obiectelor aleatorii, realizată de obicei sub forma unui tabel cu înregistrări secvențiale; serii cronologice.

SERII DINAMICE, date statistice care reflectă evoluția în timp a fenomenului studiat; numite și serii cronologice.

SERVICII, acțiuni efectuate de către furnizor în interesul consumatorului; servicii de asigurare, servicii bancare, servicii publice.

SINDICAT, 1) formă de acord monopolistic, de tip cartel, utilizat în scopul eliminării concurenței între participanții săi în procesul realizării mărfurilor; 2) în URSS, în timpul NEP-ului, tip de organizație economică care unea trusturile pentru vânzarea produselor cu ridicata și procurarea de materii prime, desființate în 1929–30; 3) denumirea sindicatelor muncitorești într-o serie de țări; 4) în sectorul financiar, asocierea mai multor bănci pentru a finanța proiecte mari.

SINDICATELE ANGAJAȚILOR, formă colectivă de organizare a angajaților pentru promovarea și apărarea intereselor lor.

SINDICATELE ANTREPRENORILOR, formă colectivă de organizare a antreprenorilor pentru promovarea și apărarea intereselor lor.

SINTEZA DATELOR STATISTICE, etapă în cercetarea statistică; include sistematizarea, clasificarea, întocmirea și calcularea totalurilor și a indicatorilor derivați.

SISTEM BANCAR, totalitatea băncilor, infrastructura bancară și legislația bancară a țării.

SISTEM BUGETAR este o parte integrantă a sistemului de finanțe publice ale statului, constituie bugetul public național.

SISTEM CREDITAR, ansamblu de elemente prin care se realizează esența și funcțiile creditului.

SISTEM DE SALARIZARE, cadrul legislativ-normativ care reglementează relațiile dintre angajator și salariat.

SISTEM FISCAL, sistem al relațiilor economice dintre stat și cetățenii/entitățile sale economice; din punct de vedere juridic, un sistem organic corelat între sistemul fiscal și mecanismul fiscal.

SISTEM MONETAR EUROPEAN, formă de organizare a relațiilor monetare ale țărilor-membre ale Comunității Economice Europene.

SISTEM MONETAR, formă de organizare și reglementare a circulației monetare într-o țară dată, constituită istoric și stiulată în legislația națională; sistemul monetar internațional.

SISTEM PUBLIC DE ASIGURĂRI SOCIALE, cadrul legislativ-normativ care reglementează relațiile privind asigurarea socială a cetățenilor.

SISTEM VALUTAR, forma juridică de stat de organizare și reglementare a relațiilor valutare, stipulată în legislația națională sau în acordurile interstatale; sistem monetar.

SISTEMUL BRETTON WOODS, sistem de management monetar, introdus în 1944, care a stabilit regulile pentru relațiile comerciale și financiare între Statele Unite, Canada, țările Europei de Vest, Australia și Japonia.

SISTEMUL CONTURILOR NAȚIONALE, totalitate integrată a tabelelor macroeconomice legate între ele în mod logic, armonios, balanța activelor și pasivelor.

SISTEMUL FINANCIAR, totalitatea relațiilor economice a agenților economici și forma lor de organizare, pentru acumularea și redistribuirea resurselor financiare.

SISTEMUL MONETAR BRETTON-WOODS, sistem monetar mondial, care a funcționat în perioada 1944-1975.

SKOLKOVO, centru de inovare și transfer tehnologic în Rusia.

SOCIALISM, „prima fază” a formației utopice social-economice comuniste.

SOCIETATE DE CONSUM, concept folosit în științele sociale și în publicistică pentru a caracteriza ordinea în care consumul de bunuri și servicii joacă rolul de factor primordial al dezvoltării sociale și motivației dominante a vieții membrilor săi.

SOCIETATE PE ACȚIUNI, societate cu răspundere limitată, societate comercială, societate deschisă, societate închisă, societăți de asigurare, societăți mixte, societăți anonime.

SOCIOLOGIE ECONOMICĂ, știința care se preocupă de studierea fenomenelor economice cu ajutorul conceptelor și instrumentelor sociologice.

SOLD, diferența din sumele înscrise pe un cont la debit și la credit; sold bugetar.

SOLITAR, în statistica demografică, persoana care locuiește în mod separat, asigurându-și de sine stătător alimentele și alte bunuri necesare pentru viață.

SONDAJ, observarea aceluiși grup de obiecte, numit panel, în perioade diferite prin metoda chestionarului; sondajul statistic, sondajul panel.

SOVABILITATEA ÎNTREPRINDERII, capacitatea întreprinderii de a-și îndeplini în timp util și pe deplin obligațiile de plată.

SPAȚIU ECONOMIC, teritoriu pe care își desfășoară activitatea agenții economici; spațiu economic european.

SPĂLAREA BANILOR, infracțiune prevăzută de codul penal, care presupune introducerea de către infractori a banilor proveniți din activități criminale în circuit legal.

SPECIALIZARE ECONOMICĂ, activitate economică în domeniul înguste.

SPECULARE, în economie, creșterea sau scăderea artificială a prețului pentru a obține profit; speculator, speculații bursiere.

SPERANȚĂ DE VIAȚĂ este durata medie a vieții unui om sau numărul mediu de ani de viață rămași la o anumită vârstă.

SPORUL MIGRATORIU, ca fenomen de creștere a populației unei țări, reprezintă diferența dintre numărul imigranților și numărul emigranților.

SPORUL NATURAL AL POPULAȚIEI, este diferența dintre numărul nașcuților-vii și numărul decedaților într-o anumită perioadă.

SPRIJIN SOCIAL, set de măsuri menite să păstreze viabilitatea unui cetățean sau a familiei sale, necesare pentru asigurarea vieții umane normale.

STABILITATE ECONOMICĂ PRESUPUNE derularea în mod normal, fără abateri mari sau dereglări a proceselor economico-financiare esențiale, care au loc într-o economie.

STABILITATE MONETAR-BANCARĂ este situația în care sistemul monetar-bancar are capacitatea de a face față șocurilor și corecțiilor dezechilibrelor.

STAGFLAȚIE, starea economiei, când lipsa creșterii producției și a comerțului, precum și șomajul ridicat sunt combinate cu o creștere activă a prețurilor.

STAGNARE, încetinirea sau lipsa completă a creșterii economiei naționale sau a unor sectoare fiind însoțit de un șomaj ridicat.

STANDARDE INTERNAȚIONALE DE MUNCĂ, orientări în reglementarea juridică internațională a relațiilor de muncă, exprimate în acorduri internaționale, contracte, acte cu caracter recomandabil și vizând îmbunătățirea sistemului național al dreptului muncii.

STANDARDE INTERNAȚIONALE PENTRU RAPORTAREA FINANCIARĂ, sistem de documente care reglementează cerințele pentru prezentarea de către organizații a situațiilor financiare unificate la nivel internațional.

STANDARDUL DE AUR, principiu de organizare a sistemului monetar global.

STANDARTIZARE, activitate de reglementare tehnică organizată prin aplicarea de standarde.

STATISTICA MORALĂ, disciplină științifică domeniu de cunoștințe practice.

STATISTICA OCUPĂRII ȘI A ȘOMAJULUI, set de date privind structura și caracteristicile forței de muncă.

STATISTICA STĂRII CIVILE, domeniu de indicatori ai mișcării populației.

STATISTICA ZEMSTVEI, ramură a statisticii ruse în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX.

STATISTICĂ DEMOGRAFICĂ, colectarea, prelucrarea, prezentarea și analiza datelor privind numărul, structura, amplasarea și reproducerea populației sau a grupurilor sale folosind metode statistice.

STATISTICĂ ECONOMICĂ constituie analiza datelor statistice, fenomenelor și faptelor economice.

STATISTICĂ FINANCIARĂ constituie analiza datelor statistice, fenomenelor și faptelor financiare.

STATISTICĂ JURIDICĂ, domeniu al statisticii și, în același timp, disciplină juridică aplicată, a cărei obiect este studiul indicatorilor cantitativi care caracterizează dinamica proceselor juridice în societate.

STATISTICĂ, știința care se preocupă de identificarea legităților în cadrul observațiilor cantitative ale evoluției proceselor și fenomenelor de ordin social, economic și politic.

STÂNGEN, veche unitate de măsură a lungimii. Mărimea S. varia după epoci și regiuni. În Moldova este menționat de la înc. sec. XVII.

STIMULAREA MUNCII, sistem de măsuri organizatorice menit să sporească eficiența muncii.

STINGEREA DATORIEI PUBLICE, proces ce presupune efectuarea operațiunilor și utilizarea procedurilor de stingere a datoriei de stat..

STRATEGIE DE DEZVOLTARE, elaborarea obiectivelor și planificarea acțiunilor la nivel de țară sau la nivel de entitate economică independentă.

STRATEGII SPECULATIVE, acțiuni în activitatea investițională pentru a profita din modificările prețului hârtiilor de valoare, al instrumentelor financiare derivate sau a valutei.

STRUCTURA DE VÂRSTĂ A POPULAȚIEI, distribuția populației pe grupe de vârstă pentru studierea și prognozarea numărului și compoziției populației; structura nupțială a populației.

STUDIU DE FEZABILITATE, studiu de evaluare unui proiect sau al unei investiții din punctul de vedere al posibilităților tehnice de realizare și al rentabilității.

STUDIU MONOGRAFIC, tip de observare experimentală și de generalizare a legilor schimbării fenomenelor sau obiectelor.

SUBIECT ECONOMIC, participanți la activități economice care interacționează în procesul de producție, distribuție, schimb și consumul de bunuri și servicii, având propriile interese economice și funcții economice proprii.

SUBSTITUIREA BUNURILOR, substituibilitate, capacitatea diferitelor bunuri de a satisface o singură nevoie.

SUBVENȚIE, ajutor bănesc legat de asigurarea obligațiilor prestabilite, fonduri nerambursabile alocate pentru a compensa excesul de cheltuieli față de venituri, indemnizație în numerar sau în natură.

SUBVENȚIONAREA DOBÂNZII, instrument de stat de susținere a agenților economici în perioade de criză, ce nu depinde de managementul acestora.

SUFLET DE EVIDENȚĂ, unitate de impozitare folosită în Rusia în sec. XVIII – mijlocul sec. XIX în cadrul auditurilor.

SUPRAPOPULAȚIE, exces de populație în funcțiile de condițiile existenței sale.

SUPRAPRODUCȚIE, producție de mărfuri care depășește necesitățile pieței.

SUPRAPROFIT, profit generat de împrejurări deosebite, care nu au legătură directă cu activitatea obișnuită a comerciantului.

SUPRAVEGHERE BANCARĂ, control asupra activităților băncilor comerciale și a instituții creditare din partea Băncii Centrale.

SUPRAVEGHEREA CONCURENȚEI, activități derulate de stat prin organe specializate pentru a asigura o concurență loială între toți actorii de pe piață.

SWAP, instrument financiar, combinație din două tranzacții opuse cu active de piață cu date diferite ale prețului, efectuate cu o contra-agent sau cu contraagenți diferiți.

Ș

ȘARPELE VALUTAR”, ca doctrină bancară a fost enunțată în 1972 în UE și prevedea realizarea pe plan regional a unei discipline în relațiile valorice dintre monedele respective, printr-o coordonare a intervențiilor pe piețele valutare cu ajutorul dolarului.

ȘCOALA AUSTRIACĂ, curent psihologic-subiectivist în economia politică, apărut la Viena în sec. XIX.

ȘCOALA CLASICĂ A INSTITUȚIONALISMULUI, doctrină și ideologie economică, care accentul se pune pe activitățile instituțiilor în domeniul luării deciziilor economice.

ȘCOALA DE ECONOMIE ȘI ȘTIINȚE POLITICE DIN LONDRA, unul dintre principalele centre mondiale de educație și cercetare științifică.

ȘCOALA DE LA CAMBRIDGE, un grup de economiști, care sunt considerați discipolii și adepții lui A. Marshall, care a fost profesor la Universitatea din Cambridge în 1868-1877 și în 1885-1908.

ȘCOALA DE LA LAUSANNE, una dintre cele mai importante școli ale curentului neoclasic a științei economice.

ȘCOALA DE LA MANCHESTER, nume colectiv dat ideologilor economici și politici din secolul al XIX-lea care pledau împotriva intervenției statului în viața economică.

ȘCOALA DIN VIRGINIA, una dintre școlile economice neoclasic moderne.

ȘCOALA ECONOMICĂ A SOCIALISMULUI UTOPIC, doctrină și ideologie economică, apărută în Evul Mediu.

ȘCOALA ECONOMICĂ AUSTRIACĂ, doctrină și ideologie economică, care promovează teoria utilității marginale.

ȘCOALA ECONOMICĂ CLASICĂ, doctrină și ideologie economică, sec. XVII-XIX, care susține că principala sursă de avere a țării este producția.

ȘCOALA ECONOMICĂ DE LA LAUSANNE, doctrină și ideologie economică.

ȘCOALA ECONOMICĂ FIZIOCRATĂ, doctrină și ideologie economică, fondată în sec. XVIII, care susține că principala sursă de avere a țării este agricultura.

ȘCOALA ECONOMICĂ MONETARISTĂ, unul dintre principalele curente ale tendinței neoclasic moderne.

ȘCOALA ECONOMICĂ NEOAUSTRIACĂ, doctrină și ideologie economică.

ȘCOALA ECONOMICĂ NEOCLASICĂ, doctrină și ideologie economică, care susține că valoarea economică este determinată de prețul ultimei unități de bunuri introduse pe piață.

ȘCOALA ECONOMICĂ NEOINSTITUȚIONALISTĂ, doctrină și ideologie economică, dezvoltă teoria unei noi societăți post-industriale bazate pe activitățile instituțiilor independente organizate.

ȘCOALA ECONOMICĂ NEOKEYNESISTĂ, doctrină și ideologie economică.

ȘCOALA ECONOMICĂ NEOMARXISTĂ, doctrină și ideologie economică.

ȘCOALA ECONOMICĂ NOUĂ, doctrină și ideologie economică.

ȘCOALA ECONOMICĂ ORDOLIBERALĂ, doctrină și ideologie economică.

ȘCOALA ISTORICĂ GERMANĂ, curent în economia politică care s-a dezvoltat în a doua jumătate a sec. al XIX-lea în Germania.

ȘCOALA MARXISTĂ, doctrină și ideologie economică, bazată pe teoria valorii muncii, a cărei parte integrantă este teoria valorii excedentare;

ȘCOALA NEOAUSTRIACĂ, curent în gândirea economică a sec. XX-XXI.

ȘCOALA RUSĂ DE ECONOMIE, denumirea generalizată a reprezentanților oamenilor de știință și economiștilor ruși din sec. XX, care au realizări științifice mai serioase în diverse domenii ale cunoașterii economice.

ȘCOALA SUEDEZĂ DE ECONOMIE, doctrină, curent și ideologie în gândirea economică.

ȘCOALĂ ECONOMICĂ, doctrină și ideologie economică.

ȘILING (shilling), 1. Unitate monetară în Anglia; 2. circulă, de asemenea, în Australia, Noua Zelandă, Chenia, Tanganica, Uganda și alte țări.

ȘOMAJ, fenomen social-economic caracteristic economiei de piață, în care o parte a populației active economic nu are loc de muncă și este în proces de căutare; șomer, șomaj speculativ, șomaj structural, șomaj tehnic, șomaj tehnologic, șomaj ciclic, șomaj declarat, șomaj involuntar, șomaj mascat, șomaj sezonier, șomaj voluntar.

ȘOMAJUL TINERETULUI, excesul de ofertă de muncă pe piața muncii care depășește cererea persoanelor sub 30 de ani.

ȘTIINȚA ECONOMICĂ, domeniu de cercetare, care studiază producția, distribuția și consumul de bunuri și servicii.

ȘTIINȚE CAMERALISTE (CAMERALE), un set de discipline pentru pregătirea funcționarilor publici calificați din domeniul finanțelor publice și managementului industriilor.

T

TARIF, set de taxe vamale pentru diverse tipuri de mărfuri; tarifar, tarif vamal.

TAURII ȘI URȘII („BULLS” AND „BEARS”), participanți pe piața valorilor mobiliare: „taurii” joacă să crească cursului acțiunilor, iar „urșii” joacă să scadă cursul acțiunilor.

TAXĂ VAMALĂ, plată obligatorie percepută de autoritățile vamale la importul mărfurilor pe teritoriul vamal sau la exportul mărfurilor de pe acest teritoriu.

TAXĂ, plată obligatorie de natură monetară, care reprezintă o sursă de venituri ale bugetului statului pe care cetățenii și organizațiile îl plătesc pentru prestarea anumitor servicii publice și pregătirea documentelor relevante; taxă de stat, taxă locală, taxă pe valoarea adăugată, taxă pentru resursele naturale, taxă rutieră.

TAYLORISM, sistem de principii și norme de organizare rațională a producției în scopul atingerii productivității maxime a muncii.

TÂRG, piață organizată periodic într-un loc stabilit; una dintre cele mai timpurii forme de comerț. Organizația regulată a T. a început prin sec. X.

TEHNOPARC, este o grupare de persoane juridice și persoane fizice, constituită în baza unui contract de asociere, care include organizații din sfera științei și inovării, alte subiecte reprezentând domenii ale activității de inovare și de transfer tehnologic, agenți economici care valorifică rezultatele științifice și inovațiile prin activități economice.

TEHNOPOLIS, teritoriu separat, unde sunt înregistrați și activează o serie de parcuri de inovare și transfer tehnologic.

TENGE, moneda oficială a Republicii Kazahstan.

TEORIA „BANILOR IEFTINI”, doctrină și ideologie economică în domeniul bancar.

TEORIA „DEMOCRATIZĂRII CAPITALULUI”, doctrină și ideologie economică în domeniul capitalului.

TEORIA „INVESTIȚIILOR EXCEDENTARE”, doctrină și ideologie economică în domeniul investițiilor.

TEORIA „PARITĂȚILOR MOBILE” (elastice), doctrină și ideologie economică în domeniul bancar.

TEORIA „STABILIZĂRII PUTERII DE CUMPĂRARE A BANILOR”, doctrină și ideologie economică în domeniul marketingului.

TEORIA „STIMULĂRII PRIN BUGET”, doctrină și ideologie economică în domeniul financiar-bancar.

TEORIA ABSTINENȚEI, doctrină și ideologie economică în domeniul finanțelor.

TEORIA ALEGERII PUBLICE/SOCIALE, doctrină și ideologie economică în domeniul financiar.

TEORIA ASIGURĂRII, doctrină și ideologie economică în domeniul financiar-bancar.

TEORIA AVANTAJULUI COMPARATIV, model al comerțului internațional, conform căruia schimbul pe piețele mondiale este determinat de avantajele comparative ale participanților în ceea ce privește costurile de producție.

TEORIA BANILOR DIN METALE, doctrină economică care echivalează circulația banilor cu schimbul de mărfuri.

TEORIA BUGETELOR CICLICE, doctrină și ideologie economică în domeniul financiar-bancar.

TEORIA BUNĂSTĂRII, doctrină și ideologie economică.

TEORIA CANTITATIVĂ A BANILOR, concepție economică care descrie relația de dependență a nivelului prețurilor bunurilor față de masa monetară aflată în circulație.

TEORIA CAPACITĂȚII DE PLATĂ, doctrină și ideologie economică în domeniul marketingului.

TEORIA CAPITALULUI SOCIAL, doctrină și ideologie economică în domeniul capitalului bancar.

TEORIA CAPITALULUI UMAN, doctrină și ideologie economică în domeniul gestiunii resurselor umane.

TEORIA CAPITALULUI, doctrină și ideologie economică în domeniul capitalului bancar.

TEORIA CERCULUI VICIOS AL SĂRĂCIEI, concepție economică care explică incapacitatea multor țări în curs de dezvoltare de a se reorienta spre creștere economică durabilă (PIB per capita).

TEORIA CICLULUI ECONOMIC, doctrină și ideologie economică în domeniul dezvoltării economice.

TEORIA CICLURILOR MARI, unul dintre domeniile de cercetare a ciclurilor economice.

TEORIA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL, doctrină și ideologie economică în domeniul marketingului.

TEORIA COMPORTAMENTULUI BIROCRATIC, doctrină și ideologie economică în domeniul resurselor umane.

TEORIA COMPORTAMENTULUI CONSUMATORULUI, doctrină și ideologie economică în domeniul resurselor umane.

TEORIA CONCURENȚEI IMPERFECTE, teorie a concurenței în condițiile în care producătorii și/sau consumatorii individuali pot influența, într-o oarecare măsură, prețurile și alți factori ai mecanismului de de piață în beneficiul lor.

TEORIA CONCURENȚEI MONOPOLITE, concept al microeconomiei moderne.

TEORIA CONCURENȚEI, doctrină și ideologie economică în domeniul marketingului.

TEORIA CONTRACTELOR, doctrină și ideologie economică în domeniul marketingului.

TEORIA CONVENȚIEI, doctrină și ideologie economică în domeniul managementului resurselor umane.

TEORIA CONVERGENȚEI SISTEMELOR ECONOMICE, concepție apropiere treptată a modurilor de dezvoltare a țărilor cu diferite sisteme economice lansată în anii 1950-1960 de către unii economiști și sociologi.

TEORIA CORPORATISMULUI, doctrină și ideologie economică în domeniul resurselor umane.

TEORIA COSTULUI RAȚIONAL, doctrină și ideologie economică în domeniul marketingului și managementului.

TEORIA COSTURILOR DE PRODUCȚIE clasificarea științifică a costurilor unei companii

TEORIA CREȘTERII ECONOMICE, doctrină și ideologie economică în domeniul dezvoltării economice.

TEORIA CREȘTERII LIMITATE, primul model al dezvoltării durabile bazat pe modelarea matematică, cărui datorează apariția Clubului de la Roma.

TEORIA DECIZIEI, doctrină și ideologie economică în domeniul managementului și resurselor umane.

TEORIA DEFICITULUI SISTEMATIC, doctrină și ideologie economică în domeniul resurselor.

TEORIA DEZECHILIBRULUI, doctrină și ideologie economică în domeniul resurselor.

TEORIA DEZVOLTĂRII ECONOMICE, doctrină și ideologie economică în domeni.

TEORIA DOBÂNZII, doctrină și ideologie economică în domeniul resurselor financiare.

TEORIA DREPTURILOR DE PROPRIETATE, analiză economică a diferitelor regimuri juridice pentru utilizarea resurselor economice.

TEORIA ECHILIBRIULUI ECONOMIC, domeniu în teoria economică care se preocupă de modelele economico-matematice ale echilibrului.

TEORIA ECONOMICĂ A AMPLASĂRII, doctrină și ideologie în domeniul planificării.

TEORIA ECONOMICĂ A BIROCRAȚIEI, doctrină și ideologie în domeniul resurselor umane.

TEORIA ECONOMICĂ A INFORMAȚIEI, doctrină și ideologie în domeniul resurselor informaționale.

TEORIA ECONOMICĂ A INOVĂRII, doctrină și ideologie în domeniul resurselor inovaționale.

TEORIA ECONOMICĂ COMPORTAMENTALĂ, cercetează trăsăturile psihologice specifice ale omului care afectează comportamentul lui economic, explică motivele luării deciziilor care nu corespund modelelor tradiționale construite pe premisele raționalității complete și a unui egoism absolut al Homo oeconomicus.

TEORIA ECONOMICĂ NEOINSTITUȚIONALĂ, una dintre secțiunile de bază ale analizei economice moderne, alături de analiza microeconomică și macroeconomică.

TEORIA ECONOMIEI PUBLICE, doctrină și ideologie în domeniul finanțelor publice.

TEORIA ECONOMIEI REGIONALE, doctrină și ideologie în domeniul planificării resurselor în domeniu.

TEORIA ECONOMIEI SĂNĂTĂȚII, doctrină și ideologie în domeniul resurselor umane.

TEORIA EXPANSIUNII CREDITULUI, doctrină și ideologie în domeniul resurselor financiare și de creditare.

TEORIA FIRMEI, doctrină și ideologie economică în domeniul managementului agentului economic.

TEORIA FLUCTUAȚIILOR CICLICE, în economie, fluctuații asemănătoare valorilor care posedă proprietatea de repetabilitate.

TEORIA FORMELOR INSTITUȚIONALE, DE ORGANIZARE ȘI GUVERNANȚĂ, doctrină și ideologie economică în diferite forme de guvernare; democrația contrastează cu formele de guvernare în care puterea este fie deținută de un individ.

TEORIA FUNCȚIONALĂ A BANILOR, doctrină și ideologie economică în domeniul resurselor bancare.

TEORIA GENERALĂ A SISTEMELOR, doctrină și ideologie economică în domeniul funcționării sistemelor.

TEORIA IMPOZITELOR ca mijloc de influențare a mișcării ciclului economic

TEORIA IMPOZITULUI OPTIM, doctrină și ideologie economică în domeniul finanțelor și impozitelor.

TEORIA INEGALITĂȚII, doctrină și ideologie economică în domeniul resurselor umane și bancar-financiare.

TEORIA INTERMEDIERII ȘI PIETEI FINANCIARE, doctrină și ideologie economică în domeniul marketingului și finanțelor.

TEORIA JOCURILOR, doctrină și ideologie economică privind utilizarea jocurilor de afaceri în domeniul instruirii resurselor umane.

TEORIA KEYNESISTĂ A PREFERINȚEI PENTRU LICHIDITATE, doctrină și ideologie economică în domeniul resurselor financiare.

TEORIA KEYNESISTĂ A VENITURILOR, doctrină și ideologie economică în domeniul resurselor financiare.

TEORIA MEDIULUI, doctrină și ideologie economică în domeniul valorificării resurselor naturale.

TEORIA METALISTĂ A BANILOR, doctrină și ideologie economică în domeniul resurselor monetare.

TEORIA MONETARĂ, doctrină și ideologie economică în domeniul resurselor monetare.

TEORIA NOMINALISTĂ A BANILOR, teorie conform căreia puterea de cumpărare a banilor este asigurată de autoritatea legitimă a statului și este susținută de acordul societății de a folosi banii pentru a-și realiza funcțiile lor.

TEORIA OPȚIUNILOR PUBLICE, doctrină și ideologie economică în domeniul planificării strategice.

TEORIA ORGANIZAȚIE, doctrină și ideologie economică în domeniul managementului.

TEORIA PARITĂȚII PUTERILOR DE CUMPĂRARE, doctrină și ideologie economică în domeniul marketingului.

TEORIA PIETELOR DISPUTABILE, doctrină și ideologie economică în domeniul marketingului.

TEORIA PLUSVALORII, doctrină și ideologie economică în domeniul managementului și marketingului.

TEORIA PREȚURILOR, doctrină și ideologie economică în domeniul marketingului.

TEORIA PRODUCĂTORULUI, doctrină și ideologie economică în domeniul managementului.

TEORIA PRODUCTIVITĂȚII ȘI A UTILIZĂRII CAPITALULUI, doctrină și ideologie economică în domeniul capitalului.

TEORIA PROFITULUI, doctrină și ideologie economică în domeniul managementului și marketingului.

TEORIA RELAȚIILOR UMANE, teorie neoclasică a organizației, în cadrul căreia factorul uman și nevoile umane sunt considerate în calitate de elemente principale ale organizației, care includ relațiile interpersonale din întreprindere, leadership, metode sociale de conducere a echipei.

TEORIA RISCULUI, doctrină și ideologie economică în domeniul managementului, finanțelor și marketingului.

TEORIA SINERGETICII ECONOMICE, doctrină și ideologie economică în domeniul managementului și marketingului.

TEORIA SOCIALISMULUI DE PIAȚĂ, concepție economică a secolului XX care considera posibilă combinarea proprietății publice asupra mijloacelor de producție cu luarea deciziilor descentralizate de către întreprinderi în baza prețurilor de piață și a stimulentei competitive.

TEORIA SPIRALEI INFLAȚIONISTE, doctrină și ideologie economică în domeniul managementului, marketingului și finanțelor.

TEORIA SUBIECTIVĂ A VALORII, doctrină și ideologie economică în domeniul finanțelor.

TEORIA TRANSFORMĂRIILOR ECONOMICE, domeniul al științei economice privind mecanismele de tranziție de la economia dirijată la sistemul economic de piață.

TEORIA UTILITĂȚII MARGINALE, concepție economică conform căreia valoarea bunurilor este determinată de utilitatea lor, formată pe baza evaluărilor subiective ale consumatorului.

TEORIA VALUTEI REGLEMENTATE, doctrină și ideologie economică în domeniul managementului și marketingului financiar-bancar.

TEORIA „CURSURILOR VALUTARE NEUTRE”, doctrină și ideologie economică în domeniul managementului și marketingului financiar-bancar.

TEORIE ECONOMICĂ este o componentă fundamentală indispensabilă a științei economice.

TEORII DE MANAGEMENT, doctrine și școli în domeniul managementului.

TEORIILE CAPITALULUI, doctrine și ideologie economică privind ansamblul bunurilor produse prin muncă și utilizate pentru obținerea altor bunuri și/ sau servicii economice destinate vânzării-cumpărării.

TEORIILE PROFITULUI, doctrine și ideologie economică privind venitul adus de capitalul utilizat într-o întreprindere ca diferența dintre încasările efective și totalul cheltuielilor efectuate.

TEORIILE RENTEI, doctrine și ideologie economică privind evoluția rentei.

TEORIILE REPARTIȚIEI VENITURILOR, doctrine și ideologie economică privind evoluția veniturilor.

TEORIILE SALARIULUI, doctrine și ideologie economică privind plata muncii.

TEORIILE SOCIETĂȚII POSTINDUSTRIALE, doctrine și ideologie economică privind evoluția societății contemporane.

TEORIILE SUBDEZVOLTĂRII ECONOMICE, doctrine și ideologie economică privind căile de evoluție a unor state.

TEORIILE VALORII, doctrine și ideologie economică privind evoluția domeniului.

TEORIILE X, Y, Z, doctrine și ideologie economică privind evoluția motivației personalului.

TERAPIA DE ȘOC, în economie, denumirea strategiei pentru trecerea de la o economie planificată la cea de piață, care a apărut în perioada reformelor de piață în fosta URSS, țările Americii Latine, Europei Centrale și de Est.

TESTUL STRES, în economie, o modalitate de evaluare a vulnerabilității portofoliilor de instrumente financiare, a instituțiilor financiare sau a sistemului financiar în ansamblu la șocuri de excepție, dar posibile ale indicatorilor macroeconomici.

TEZAUORIZARE, acumularea de monedă în numerar sau metale prețioase. tezaur, tezaur public.

THATCHERISM, politică socială, financiară și economică din Marea Britanie în anii 1979–1990, promovată sub conducerea lui M. Thatcher.

TIMBRU POȘTAL, marca poștală, semn de plată, taxă pentru expedierea corespondenței prin poștă.

TITLU DE PROPRIETATE, act sau fapt juridic pe care se întemeiază dreptul de proprietate al unei persoane asupra unui lucru.

TITLU DE RENTĂ, act juridic pe care se întemeiază dreptul unei persoane de a primi renta.

TITLUL ÎMPRUMUTULUI DE STAT, document de valoare.

TRANSFER BUGETAR, operație bancară utilizată în scopul efectuării plăților care se referă numai la bugetul public național.

TRANSFER, în economie, transfer de fonduri în baza unui acord între conturile diferitelor entități economice.

TRANSFERABILITATEA MONEDEI NAȚIONALE, posibilitatea de convertire a valutei naționale în alte monede.

TRANSPORT, totalitatea tipurilor de comunicații, mijloace de transport, utilaje tehnice și structuri aflate pe liniile de comunica-re, care asigură deplasarea persoanelor și încărcăturilor în diverse puncte de destinație; ramură a economiei naționale.

TRANȘĂ DE CREDIT: 1) cota împrumutului acordat după un anumit timp pe durata termenului de acțiune a contractului de împrumut; 2) o serie sau o parte din emisiunea de titluri de valoare amplasate după o anumită perioadă de timp într-o țară sau simultan în mai multe țări; 3) tranșa economia internă – emiterea de noi bancnote cu aceeași valoare nominală.

TRANZACȚIE, contract între două sau mai multe părți prin care se transmit anumite drepturi; tranzacții de bursă, tranzacții economice.

TRANZIȚIE DEMOGRAFICĂ, concept care descrie schimbările fundamentale în cadrul proceselor demografice.

TRANZIȚIE LA ECONOMIA DE PIAȚĂ, perioadă de trecere de la relațiile economice socialiste la piața liberalizată.

TREZORERIE, instituție financiară, care se ocupă cu primirea, administrarea, plasamentul și eliberarea fondurilor.

TRUST, o asociație de întreprinderi, firme ale căror membri își pierd independența de producție și comercială.

T

ȚARA ULTIMEI DESTINAȚII, țara unde urmează să ajungă în final marfa.

ȚARĂ DE ORIGINE, țara de unde provine marfa.

ȚĂRI ÎN CURS DE DEZVOLTARE, categorie economică, sociologică și politologică nu prea strictă, dar foarte răspândită în a doua jumătate a sec. XX.

U

UNCIE, 1. unitate de măsură a greutateii; 2. unitate de măsură farmaceutică și monetară; 3. în Roma antică, unitate de măsură a masei (greutății, 1 U. = 27,166 g) și lung. (1 U. = 2,663 cm); 4. în SUA, unitate de măsură a volumului lichidelor (1 U. = 29,57 ml).

UNITATE DE MONEDĂ, unitate a monedei, determinate legal pentru măsurarea prețurilor bunurilor, serviciilor, a cursului de schimb; servește ca element al sistemului monetary și valutar național.

UNIUNE ECONOMICĂ ȘI MONETARĂ, termen general care cuprinde un set de programe care vizează apropierea economiilor statelor membre ale Uniunii Europene.

UNIUNE ECONOMICĂ, formă de colaborare internațională între state la nivel continental sau global.

UNIUNE REGIONALĂ, formă de colaborare internațională între state la nivel regional.

UNIUNE VALUTARĂ, formă superioară de integrare monetară care se manifestă sub forma unui sistem monetar regional bazat pe o monedă unică, un singur centru emitent, o politică monetară și valutară unică.

UNIUNE VAMALĂ, formă de integrare economică internațională și/sau o etapă în procesul unei astfel de integrări; asocierea țărilor.

UNIUNEA EUROPEANĂ, formă de colaborare internațională între majoritatea statelor Europei la nivel continental.

URBANIZARE, proces social de transformare a unor localități rurale în centre cu caracter urban, creșterea orașelor și a rolului lor în dezvoltarea societății.

URBANIZAREA POPULAȚIEI, proces demografic de concentrare a populației unei țări în orașe.

UTILITATE MARGINALĂ, creșterea gradului de satisfacție obținut din consumul fiecărei unități suplimentare a unui bun dat pentru o anumită perioadă de timp.

UTILITATE, în teoria economică, concept care leagă valoarea unui bun cu capacitatea sa de a satisface nevoile indivizilor; permite de a modela procesele economice în termeni de consum și a mecanismului de stabilire a prețurilor în funcție de alegerea consumatorului și preferințele lui individuale.

UZUFRUCT, drept acordat unei persoane de a se folosi pe deplin de un bun care aparține altei persoane și pe care trebuie să-l restituie la încetarea acestui drept.

UZURĂ, în economie, pierdere continuă a calităților fizice ale activelor materiale de producție pe termen lung; uzură fizică, uzură morală.

V

VACANȚĂ FISCALĂ, interval de timp, pe perioada căruia contribuabilul temporar este scutit de taxe, cu achitarea lor ulterioară.

VALOARE ADĂUGATĂ, valoarea creată în procesul activității economice; indicator cantitativ care măsoară nivelul creșterii valorii bunurilor sau serviciilor în procesul de producție; valoare adăugată brută, valoare adăugată netă.

VALOARE DE CONSUM, utilitatea produsului, capacitatea lui de a satisface o nevoie umană.

VALORI CORELATE, variabile aleatorii între care există o relație de corelație, de dependență statistică sau probabilistică.

VALORI MARGINALE, categorii economice care stau la baza analizei alegerii consumatorilor și a producătorilor într-o economie de piață.

VALORI MOBILIARE SUNT TITLURI, acțiuni, obligațiuni sau alte tipuri de instrumente financiare, care acordă anumite drepturi titularului acestora.

VALORI VALUTARE, obiecte cu un regim special de circulație, în special, valuta străină, titluri de valoare în valută străină, metale prețioase și pietre prețioase.

VALUTĂ DE REZERVĂ, unitate valutară națională sau regională pe care băncile centrale și guvernele din diferite țări le folosesc pentru a-și păstra rezervele valutare.

VALUTĂ, unitate bănească, ce stă la baza sistemului monetar al unui stat; sistem monetar; unitate monetară a țării utilizate în operații internaționale; semne de bani străini, valută forte.

VAMĂ, organism care asigură procedura de mutare a mărfurilor și vehiculelor, lucrurilor și a altor obiecte peste granița vamală, efectuează controlul vamal și vămuirea, aplică procedurile vamale și percepe plățile vamale.

VĂMILE DIN MOLDOVA FEUDALĂ, instituții de stat, care, în sec. XV-XVIII, exercitau controlul asupra intrării și ieșirii mărfurilor din țară și încasau taxele vamale.

VÂNZĂRI, metoda de cumpărare a mărfurilor, plasare a comenzilor și emiterea contractelor; vânzare fără acoperire, vânzare prin licitație.

VÂRSTA REPRODUCTIVĂ, vârsta femeii la care ea este capabilă să nască copii

VÂRSTĂ, perioadă de timp exprimat în ani, luni, zile de la nașterea unei ființe până la un moment din viața ei; vârsta de pensionare.

VENIT NAȚIONAL, costul total al venitului primar obținut de către toate entitățile comerciale rezidenți într-o țară.

VENIT, încasări în bani sau în bunuri material sau nemateriale, sau active financiare; venit de bază, venit derivat, venit din exploatare, venit brut, din activitatea de întreprinzător, venit din muncă angajată, venit din închirierea locuințelor, venit ilicit, venit impozabil, venit lunar mediu, venit nominal, venit personal, venit primar, venit real.

VENITUL DE VALUTĂ, suma veniturilor valutare obținute din exportul de bunuri și servicii, emiterea de titluri de valoare, nominalizate în valută străină, precum și din împrumuturile internaționale.

VENITUL NAȚIONAL BRUT, mărimea agregată a veniturilor primare obținute de către subiecții economiei naționale pentru o anumită perioadă de timp.

VENITUL OPERAȚIONAL AL FIRMEI, suma de profit rămasă după acoperirea cheltuielilor.

VENITURI VAMALE, mijloace bănești provenite din colectarea eficientă a taxelor și impozitelor achitate la trecerea frontierei de agenții economici și persoanele fizice.

VENITURILE BUGETELOR LOCALE, mijloace bănești provenite din colectarea eficientă a taxelor și impozitelor.

VENITURILE BUGETULUI DE STAT, totalitatea mijloacelor financiare colectate în buget.

VENITURILE EXTRABUGETARE ALE INSTITUȚIILOR PUBLICE, totalitatea mijloacelor financiare colectate de instituțiile publice în afara bugetului.

VENITURILE POPULAȚIEI, totalitatea încasărilor, în numerar sau în bunuri economice obținute de populație din diverse surse într-o anumită perioadă și cheltuite pentru consum, economii, diverse impozite și taxe; venituri legale, venituri din proprietate, venituri din remitențe, venituri din salarii, venituri din valori mobiliare de plasament, venituri de autor, venituri ilegale.

VIRAMENT, operație contabilă prin care o sumă de bani se trece dintr-un cont în altul, în procesul înregistrărilor contabile.

VITEZA DE CIRCULAȚIE A BANILOR, numărul de ori în care, în medie, sunt utilizați banii dintr-o țară într-o perioadă de timp determinată; viteza de circulație a numerarului, viteza de circulație a banilor.

VITEZA DE ROTAȚIE A CAPITALULUI măsura eficienței utilizării acestuia și se calculează ca raport între cifra de afaceri netă și capitalul de lucru.

VOLATILITATEA PREȚULUI, măsurarea amplitudinilor variațiilor în evoluția prețului unui instrument financiar.

VOUCHER, 1) adeverință, chitanță, garanție, certificat privind plata pentru anumite bunuri sau servicii; 2) un cec de privatizare, un cupon de proprietate emis în timpul procesului de privatizare pentru achiziționarea de acțiuni ale întreprinderilor sau transferul în fonduri speciale de investiții.

W

WARANT, în finanțe, este o garanție care dă dreptul titularului să cumpere stocul de bază al societății emitente la un preț fix numit preț de exercitare până la data de expirare.

Y

YEN, 1. monedă veche japoneză. Y. de aur conținea 1,5 g aur, Y. de argint – 24,3 g argint; 2. unitatea monetară a Japoniei, egală cu 100 de sen.

Z

ZLOT, 1. monedă polonă, la început – de aur (sec. XVI–XVII), ulterior – de argint, având circulație și în Moldova; 2. denumire dată unor monede, care au circulat în Moldova în sec. XV–XVII.

ZLOTNIC, unitate rusă de măsură pentru greutate.

ZONA DE COMERȚ LIBER, teritoriu în care sunt anulate taxele vamale și alte reguli restrictive privind reglementarea comerțului.

ZONA DE COOPERARE ECONOMICĂ LA MAREA NEAGRĂ, uniune din 11 state, constituită conform cartei adoptate la 25 iulie 1992, pentru stimularea interacțiunii și armoniei între statele

membre, precum și de asigurare a păcii, stabilității și prosperității, dar și relațiilor de bună vecinătate în regiunea mării negre.

ZONA EURO, spațiul a 19 state din Uniunea Europeană care au adoptat euro ca monedă unică.

ZONĂ ECONOMICĂ SPECIALĂ, parte a teritoriului statului în care există un regim special de activitate antreprenorială, care prevede posibilitatea aplicării pentru rezidenții de pe acest teritoriu diverse beneficii; zona economică liberă, zonă vamală liberă, zone franko, zone de liber schimb.